

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ALENKA ŽITNIK

**Besedilnoskladenjska analiza spontanega govornega
diskurza**

Magistrsko delo

Ljubljana, februar 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ALENKA ŽITNIK

**Besedilnoskladenjska analiza spontanega govornega
diskurza**

Magistrsko delo

Mentorica: prof. dr. Simona Kranjc

Univerzitetni bolonjski študijski
program druge stopnje: Slovenistika

Ljubljana, februar 2015

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici prof. dr. Simoni Kranjc za njen trud, izkazano zanimanje in pomoč pri mojemu pisanju magistrske naloge.

Iskrena zahvala gre tudi moji družini, ki me je ves čas študija podpirala na poti k zastavljenemu cilju in mi stala ob strani.

Izvleček

Besedilnoskladenjska analiza spontanega govornega diskurza

Magistrsko delo skuša ponazoriti, kako se v zapisanemu govornemu diskurzu glede na pisna besedila kažejo odstopanja ter kako te jezikovne značilnosti vplivajo na razumevanje pomena. Kot ena izmed značilnosti se kaže oklevanje, ki nastane zaradi pritiska na govorcevo sposobnost hitrega načrtovanja, kaže pa se v napačnih začetkih in v slovnično nepopolnih izrekih. Tipična značilnost govornega diskurza so premori, zelo pogost pojav pa so tudi ponavljanja – opazamo predvsem nenačrtovana ponavljanja, ki predstavljajo eno od oblik zaustavljanja v govoru. Pogost je tudi pojav, ko govorec ne more razviti več zapletenih skladenjskih struktur hkrati in se mora, če hoče določeno sporočilo razviti, k določenim strukturam vračati. Pri besednem redu zasledimo razmeroma veliko svobodo, ki je posledica postopnosti oz. dodajalnosti; največ se kaže pri pridevnikih in prilastkih, ki so samostalniki pogosto dodani. Prisotne so tudi zveze, ki bi bile v tvorjenih pisnih besedilih opazne in zaznamovane, medtem ko so v govornem diskurzu običajne. Imenujemo jih besedilni aktualizatorji. Pomembna lastnost konverzacije so tudi prozodična sredstva, ki narekujejo potek pogovora. Nenazadnje pa velja, da pomen sogovornici ustvarjajo na podlagi konteksta, ki je nujno za razumevanje.

Ključne besede: besediloslovje, skladnja, semantika, pragmatika, govorni diskurz, spontani diskurz

Abstract

Textual and Syntactic Analysis of Spontaneous Spoken Discourse

Master's thesis attempt to demonstrate how according to the texts the written spoken discourse shows deviations and how these linguistic characteristics affect the understanding of the text meaning. As one of the characteristics is shown hesitation, which is caused by the pressure on the speaker and his fast planning. It is shown in the wrong beginnings and grammatically incomplete statements. A typical characteristic of spoken discourse are pauses. They are very common phenomenon as well as repetitions - we can mostly see repetitions, which are not planned. They represent one of the forms of stopping during the speech. Very often is a phenomenon, which occurs, when the speaker is not able to develop more complex syntactic structures and must return to specific structures, if he wants to develop a certain message. In case of word order we trace relatively high level of freedom, which is a result of a gradual approach. More often it is reflected in the adjectives and attributes, which are added to the noun. We also noted forms, which would in written text be noticeable and marked, yet are in spoken discourse usual. We call them text

actualizers. An important feature of spoken conversation are also prosodic means that dictate the conversation. Finally, however, it was considered the importance of the context, which is essential for understanding.

Key words: text linguistics, syntax, semantics, pragmatics, spoken discourse, spontaneous discourse

Kazalo vsebine

Kazalo razpredelnic.....	8
Kazalo slik.....	8
1 Uvod.....	9
1.1 Proučevanje govornjenega diskurza na Slovenskem.....	10
1.2 Razhajanja med govornjenim in pisnim diskurzom	10
1.3 Vrste govornjenega diskurza	10
1.3.1 Spontani govor	12
1.3.1.1 Pristopi k analizi diskurza.....	13
1.3.1.1.1 Metoda konverzacijske analize	13
1.3.1.1.2 Konverzacija	13
1.3.2 Radijski govor	15
2 Značilnosti govorcev in metode dela	16
2.1 Značilnosti govorcev	16
2.2 Skupine govorcev.....	17
2.3 Zapis govornjenega diskurza.....	18
2.3.1 Problem postavljanja ločil v zapisu govornjenega diskurza.....	20
2.3.2 Segmentiranje govornjenih besedil	21
2.3.3 Obseg posnetih besedil	21
3 Analiza gradiva	22
3.1 Značilnosti govornjenega diskurza.....	22
3.1.1 Oklevanje.....	23
3.1.1.1 Napačni začetki.....	23
3.1.1.2 Slovnično nepopolni izreki	24
3.1.1.2.1 Nedokončanje izreka zaradi samopopravka.....	24
3.1.1.2.2 Nedokončanje izreka zaradi prekinitve sogovorca	27
3.1.1.2.3 Izrek dokonča sogovorec.....	28
3.1.1.2.4 Opustitev izreka	29
3.1.2 Premori	30
3.1.2.1 Tihi, nezaplnjeni premor	30
3.1.2.2 Zaplnjeni premor.....	30
3.1.3 Simultani oz. hkratni govor	31
3.1.4 Ponavljanja	33
3.1.5 Skladenjske nedoslednosti.....	34
3.1.6 Spreminjanje skladenjske podobe izreka med procesom izrekanja.....	35
3.1.7 Vrinjene strukture	36
3.1.8 Dodane strukture.....	38
3.1.9 Izpust oz. elipsa	40
3.1.10 Govorni signali	42
3.1.10.1 Konativni signali nadaljevanja.....	42
3.1.10.1.1 Govorna signala ne, ane in an	43
3.1.10.1.2 Govorni signal (a) več	46
3.1.10.1.3 Govorni signal ej	48
3.1.10.1.4. Govorni signal čak(i).....	50
3.1.10.1.5. Zvalniki	51
3.1.10.1.6 Psevdofatični signali	51
3.1.10.1.6.1 Govorni signal mislim	52
mislim	52
oziroma	54
3.1.10.1.6.2 Govorni signal tko da (ja) oz. tko de (ja)	54
3.1.10.1.6.3 Govorni signal v bistvu	57
3.1.10.1.6.4 Govorni signal pa to	58

3.1.10.1.6.5 Govorni signal res	59
3.2 Skladnja	60
3.2.1 Besedni red in členitev po aktualnosti	62
3.2.1.1 Stava naslonk	65
3.2.2 Kopičenje glagolov in prislovnih določil	66
3.2.3 (Ne)ujemanje pridevnika in samostalnika	67
3.2.3.1 Dodajanje ujemalnega pridevniškega prilastka	68
3.2.3.2 Razdruženost ujemalnega pridevniškega prilastka in odnosnice	70
3.2.4. Premi govor	72
3.2.5 Ponavljanje naslonske glagolske oblike	74
3.2.6 Besedilni aktualizatorji	75
3.2.7 Zveze stavkov in povezovalci	81
4.2 Semantika govorjenega diskurza	86
4.2.1 Metabesedilne vloge	88
4.2.2 Govorčevi znaki spremljanja	94
4.2.3 Anafora	96
4.3 Razlike med radijskimi govorci	97
5 Zaključek	98
6 Povzetek	99
7 Viri in literatura	103
7.1 Viri	103
7.2 Literatura	103
8 Priloga: zapisi posnetih besedil	107
Besedilo 1	107
Besedilo 2	107
Besedilo 3	108
Besedilo 4	119
Besedilo 5	123
Besedilo 6	123
Besedilo 7	124
Besedilo 8	125
Besedilo 9	127
Besedilo 10	138
Izjava o avtorstvu	148

Kazalo razpredelnic

Razpredelnica 1: *Razlike v govorjenih besedilih*

Razpredelnica 2: *Razlike v govorjenih besedilih glede na stopnjo spontanosti*

Razpredelnica 3: *Stopnja pripravljenosti in razlike med besedili*

Razpredelnica 4: *Značilnosti posnetih govorcev*

Razpredelnica 5: *Obseg posnetih besedil*

Razpredelnica 6: *Število rab zaznavnih konativnih signalov v posnetih besedilih*

Razpredelnica 7: *Povezovalci k in povezovalci, ki opravljajo podobno/enako vlogo kot povezovalci k*

Kazalo slik

Slika 1: *Osnovne značilnosti govorjenega jezika*

Slika 2: *Delitev besedilnih aktualizatorjev*

1 Uvod

Predmet obravnavanja magistrske naloge bo govorni diskurz v aktualni rabi v konkretnih govornih okoliščinah. Z besedilnoskladenjsko analizo bom z deskriptivno metodo analizirala značilnosti spontanega govornega diskurza. Analiza bo temeljila na gradivu zapisa desetih posnetkov (osem zasebnih in dva javno dostopna posnetka) govorcev različnih starosti. Postavljam dve hipotezi, ki ju bom skozi analizo skušala potrditi oz. ovreči:

1. hipoteza: Med govorci, ki niso vedeli, da je pogovor sneman in med govorcem, ki je vnaprej vedel, da bo sneman (poznal je le okvirno temo pogovora), ne zasledimo večjih oz. opaznejših (skladenjskih) razlik v tvorjenih jezikovnih strukturah.
2. hipoteza: Govorjena komunikacija je kljub navidezni kaotičnosti uspešna, kar pomeni, da konverzacija doseže svoj cilj.

Ob zapisovanju govornega diskurza je rezultat večkrat povsem nerazumljiv zapis. Transkribirano besedilo na ekranu deluje neurejeno in nekoherentno, vendar pa je bila ob prisotnih (in tudi drugih) pogovorih komunikacija vedno uspešna. Cilj magistrske naloge je torej analiza besedilnoskladenjskih značilnosti, ki dajejo zapisanemu govornemu diskurzu nekoherenten videz, vendar pa sprejemniku ne predstavljajo ovir pri razumevanju govora.

Kazalo vsebine je razdeljeno na tri glavne dele: v prvem analiziram značilnosti govornega diskurza po posameznih parametrih, ki se dogajajo na ravni besedila in situacijskega konteksta (vplivajo pa tudi na sintakso). V drugem se lotevam strukturne analize, kjer analiziram mdr. slovnična pravila, v tretjem delu pa se ukvarjam s pomensko skladnjo oz. s semantiko govornega diskurza – s hierarhizacijo pomenskih sestavin in pomenskih odnosov. Nujno je potrebno poudariti, da se vsi trije deli izjemno prepletajo in dopolnjujejo tako na besedilni kot tudi na skladenjski ravni. Tako je npr. elipsa predstavljena in opredeljena v prvem delu med značilnostmi govornega diskurza na površinski ravni, čeprav je obenem tudi močno kohezivno sredstvo zgoščevanja besedila in kot taka sodi tudi v tretji, tj. pomenski del pričujočega dela.

1.1 Proučevanje govornenega diskurza na Slovenskem

Do 80. oz. 90. let 20. stoletja se spontanega govornenega diskurza na Slovenskem ni veliko raziskovalo.¹ Tudi evropske slovnične tradicije so nasploh temeljile skoraj izključno na raziskovanju pisnega jezika, sredi 80. let pa se je zanimanje za raziskovanje spontanega govora razmahnilo tudi na Slovenskem (Zuljan Kumar 2007: 25). Prve obširnejše analize značilnosti govornenega jezika so l. 1965 podali Breda Pogorelec,² Jože Toporišič in Boris Urbančič (Smolej 2012: 5).

1.2 Razhajanja med govornim in pisnim diskurzom

1.3 Vrste govornenega diskurza

Govorjeni jezik nam sicer pomeni vrsto jezika, ki je definirana s prenosnikom – torej tisto, kar govorimo oz. tisto, kar slišimo, v nasprotju s pisnim jezikom (Zemljarič Miklavčič 2009: 116). Poleg te definicije bomo govorni diskurz opredelili tudi glede na stopnjo spontanosti govora: zanimalo nas bo, kakšne so razlike med besedili glede na stopnjo spontanosti, število govorcev, okoliščine, govorni položaj, prenosnik (medij) in namen besedila.

Razpredelnica 1: *Razlike v govornih besedilih*

Stopnja spontanosti	Spontani, pripravljeni, brani govor
Število govorcev	Monolog, dialog, multilog
Okoliščine	Javno, zasebno, uradno, neuradno
Govorni položaj	Formalni, neformalni
Prenosnik	Osebni stik, telefon, mediji, internet
Namen besedila	

Med govornimi besedili pa vsaj glede na stopnjo spontanosti še dodatno razlikujem. Ločim

¹ Razen v dialektologiji (začetek že v 19. stoletju), kjer je primarno zanimanje namenjeno prav govornemu narečnemu jeziku (Zuljan Kumar 2007: 25).

² Prvi poskus celovitejše obravnave govornenega diskurza predstavlja predvsem njena razprava Vprašanja govornenega diskurza (1965), ki še danes velja za eno temeljnih del na tem področju.

besedila, kjer govorci vnaprej vedo, da bodo snemani, prav tako pa poznajo tudi okvirno temo pogovora. Za take vrste govorjenih besedil ne moremo reči, da so vnaprej pripravljena, kot to lahko rečemo za besedila radijskih voditeljev in (morda) tudi radijskih gostov. Ta besedila so vnaprej pripravljena in pogosto tudi brana.

Razpredelnica 2: *Razlike v govorjenih besedilih glede na stopnjo spontanosti*

Spontani govor	Govorec nikakor ne ve, da je sneman. Tema je naključna, nikakor ne vnaprej pripravljena.
Delno pripravljani govor	Govorec vnaprej ve, da bo sneman, vendar pozna le okvirno temo/vsebino pogovora. Na pogovor ni konkretnije pripravljen.
Pripravljani govor	Govorec vnaprej ve, da bo sneman. Pozna celoten potek pogovora (vprašanja, komentarje), vendar ne bere. S svojimi besedami skuša na vprašanja odgovarjati s svojimi že vnaprej pripravljenimi odgovori.
Brani govor	Govorec vnaprej ve, da bo sneman. Govorjeno besedilo bere.

Analizirali smo 10 posnetkov govorjenih besedil, od tega sta dva javno dostopna na internetu na spletnih straneh Vala 202 (<http://val202.rtvsllo.si/2014/09/peter-movrin/> dostop 29. 11. 2014) in Radia 1 (<http://www.radio1.si/strani/Oddaje.aspx?ID=28383&LNK=146> dostop 29. 11. 2014). Predpostavljamo, da bo diskurz, posnet na nacionalnem radiu in financiran s prispevki davkoplačevalcev glede na stopnjo pripravljenosti obeh besedil nespontan in vsaj deloma vnaprej pripravljen govor (vendar ne bran), medtem ko za posnetek iz komercialnega radia domnevamo, da bo precej bolj spontan. Glede na število govorcev sta oba posnetka dialoga, saj se izmenjujeta radijski voditelj in takratni gost v oddaji. Ozirajoč se na okoliščine sta oba posnetka javna in neuradna, glede na govorni položaj pa neformalna. Prenosnik je v obeh primerih osebni stik, namen besedila pa informiranje.

Ostalih osem posnetkov je zasebnih. V dveh primerih je bil govorec vnaprej naprošen za sodelovanje in je tako vedel, da bo pogovor sneman, medtem ko so govorci v drugih šestih posnetkih šele po snemanju izvedeli, da je bila konverzacija posneta. To pomeni, da sta dva

posnetka deloma pripravljena (govorec je predlagal okvirno temo za konverzacijo), šest pa jih je popolnoma spontan. Glede na število govorcev so posnetki bodisi dialogi bodisi multilogi, vsi pa so zasebni in neuradni, glede na govorni položaj neformalni. Prenosnik je bil v vseh primerih osebni stik, namen besedila pa konverzacija, interakcija. Tema je bila nedoločena oz. splošna, v dveh primerih (kjer je bil govorec naprošen za snemanje pogovora na določeno temo) pa vnaprej okvirno določena. V magistrskem nalogi bomo tako glede na pestrost razlik med govorjenimi besedili med drugim primerjali besedila tudi iz vidika stopnje pripravljenosti govora.

Razpredelnica 3: *Stopnja pripravljenosti in razlike med besedili*

Šifra posnetka	Govorci, ki nastopajo v posnetku	Stopnja pripravljenosti
1	A, B, J	Govorci v posnetkih pred snemanjem niso bili obveščeni, da bo pogovor sneman.
2	A, B, J	
3	C, J	
4	C, Č, J	
5	D, J	
6	D, J	
7	E, J	Govorec je pred snemanjem dal zanj dovoljenje. Poznal je okvirno temo oz. vsebino pogovora.
8	E, J	
9	F, G	Radijski gosti so vedeli, da bo pogovor posnet.
10	H, I	

1.3.1 Spontani govor

Spontani govor naj bi bil govor, ki ni nikakor vnaprej pripravljen iz strani govorca in sogovorca: tema in vsebina pogovora sta naključna. Zemljarič Miklavčič (2008: 93) v svojem članku ugotavlja, da ko govorimo o govorjenem jeziku, mislimo na akustični interakcijski dogodek, ki je večinoma nepripravljen, zgodi pa se v realnem času in ga nikoli ni mogoče ločiti od okoliščin, v katerih poteka oz. nastane in tako meni, da med izrazi govorjeni jezik, govor in diskurz ni bistvenih

pomenskih razlik. Medtem pa poimenovanje spontani govor Ana Zwitter Vitez v svojem članku problematizira: „Je torej poimenovanje spontani govor problematično, če je vsako jezikovno sporočilo v dani situaciji nujno pogojeno z govorčevim namenom, slovarske razlage pa spontano dejanje opredeljujejo kot nekaj, „kar se zgodi kar tako, brez posebnega razloga?“ (Zwitter Vitez 2008: 241.) V nadaljevanju piše, da ima spontana govorna komunikacije še eno pomembno in zanimivo lastnost: „Poteka tako hitro, da noben govorec ne more popolnoma nadzorovati svojega izrekanja“ (prav tam). V nasprotju s pisnimi besedili načrtovanje spontanega govora nastaja sočasno z njegovo izvedbo, zato za načrtovanje in kontrolo ostane zelo malo časa in prostora: „Ko govorimo sami, za to nimamo časa, ko govori sogovorec, spremljamo njega in se sproti odzivamo na njegovo govorjenje, manj pa razmišljamo, kaj bomo rekli v nadaljevanju in kako“ (prav tam: 242). Povzamemo lahko, da je kljub vsemu spontana govorna situacija tista, v kateri udeleženci brez vnaprej pripravljenega besedila sproti tvorijo svoje jezikovne manifestacije.

Kljub vsemu pa se spontani govor deli še na več podskupin. Še vedno je mogoča razlika med govorom posameznika, ki ve, da bo pogovor med njim in sogovorcem v nadaljevanju sneman in tako zabeležen. Obstaja verjetnost, da bo skrbneje izbiral besede oz. to vsaj poskušal, medtem ko bo obenem skušal minimalizirati mašila in druge govorne signale. Po drugi strani pa bo govorec, ki ne ve, da je pogovor sneman, spontanejši v svoji izreki in v izbiranju besed. To bomo skozi analizo tudi natančneje raziskali, saj je ena od hipotez povezana prav s tem.

1.3.1.1 Pristopi k analizi diskurza

Obstaja veliko pristopov k analizi diskurza,³ npr. metoda etnografske analize, kritične diskurzivne analize, interakcijske sociolingvistične analize, konverzacijske analize in pragmatika. V pričujoči raziskavi bomo za analizo govorjenega diskurza uporabili metodo konverzacijske analize.

1.3.1.1.1 Metoda konverzacijske analize

Raziskovalci, ki za svoje delo uporabljajo metodo konverzacijske analize, izhajajo iz predpostavke, da smo ljudje zelo izurjeni uporabniki govorjenega jezika (Zuljan Kumar 2007: 21). Jemljemo ga kot nekaj samoumevnega, zato pa je naloga konverzacijske analize eksplicitno pokazati, kako konverzacija dejansko poteka – tj. analizirati njene konstitutivne prvine. Termin pa se ne nanaša samo na analize pogovorov, ampak ga uporabljamo v povezavi z vsakršno govorjeno interakcijo, pri kateri gre za izmenjavanje vlog (prav tam).

³ Vsak pristop označujejo različne jezikovne teorije, okvirji, koncepti, osnovni principi in metode analize (Cameron 2004: 47 v Zuljan Kumer 2007: 20).

Pri metodi konverzacijske analize je pozornost usmerjena k analizi posameznih segmentov konverzacije, tj. menjavi vlog med udeleženci, funkcijam prekinitev, ponavljanj, elips, diskurzivnih označevalcev itd. – to pa so posamezni elementi, ki jih v pričujočem delu obširneje pojasnjujemo in analiziramo.

1.3.1.1.2 Konverzacija

Vsi analizirani posnetki so pogovori (bodisi med radijskim voditeljem in gostom – kar označimo kot intervju – bodisi med dvema ali med tremi prijatelji). V literaturi o pragmatiki je konverzacija opredeljena kot govorna jezikovna komunikacija, pri kateri gre za posredovanje informacij v prisotnosti vsaj dveh govorcev. Danila Zuljan Kumar v svojem delu *Narečni diskurz* (2007: 28–29) piše, da bistvene lastnosti konverzacije izhajajo iz dejstva, da je to spontani govor. To pomeni, da so govorce ves čas pod pritiskom dveh dejavnikov: 1. omejenega načrtovalnega časa in 2. potrebe po nepretrganosti govora. Ta dva nasprotujoča si dejavnika imata dve posledici:

1. v primerih, ko potreba po nadaljevanju govora prehiteva mentalno načrtovanje tega, kar govorec namerava izreči, prihaja do t. i. običajnega zaustavljanja v govoru (Biber idr. 2000: 1048 v Zuljan Kumar 2007: 29);
2. v primerih, ko je mentalno načrtovanje časovno pred izrekanjem, to je, kadar govorec točno ve, kaj bo povedal, in poslušalec to védenje z njim deli, pa skuša govorec varčevati pri času in vloženi energiji tako, da stavke krajša, tvori eliptične strukture in uporablja za-oblike.

Spontani govor je običajno videti zelo redundanten – v smislu veliko besed in malo informacij –, vendar pa ima to opraviti prav z omejenim načrtovalnim časom pri govorcu in omejenim časom obdelovanja informacij pri sprejemniku. Govorjeni diskurz se seveda dogaja oz. odvija v živo, kar pomeni, da govorec nekega izreka ne more preprosto izbrisati, kot to lahko stori pisec. Temu sledi, da vnovično oblikovanje in popravljanje izreka v govorjenem diskurzu pomeni dodajanje in ne brisanje, kar pa se v površinski zgradbi kaže kot oklevanje (povzeto po Zuljan Kumar 2007: 29).

Osnovno ogrodje za razumevanje govorne interakcije predstavlja sistem menjave vlog. V pogovoru se vloge menjajo, kar pomeni, da to, kar rečem v tem trenutku jaz, praviloma omeji tisto, kar boš lahko ti smiselnega izrekel v nadaljevanju. Od govorca se pričakuje, da v omejenem času tvori smiselno sporočilo, rezultat pa je običajno besedilo, ki je daleč od idealnega (prav tam). V

preteklosti so jezikoslovci ugotavljali, da je pisni jezik skladenjsko kompleksnejši od govorjenega, ker je v njem več podrednih kot prirednih stavkov (Beaman 1984: 45 v Zuljan Kumar 2007: 26), v nasprotju s tem pa Halliday (1989: 79) ugotavlja, da je govorjeni jezik v svoji slovnični podobi veliko kompleksnejši kot pisni in da je neformalna spontana konverzacija slovnično najkompleksnejša vrsta diskurza. Njegova hipoteza temelji na stopnji leksične gostote v govorjenem jeziku. Ta je po njegovem mnenju v govorjenem jeziku manjša kot v pisnem, kar pomeni, da je v govorjenem jeziku manj zloženih besednih zvez s pomensko natančnejšimi leksemi in več stavkov kot v pisnem jeziku. Medtem je v pisnem jeziku ravno nasprotno – leksična gostota je višja, stavčna pa manjša (Zuljan Kumar 2007: 27).

Pri preučevanju zapisanega govorjenega besedila se zdi, da značilnosti pogovora (prekrivajoči se govor, premori, samoprekinitve, prekinitve, nezapolnjeni stavčni vzorci, ponavljanja, vrinjene in dodane strukture itd.) sprejemniku močno otežujejo vzpostavljanje koherence. Kljub temu pa je potrebno tak diskurz kljub navidezni kaotičnosti imeti za koherenten, če sprejemnik sprejema tak diskurz oz. dokler ne pokaže kakršnega koli znaka, da govorjenega ne razume. To bomo skozi konverzacijsko analizo tudi skušali dokazati s pomočjo primerov iz posnetih besedil.

1.3.2 Radijski govor

Naloga radia je poleg informiranja tudi vzpostavljanje komunikacijskega odnosa s poslušalci (Valh Lopert 2006: 52). Raziskovanje govora na radiu dobiva poseben status, saj gre za množično komunikacijo (Zgrabljíć 2001: 52 v Valh Lopert 2006: 52–53). Novinarji in napovedovalci se po eni strani bojijo in otepajo prevelikega jezikovnega purizma, zaradi katerega ne bodo sprejeti pri poslušalcih, medtem ko se zavedajo potrebe po pravilnosti jezika in s tem želijo izraziti tudi osebno kulturo in govor. Poslušalci so (po Valh Lopert 2006: 54) naključni, poslušajo selektivno in so selektivno nepozorni. Radio učinkuje kot spremljava pri neki dejavnosti oz. kot zvočna kulisa, izvor servisnih informacij.

V analiziranem gradivu predstavlja temeljno obliko sporazumevanja pogovor med novinarjem voditeljem in gostom oz. sogovorcem. Posnetka sta torej dialoga – interakcija med dvema ali več osebami, med katerimi se uporabljajo določeni znaki (Valh Lopert 2006: 53). Za intervju pa velja, da „.../ jezikovna stran [intervjuja] temelji na dvogovoru, ki je jezikovna in (nejezikovna) dejavnost praviloma dveh oseb“ ter da imata „radijski in televizijski intervju [imata] samo obliko prvotnega pogovora, ki je kot taka usmerjana k naslovnikom (poslušalcem/gledalcem). Vse definicije intervjuja se ujemajo v tem, da je intervju pogovor med osebama/osebami za javnost“ (Korošec 1998: 245 v Valh Lopert 2006: 53). Iz analiziranega gradiva je razvidno, da se žanri med seboj

mešajo, in sicer se prepletata intervju in konverzacija. Čas oz. termin obeh posnetkov je podoben – oba radijska prispevka sta bila predvajana v nedeljo zjutraj – prvi posnetek v nedeljo, 28. septembra 2014, drugi pa v nedeljo, 2. novembra 2014.

Medtem ko so nekdanje v govornih oddajah na radiu prevladovala brana besedila (Vogrinc 2008: 223),⁴ je danes v radijskem govoru načeloma opazna osamosvojitev radijskih spikerjev iz bralcev v govorce, ki improvizirano govorijo v eter. Njihovo nagovarjanje poslušalcev posnema obliko kramljanja, prav tako pa to skušata narediti tudi oba analizirana radijska posnetka: v (bolj ali manj) sproščenem vzdušju skušata sproščeno kramljati o določeni (bolj ali manj) vnaprej določeni temi. Postopno spreminjanje novinarjev iz piscev besedil za bralce v govorce, ki tudi še kdaj govorijo napisana besedila, a vse več tudi prosto govorijo, je bila v zadnjih letih glavna tendenca radijskih postaj. Želja po zbornejši izreki in težnja po bolj kultiviranem govoru radijske novinarje nagovarjata k enostavnim rešitvam – temeljitejši pripravi in branju napisanih besedil. V analizi bomo mdr. ugotavljali tudi, kakšne so razlike v improvizaciji nastopov v obeh radijskih posnetkih.

2 Značilnosti govorcev in metode dela

2.1 Značilnosti govorcev

Korpus besedil za analizo zajema 10 različno spontanih govorjenih besedil. Isti govorci so nastopali v več posnetkih. Razlikujejo se tako glede na spol (7 moških in 3 ženske) kot tudi na starost (najmlajši govorec je imel na dan snemanja 25 let, najstarejši pa 62). Govorcev iz dveh posnetkov, pridobljenih iz arhiva oddaj na spletnih straneh nacionalnega in komercialnega radia ne bomo poimensko in statusno določali, saj to za potrebe tokratne analize ne predstavlja relevantnih informacij. Dovolj je vedeti, da sta novinarja moderatorja uveljavljena spikerja, gosta pa slovenska strokovnjaka na svojem strokovnem področju.

Razpredelnica 4: *Značilnosti posnetih govorcev*

Šifra govorca	Besedilo, v katerem se govorec pojavlja	Spol govorca	Starost govorca (2014)
A	1, 2	Ž	26

⁴ Uveljavitev zvočnih posnetkov v radijski tehnologiji od 50-ih let dalje je omogočila zvočni zapis pogovorov, poročil s kraja dogajanja ipd. v oddaji, medtem ko so bila poročila, kritiške ocene in praktično vse druge oblike besedne ustvarjalnosti na radiu zapisane in prebrane (Vogrinc 2008: 223).

B	1, 2	M	29
C	3, 4	M	25
Č	4	M	25
D	5, 6	Ž	28
E	7, 8	M	62
F	9	M	38
G	9	M	≈ 40
H	10	Ž	ni podatka
I	10	M	≈ 30
J	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	Ž	25

Pestrost v starosti govorcev je le posledica namena v analizo vključiti čim več spontano tvorjenih besedil brez vnaprejšnje priprave, kar pomeni, da govorcev nismo izbirali glede na njihove osebne, socialno-kulturne ali statusne značilnosti.⁵ Prav tako ne navajamo izobrazbe posnetih govorcev, ker se glede na namen analize ti podatki ne zdijo relevantni. Potrebno je še dodati, da je bilo v nekaterih posnetkih prisotnih več govorcev (glej Razpredelnico št. 4), kar pomeni, da sta bila v vsakem pogovoru prisotna vsaj dva ali največ trije udeleženci.

2.2 Skupine govorcev

Govorce sem glede na stopnjo spontanosti razdelila v več skupin. V prvo skupino (posnetki od 1 do vključno 6) spadajo tisti, ki pred snemanjem niso bili predhodno obveščeni, da bo pogovor sneman. Tema je bila torej spontana, aktualna, neformalna in zasebna. Te govorce smo šele po zaključenem posnetku prosili za dovoljenje, da se zapis posnetkov anonimno objavi in da jih lahko uporabimo kot gradivo za magistrsko nalogo.

Drugo skupino (dva posnetka) predstavlja govorec, ki je bil pred snemanjem naprošen, da nekaj časa prosto (z mojimi medklici) govori o določeni, skupaj izbrani temi. To pomeni, da je vedel, o čem okvirno bo govoril (tema), ni pa imel pripravljenega govora. Med pogovorom sem mu večkrat postavila različna usmerjevalna podvprašanja, npr.: *„Kaj so pa imeli še za jest kej tam?, Kdaj smo*

⁵ Izjema je govorec E (posnetka 7 in 8), kjer sem ga predhodno prosila za snemanje pogovora na določeno temo. Ostala besedila so snemana nenapovedano in razkrita šele po koncu konverzacije.

pa že šli?, Ja, samo kaj pa tunel?“ itd., s katerimi ga nisem hotela napeljevati na nekaj določenega, temveč sem z njimi skušala poskrbeti, da je pogovor tekel naprej.

V tretjo skupino pa spadajo štirje govorci (dva radijska moderatorja in dva takratna gosta), katere glede na mojo podano stopnjo pripravljenosti (glej Razpredelnico št. 3) delimo v eno skupino. Oba moderatorja sta seveda na snemanje pripravljena – pripravljena imata vprašanje in morebitne medklice, se pa tudi med seboj razlikujeta glede na govor. V analitičnem delu bomo podrobneje raziskali njuno razlikovanje.

Besedila iz prve in druge skupine so v primerjavi s tretjo precej spontana. Za drugo skupino lahko rečemo, da je delno spontana, saj je govorec vedel, o čem bo govoril (okvirna tema), ni pa bil pripravljen, na kakšen način in s kakšnimi leksikalnimi in slovničnimi sredstvi bo posredoval predhodno izbrano temo pogovora.

2.3 Zapis govornega diskurza

Po Mojci Smolej (2012: 13) dajemo prednost razumljivosti in berljivosti pred fonemsko ustreznostjo. To pomeni, da smo pri vseh besedilih uporabili knjižni zapis. Temu botruje tudi cilj analize posnetih govornih besedil, in sicer se osredotočamo na besedilno in skladenjsko analizo govornih besedil, natančna transkripcija posnetkov pa za ta namen ni relevantna. Kljub temu upoštevamo nekatere izjeme, ki so skladne z značilnostmi knjižnega pogovornega jezika. Upoštevane so npr.:

- ♣ izguba nenaglašene končnice -o pri samostalnikih srednjega spola (npr. *mlek*, *okn* namesto *mleko*, *okno*),
- ♣ izguba glasu *i* pri deležnikih množinske oblike moškega spola (npr. *mel*, *igral*, *spal* namesto *imeli*, *igrali*, *spali*) in izguba glasu *o* pri deležnikih srednjega spola (npr. *dogajal*, *spal* namesto *dogajalo*, *spalo*),
- ♣ izguba *i*-ja in *u*-ja v predponah in v osnovi (*prpravt*, *prjatu*, *drgač* namesto *pripraviti*, *prijatelj*, *drugače*),

- ♣ izguba končnice *-i* v dajalniku in mestniku (npr. *men* namesto *meni*),
- ♣ izguba nenaglašene *e* in *a* v besedah *celo*, *zelo*, *tako* (*clo*, *zlo*, *tko*) itd.,
- ohranjeno je ukanje v prednaglasnem zlogu (npr. *utrok*, *pupadki*, *purudnišnica* namesto *otrok*, *popadki*, *porodnišnica*),
- deležnik na *-l* za moško obliko ednine zapisujemo po izgovorjavi z *u* (npr. *naredu*, *zrihtu*, *reku*, *trudu* namesto *naredil*, *zrihtal*, *rekel*, *trudil*).

Poleg rabe nestandardnih oblik pa so pri transkribiranju navedene tudi oblike, ki ustrezajo standardnemu zapisu, ne pa posneti izgovorjavi, in sicer npr.:

- pri kratkih samoglasnikih (npr. *a*, *e*, *i*), ki sovpadajo pri izgovorjavi s polglasnikom, ohranjamo zapis s črko *a* oz. *e* oz. *i* (npr. *jaz*, *sem*, *nič*),
- predlog *v*, ki se izgovarja kot *u*, zapisujemo s črko *v*,
- nezvočnik v besedi *tud* (*tudi*) kljub redukciji, ki povzroča premeno po zvonečnosti, zaradi lažje razumljivosti zapisujemo s črko *d*. Enako pravilo (ohranitev zapisa zvonečnega nezvočnika) upoštevamo tudi pri vseh ostalih podobnih primerih.

Poleg teh vodil pa nekatere (pogosto uporabljene) besede odstopajo od siceršnjega standardiziranega z namenom ohranjanja avtentičnosti govora. Take besede so npr. (po Zemljarič Miklavčič 2009: 119–120) *mogli* v pomenu *morali*, *najdli* (od *najti*), *taki* (v pomenu *tak*, *takšen*), *pol* (v pomenu *potem*), *more* (namesto oblike *mora*), *večim*, *večih* (sklanjanje nesklonljive besede *več*). Za popolnejše razumevanje transkripcije, pa tudi za nazornejši pomenski prikaz konverzacij, dodajamo tudi zapis neverbalne komunikacije, kolikor je bilo to mogoče ubesediti:

- medmeti so zapisani v oklepaju {} in ležeče (npr. *pšššt*),
- smeh je označen s črko *H* v oklepaju (npr. {*H*}),

- daljši premor je označen s tropičjem (...),
- kretnje oz. gibi, ki jih je govorec uporabljal med govorjenjem in ki so pomembne za razumevanje smisla besedila, so opisani in dodani besedilu. Opis kretenj napoveduje črka G (npr. 3C: *Se obrneš tko, da gledaš ... tle je železniška, ti pa gledaš tja (G: pokaže z rokami). In so takoj bloki. In zadi za temu blokam je ta ... vrtec.*),
- vprašaj v oklepaju (?) pomeni, da je bila izgovorjava nejasna oz. nerazumljiva in zato ni mogoče zapisati oz. transkribirati besede ali dela beseda, na mestu katere/katerega stoji vprašaj, lahko pa je tudi posledica slabšega in s tem nerazumljivega posnetka. V izogib morebitnim nepravilnostim je torej lahko določen del izpuščen (npr. 3C: *[...] Takrt sem šel sodelavce pozdravit v kuhno, ane, in pol me je čist spotoma una ... za ... vzgojitelce, šefica, vprašala, če rabm kej za delat. {?} Tko spontano. Tko da po en stran je fajn, d sem ... v tisto faking kuhno šel.*),
- označitev, da je iz posnetka mogoče slišati, da je bil del posnetka reduciran, označuje znak [odrezano] (npr. 10I: *[...] v bistvu nas je vprašala „joj, a vidva sta pa zdej že drugič tlele“, pač k sva bla čist zmatrana, ane, sva rekla „ja, ane, da se pač peljeva gor pa dol, ne, mi-midva sva šla z Nissan Mikro iz Lublane v enmu tednu dvakrat gor pa nazaj, zarad tega, ker pač ni blo nikjer za [odrezano] tam so bili sami hoteli, ni blo hostlov, ničesar, nisva mela dnarja, da bi tam ostala*),
- vezaj (-) označuje, da govorec ni do konca izgovoril že začete besede oz. besedne zveze (npr. 3C: *[...] A veš prov tko kradli so en drugmu. Pol v ta drugem vrtcu, on- oni so si vzele dam sam, kar je od ta malih vstal, an ... kao noben ne vid, an.*),
- oznaka A=A označuje sočasni oz. simultani govor dveh ali več govorcev (npr. 5I: *Ja juttr ... juttr boš pol ji bova napisale listek, pa ji bom jst v I=A petek rekla. I=A.*) (Smolej 2006: 13–14).

2.3.1 Problem postavljanja ločil v zapisu govorjenega diskurza

Večji problem je predstavljalo vprašanje, kako posneto besedilo zapisati, da bo predstavitev

govorjene komunikacije čim bolj verodostojno (glej tudi Zuljan Komar 2007: 32). Ob tem smo bili pozorni predvsem na to, da normirana stava ločil, kot velja za pisni jezik, ni nujno veljavna v govornem jeziku. Osnovna napaka (po Zuljan Kumer 2007: 32) zapisovalcev posnetih govornih besedil je, da skušajo to, kar slišijo, spraviti v strukture, ki jih poznamo iz pisanega jezika, to je v zaključene stavčne enote. Tako se izpostavljajo nevarnostim, da govornemu besedilu vsilijo zaključene strukture, ki jih ta dejansko nima. Temeljno vodilo pri zapisovanju besedil nam je bilo ohraniti čim več značilnosti govornega jezika. Ločila zaradi lažje berljivosti deloma ohranjamo, vendar pa je njihova raba s pravili rabe v Slovenskem pravopisu skladna le deloma, saj je meja med enostavno in večstavno povedjo v spontano govornem besedilu v primerjavi s pisnim jezikom težje določljiva.

2.3.2 Segmentiranje govornih besedil

Na kratko omenjamo še posebno problematiko govornih besedil, tj. segmentiranje. Večina pisnih besedil je strukturiranih po standardiziranih načelih in jih lahko razdelimo na manjše enote – poglavja, odstavki, povedi, stavki. Poleg tega naslovi in ločila še nadalje strukturirajo pisna besedila in jim dajejo prepoznavno obliko. Pri govornih besedilih je popolnoma drugače: tu gre za bolj ali manj strnjen dogodek v času, ki ga je težko razdeliti na manjše enote. Segmentacija poteka na podlagi prozodičnih lastnosti govora – bodisi na podlagi tonskih enot ali pa le premorov v govoru ali menjav govorcev. V zvezi z enoto govora piše Zemljarič Miklavčič (2009: 118 po Verdonik 2006: 50): „Praviloma gre za enoto govora, izgovorjeno med premoroma, običajno tudi med vdihom govorca.“ Tako definirana izjava je predvsem prozodična enota govora – čeprav to ni pogoj, je kljub temu pogosto tudi skladenjsko-semantična zaokrožena enota.

Kar bi v pisnem besedilu imenovali in obravnavali kot odstavek, v nadaljevanju imenujemo izrek. Izrek pojmuje kot niz nekih jezikovnih enot, ki jih zamejujeta končna stavčna intonacija in zaključena skladenjska struktura, je pa lahko tudi prekinjen s sogovorčevi signali, povratnimi informacijami, kratkimi vprašanji ipd. Je „t. i. vsebinsko-pragmatična enota, tj. poved v okoliščinah konkretnega govornega dejanja; gre za skladenjsko in pomensko relativno celotni del besedila“ (Krajnc 2005: 60).

2.3.3 Obseg posnetih besedil

Posnetki se glede na število znakov zapisanega besedila in trajanja posnetkov v minutah precej razlikujejo – tako najdaljši obsega 26.535 znakov in traja 52 minut, medtem ko najkrajši obsega 497

znakov in traja le dve minuti. Skupno število znakov vseh desetih posnetkov znaša 107.000 znakov in 173 minut, kar znaša 2,8 ur posnetkov.

Razpredelnica 5: *Obseg posnetih besedil*

Zaporedna številka besedila	Število znakov v zapisani obliki besedila	Trajanje posnetkov v minutah
1	930	4
2	506	7
3	26535	52
4	9516	28
5	497	2
6	1162	3
7	2940	4
8	3381	4
9	28386	32
10	33160	37

3 Analiza gradiva

3.1 Značilnosti govorjenega diskurza

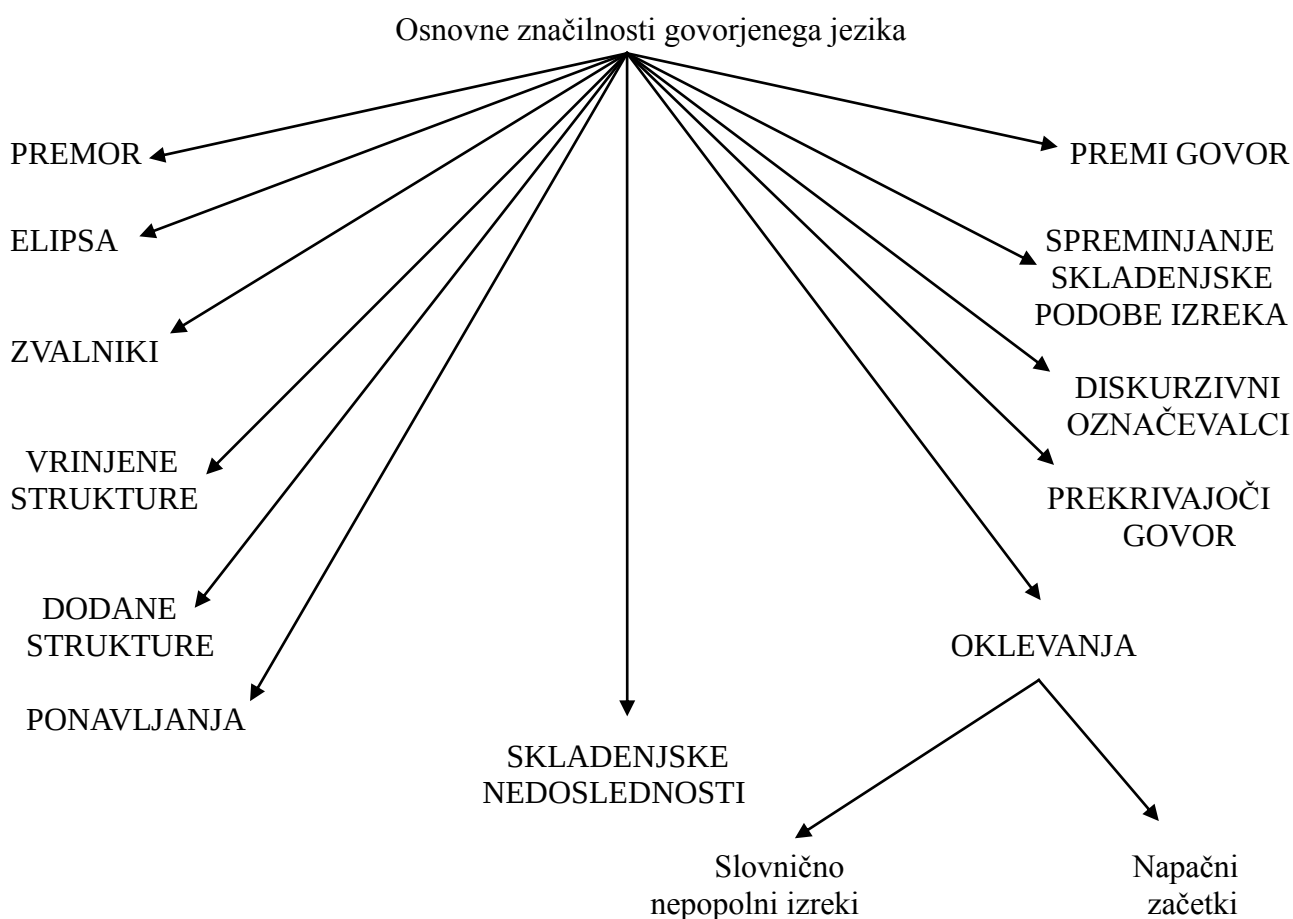
Pred analizo zapisanih govorjenih besedil bomo opozorili na dve osnovni načeli (povzeto po Biber idr. 2000: 1066 v Zuljan Kumar 2007: 34): 1. govori naprej in 2. pred seboj imaš omejen načrtovalni čas:

Prvo načelo nas opozarja na potrebo po nadaljevanju pogovora; govorec se ne more preprosto ustaviti, ker bi to pomenilo prekinitev komunikacije. Ko je zato njegovo načrtovanje ogroženo, lahko uporabi več strategij za podaljševanje načrtovalnega časa: 1. napačni start, 2. samopopravek ali 3. strategijo, to je, da izrek pusti nedokončan in tako sogovorniku nakaže, da mu vlogo prepušča. Vsaka od teh strategij ima svoje slabosti: pri prvih dveh govorec tvega nerazumevanje in celo

izgubo komunikacijske učinkovitosti; zaradi kratkega načrtovalnega časa namreč ne more uporabiti zapletenih struktur v smislu podrednih in prirednih stavkov ali zapletenih besednih zvez. Pri 3. strategiji pa tvega, da bo sogovorec njegov molk razumel kot željo po prekinitvi pogovora. (Zuljan Kumar 2007: 34)

Osnovne značilnosti govorjenega diskurza so prikazane na Sliki št. 1. Delijo se na dva dela – v prvega spadajo ponavljanja, raba diskurzivnih označevalcev, zvalnikov in premega govora. Ti imajo pomembno vlogo pri težnji udeležencev komunikacije po obojestranskem razumevanju in nadaljevanju diskurza. V drugi del pa spadajo tiste značilnosti, ki povzročajo zaustavljanje v govoru. To so npr. oklevanja, premori in spreminjanje skladenjske izreke. Sprejemniku razkrivajo mentalne procese, ki se odvijajo v govorčevih možganih (Zuljan Kumar 2007: 34).

Slika 1: Osnovne značilnosti govorjenega jezika (Zuljan Kumar 2007: 35)

Vsi primeri so v nadaljevanju označeni s šifro: številka na začetku pomeni številko posnetka, velika črka za številko pa šifra govorca (glej Razpredelnico št. 4).

3.1.1 Oklevanje

Oklevanje je zelo pogost pojav, ta pa nastane zaradi pritiska na govorcevo sposobnost hitrega načrtovanja. Kaže se v napačnih začetkih in v slovnično nepopolnih izrekih (Zuljan Kumar 2007: 34).

3.1.1.1 Napačni začetki

Do napačnega začetka pride, ko govorec izrek začne, se sredi izrekanja ustavi in ga začne na novo preoblikovati z drugo strukturo ali z drugimi besedami (Biber idr. 2000: 1063 v Zuljan Kumar 2007: 34). Glavni vzrok napačnih začetkov je govorcevo nenadno prepričanje, da lahko že začet stavek oblikuje boljše oz. ga lahko oblikuje z ustrežnejšimi slovničnimi strukturami, ki jih tvori sproti. V pisnem besedilu bi prvotno različico preprosto izbrisal, v govorjenem jeziku pa strukture oz. druge besede dodaja.

Primeri:

3C: Ja, to mi je reku zdej Gašper, da to je čist bolano da ti en let tam zaston delaš pa pol še nis za zih da boš tam dobil službo.

3J: Ja, tko da ne vem. Bomo videl.

3C: Ne a pa bi ti- misli- a te zanima- da bi ti tko bla učitelca?

3C: [...] in čist možno je, Anže, an- policaji so- mt je vidla da so pač ropal, an. K sosedov ni blo doma a veš. Ja, in pač- mami je tko- jst sem bil lih iz šihta an in lih mami reče ... pride povedat da pač pri sosedih ropajo [...]

3.1.1.2 Slovnično nepopolni izreki

Slovnično nepopolni izreki so strukture z okrnjeno zgradbo. Do njih pride v primerih, ko govorec začne izrek, vendar ga (namerno ali nenamerno) ne dokonča. Večkrat so nenamerni, to pa predstavlja enega od načinov nenamernega zaustavljanja v govoru. Vzrokov za nedokončanje izreka je več: samopopravek, (sogovorceva) prekinitev, popravek, ki ga izreče sogovorec in opustitev izreka (Biber idr. 2000: 1063 v Zuljan Kumar 2007: 35–37).

3.1.1.2.1 Nedokončanje izreka zaradi samopopravka

Gre za podoben tip oklevanja v govoru in posledično njegovega zaustavljanja kot pri napačnih

startih; pri obeh pusti govorec izrek nedokončan in začne oblikovati novega. Razlika je v tem, da pri nedokončanem izreku govorec izrek opusti in to, kar želi povedati, oblikuje na novo. Govorec začne oblikovati nov izrek zaradi različnih razlogov – bodisi je pozabil, kaj je želel povedati (manj pogosto) ali pa se spomni česa novega, kar želi vključiti v svoj govor kot dodano strukturo (pogostejše). Po tej dodani strukturi govorec ne dokonča prvotnega stavka, vendar nadaljuje na novo začeto dodano strukturo. So tudi primeri, kjer govorec nekaj izreče in v istem trenutku sprevidi, da je povedano zvenelo nepravilno in se sam popravi.

Primer:

8D: No in ... zdej se je pa pol to začel, ampak vsi normalno niso zadovoljni. Pa te protesti, k je šla ta obvoznica preveč, ta trasa preveč skoz naselje Suha, skoz vas, so se tist okolišk kmeti, prebivalci, začel bunit, pa to, blo je pa narejen, da bo šlo tunel skoz Sten, pa na drug stran na Žolščah ven, pa pol gor čez prot Bodovlam, pa to, ne. In zdej ... zdej so pa le delat začel, začel so delat, več etap je bilo zmeneno, no in ... zdej pa ... zdej pa že delajo že tunel, ene tri četrt narjena lukna, pol je bilo pa ... So šle te ... firme v cugrunt {H}, in jih ni več, in zdej je vse obstal.

Govorec meni, da je zamenjan besedni red boljši in se sam popravi, razvije določeno mero kritičnosti do svoje izreke (seveda na osnovni ravni) – zateka se k t. i. jezikovnemu čutu.

V nekaterih primerih govorec sam sebe vsebinsko popravlja. Primer:

8D: Ja to, pa tam meni, pa je bilo kr dost, se šteje, kar gostilna, te malce, pa taka reč. No, pol pa, pol smo se pa odločil, zdej bomo pa šli dol po drug pot nazaj, se dol pod kočo obrnemo navkreber, in pridemo dol na cesto, taka ... gozdno, no in jo gremo še dol ene tri četrt ure, eno uro al kok, pol ure peš, pa pridemo do avta, se preobujemo, pa jo gremo domov. Spotoma še v Javorje zavijemo, teti eno svečo prižgat, k je bilo lih tist dan ... pred vsemi svetimi.

Ob tem ostane struktura besednega reda neokrnjena:

in jo gremo še dol ene tri četrt ure

eno uro al kok

pol ure peš.

Primeri:

9G: Potem je začela men, k men, se hodit strižt in v tistem času, eee, predvsem mi je padla njena dobra duša, dobro srce, nekak me je navdušilo. Ker sem vedno nekak iskal žensko, ki bi mela, ki bi

bla ... dobra po srcu, ki bi bla tko ... nekaj je ... zelo se mi je zdela nežna, ranljiva, taka ... dobra duša.

10I: Pač, Lejdi Gaga je nosila kar nekaj mojih kosov. Jst sem bil zelo vesel, da sem vidu, kako ta stvar funkcionira. Kako funkcionira Lejdi Gaga brend, ne. In kako funkcionira ona kot pač posameznik, ne, ker ... s kakimi problemi se sooča. To je tko ogromna mašina, da če to začneš nekomu govorit, pač tega ne razume, razen tisti, ki pač so res tko blizu z mano, ki se pač namest mene pogovarjajo z njenim timom, da vidiš kam ... mislm kok je ogromna ta cela stvar, ne. Da ni pač samo ona ena tista, ampak da je 1500 ljudi, ki skrbijo samo za podobo Lejdi Gaga, ne. Tko da {e} [...]

10I: Vse preserčajo, to so res taki ogromno klani, ki pač majo ... so z vsem na tekočem. Oni so me povabl in smo se tko smejal, ker takrat sva bla ... takrat je tud Jana Zornik šla gor in tud ona predstavljala na ... na tejle ... na talentih 2009. In je blo še ... tko smo se smejal, k ni ... v bistvu nas je vprašala „joj, a vidva sta pa zdej že drugič tlele“, pač k sva bla čist zmatrana, ane, sva rekla „ja, ane, da se pač peljeva gor pa dol, ne, mi- midva sva šla z Nissan Mikro iz Lublane v enmu tednu dvakrat gor pa nazaj, zarad tega, ker pač ni blo nikjer za [odrezano] tam so bili sami hoteli, ni blo hostlov, ničesar, nisva mela dnarja, da bi tam ostala.

3C: Trinajst. In pač ... če eno stvar začne delat, on kr neki drugega prnese pa ... tko ful težko je z njemu, no. Nepozoren, ja. Ampak je mt njegova rekla, da je zato to mu zrihtala, d bo enga takega človeka mel ob seb, s kermu se lahko poistovet pa mu lahko ... da ni recimo to kao mt, k je sitna pa to an ... Je pa tko blo smešn k delava neki, pa mi to tamav začne kazat na telefonu sliko od kao svoje punce v modrcu {H}.

10H: Mal ste že načeli ta primerjava, kako za mlade skrbijo Italija, Francija. Je res tako velika razlika?

10I: Ja, je. Ogromna. Pr nas ... zame ... jst ne morm rečt, da kdo zame skrbi. Jst ne morm rečt, da kdo prepoz ... da je kdo prepoznal potencial teh ljudi [...]

10H: Ja, pa pri nas je bilo tko, da je v bistvu je ta kultura oblačenja bla ... moja stara mama je velik dala recimo na ... obe sta ble zelo lepo oblečene, no, moja babi je ... je ... tud ma rada krzno, je ... ma rada bele srajce, tko zelo tradicionalno, zelo tipično. To pusti pečat na tebe, ne, tud ... moja mama z enim takim specifičnim stilom, ki ga je imela. Rada je imela stvari ... lepe stvari, še vedno

jih ima rada. Tko da v bistvu ... to ... s tem gor rasteš in v bistvu znaš prepoznati neke dobre kvalitetne ali pa nekvalitetne stvari, no. In to so me ogromno naučil, no, pač mama in obe babice.

3C: Ja, napovedu sem ji, ja. Ja pač „dej mi mir, kva to men govoriš“. Ne vem, eno- ne grdo besedo, ampak tko zabil sem jo, no, da mi je pol mir dala. Da sem jo uštimu {H}. Sej je skoz zdrahe delala. {H} kot telenovela je blo, no. In an, ta Stana, k me pa objema, kot da sem njen sin, ona se je pa z njo- isto se nista mogle. In enkrat je Stana prov jokala in sem jo tolažu. K ji je rekl- eno grdo besedo ji je rekla. A veš to so take malenkosti {H}. To pa, ej, groza.

3.1.1.2.2 Nedokončanje izreka zaradi prekinitve sogovorca

Prekinitiv govorca je imenovana tudi skok v besedo. Govorec ne dokonča začetega, ker ga prekine sogovorčev medklic. Običajno tekom pogovora govorec ne dobi priložnosti, da se vrne in dokonča začetni stavek, se pa kdaj, če je nameraval povedati nekaj ključnega za razumevanje oz. ključnega za nadaljevanje teme, tudi vrne in ga dokonča.

Primeri:

4C: Sam neki mi še povej, a to k so te dobil, a to si ti delu {e} ...

4Č: Dve ure so me zadrževal. Niso me dal na test k sem ga zavrnu k sem ga-

4C: Ja kako pa pol kr lohka rečejo, da ...?

4Č: Na Šutni v sredin ... sredinski odcep. Ja, bliz tebe. Točno tam, k je odcep, k je kozolec. Od kozolca naprej prot men, prot odcepu, tle maš Kran Loka ... In tle ... tle so prot men zapelal. Sam menda d je bil pa lih tist dan v bližin en rop in so me zato tok dolg zadrževal k so me kao sumil ropa. Res pregledal kao cel avto. Mene je pa že vidu, d sem ves presran, a veš. Pa itak je kuj opazu, še z lučko-

4C: Okej eno povezavo mam zdele. Jst sem- a je blo to slučajn junija? Al julija? Zato k so pri sosedih ropal ... [...]

Nekateri raziskovalci menijo, da prekinitve niso vedno signal zavestne želje enega od udeležencev komunikacije po premoči, ampak lahko označujejo tudi njegovo podporo. Tannen (Cameron 2004: 93 v Zuljan Kumar 2007: 37) ugotavlja, da imajo te prekinitve poleg želje po prevzemu vloge tudi funkcijo izražanja globoke angažiranosti poslušalcev v diskurzu. Ti lahko, s tem ko govorca prekinjajo, kažejo na njihovo strinjanje z njimi, in sicer tako, da vskočijo v besedo, preden ta svojo

vlogo konča.⁶

Primer:

3C: Skoz je mela neki za povedat čez mene pa me opravljala, čez vse po vrst. Enkrat je- fora je, da oni so mel še zraven tuki v tej enoti so mel zraven čez cesto še eno enoto, k sta notri dv- dve-

3J: A vi ste kuhal tud not al kaj?

3C: Ja, kuhal tud. Skupine otrok ... [...]

V tem primeru govorec J prekine govorca C zaradi vprašanja: želi si natančnejših informacij o tem, kar mu pripoveduje oz. želi biti bolj angažiran v pogovoru. To v pogovoru izrazi s postavljanjem vprašanj oz. prekinitvijo govorca z vprašanjem.

Primeri:

4Č: Sam da je lih tak naključje, da je lih tajmi- da je lih da je lih takrat, k sem jst not zapelu, d so oni not prot men a veš, to so mogli eno prijavo dobit, da so prot men zapeljal. K drugač bi šli mim, a veš. Jst sem bil sam v avtu. Jst sem Grega lih, tega Grega, ne vem, če poznata, sem ga doma odložu in sem šel naprej. In so me ... pač- Me= =M ja, povej.

4C: No ... in jst ... in jst pač ... pol {eee} čez strešn okn se vid k sosedom, an. In pol mal opazujem situacijo pa tko pršli so psi, vsi so po gmajni iskal. K policaji so kuj pršli, k je moja mt klicala, an. In te roparji so se očitno kuj razbežal, an, k so slišal ...

Na tem primeru jasno opazamo, da je govorec C že med govorom Č-ja skakal v besedo, vendar je Č hotel do konca povedati, kar je želel. Ko je C nestrpno hotel besedo, mu je Č neposredno rekel „ja, povej“ in mu s tem predal besedo. Govorec C kljub skokom v besedo še ni bil pripravljen, zato je opaziti več začetkov in popravljanj.

3.1.1.2.3 Izrek dokonča sogovorec

Še posebej v zapisanem besedilu je težko ločiti med prekinitvijo govorca in izrekom, ki ga dokonča drugi govorec. Če sogovorec izrek dokonča pomensko smiselno in v nadaljevanju prvi govorec dopolnilo drugega govorca vzame kot svojega, je to izrek, ki ga dokonča sogovorec in ne prekinitiv. Deluje kot spontana dopolnitev. „Razlika med prekinitvijo in spontano dopolnitvijo je, da je pred spontano dopolnitvijo govorca B pri govorcu A navadno zaznati oklevanje v obliki premora, tako zapolnjenega kot tihega, in sicer zato, ker govorec ustrezen izraz še išče“ (Zuljan Kumar 2007: 38).

⁶ Pojav, pri katerem gre za uresničevanje različnih ali celo nasprotujočih si komunikacijskih funkcij, imenuje Tannen relativnost jezikovnih strategij (Zuljan Kumar 2007: 37).

Primeri:

5J: Jo bom prašala, ja. Al pa ji bom napisala listek, k zdej se itak nč ne vidva, k jst ob štirih pridem. Bom pol v petek, k bo. K jutri itak ne bo tuki, a veš.

5D: Ja jutri ... jutri boš pol ji bova napisale listek, pa ji bom jst v I= petek rekla.=A

5J: Ja, prov.

5D: Če ne bo ona to že napisala. Pa bo pol mogla spreminjat.

3C: A to je kt nek filofaks pol?

3J: Ja, kt filofaks. Pač tam ta Slovenc uči, in sem mu jst pisala že lan enkrat.

3C: D bi bla njegova ...

3J: Tko njegova asistenka bom, pač mal pomagat, da mal vidm, kko on dela pa tko.

3C: Tko kt takrat, k si mi pravla, d bi mogoče na Dunaj šla, ista fora.

3J: Ja, to- to sem pa že nardila. To sem že sept- ne, oktobra sem to nardila, no. To sem mela pa tam, pri Peterki, a veš-

3C: V ... v Lublani.

3J: Na oblikovni, no.

3C: A nisi bla enkrat na strojni šoli al na gimnaziji v Loki?

V vseh primerih je sogovorec izrek pomensko smiselno dokončal – deluje kot spontana dopolnitev in ne iskanje ustreznega izraza in njegovo dopolnjevanje.

3.1.1.2.4 Opustitev izreka

Govorec opusti, kar je želel povedati; ne dokonča začetega iz neznanega razloga. Eden od možnih razlogov je, da je preprosto pozabil, kar je želel še povedati. Mogoče je tudi, da je sredi govora ugotovil, da je izrek nepomemben, nepotreben, nerelevanten, neprimeren in ga zato opusti. Po Zuljan Kumar (2007: 38) ga lahko opusti tudi zaradi pomanjkanja interesa oz. pozornosti pri drugih udeležencih pogovora.

Primeri:

7J: Kdaj smo pa že šli?

7E: No, smo šli že pred eno od doma. In se pelemo po Polanski dolini, pa v Polanah zavijemo proti Javorjem, pol pa gor čez naprej, pa skoz Žetino, pa pridemo do Kala gor, do ... se naštimamo v čevle, pa to, pa napravimo, mal je pihal. No in gremo, in se začnemo vzpenat 15 do dveh, popoldne.

7J: A, tko.

4C: Jst sem lih takrat dam prišel, k so oni začel ... to delat. Una bajta, k je- k če se tko postaš k prideš do naše bajte, je na ... ta tanova na levo. Kuj zraven naše bajte. Prov sick fore, ej, pa prov naključje.

4Č: Ma ja, ej. Men pa nč jasn, kva me zdej ... dve ure kao.

4C: Mislil so, da si ropal, an.

3.1.2 Premori

3.1.2.1 Tihi, nezapolnjeni premor

Obstajata dva tipa premorov (povzeto po Zuljan Kumar 2007: 39). Tihi, nezapolnjeni premor, in zapolnjeni premor. Prvi se pojavlja ob mejah skladiškovskih enot, ko želi govorec predati svojo vlogo drugemu govorniku in to označuje s premorom. Pogost je tudi ob vprašanjih, ki zahtevajo več premisleka in govorec (za kratek čas) obmolkne, v tem času pa išče ali stavčne strukture za izrek (skuša ubesediti misel) ali pa je šele v fazi iskanja informacij.

Primeri:

3C: [...] Zato k je Žiga, un kolega, k sem ga dve let nazaj obiskov, zdej gor živi isto, no.

3J: Čaki, a on je bil tam na Erasmusu, pol je pa ...

3C: Na Erasmusu {e} za ... čak za kok cajta je dam pršel ... za kakšn let je dam pršel, pol pa službo gor iskat, zdej ma pa šiht gor.

3C: Ja, ej sej boš vidla. Ne, res. Mest je tak t ena velika Metelkova. Dej mi povej {eee} a to je praksa, a to je na šoli ...

3J: Praksa, ja. Na faksu, ja. Pač tam majo lektorja, k uči slovenščino ...

3C: A res, ja ful dobr, da so to take izkušnje an. Da se na tak položaj postaviš, k ti še najbolj korist, an. Kdaj gre pa Pero v penzijo? {H} ja fajn, ej ... Ja kva pa ... uni prfoksi, so se te spomnil še pač

... v zbornic?

V zadnjem primeru je govorec že hotel predati besedo drugemu (*ja fajn, ej ...*). To je nakazal tudi s stavčno intonacijo – kar se iz našega zapisa besedila ne da razbrati –, vendar si je medtem premislil in dodal nov stavek oz. vprašanje.

3.1.2.2 Zapolnjeni premor

Zapolnjeni premor pa se pojavlja znotraj skladenjskih enot in je znak, da govorec še ni dokončal svojega izreka. Pogost je prav sredi izreka – z njim si govorec podaljša načrtovalni čas za dokončanje izreka oz. misli.

Primeri:

3J: Ej dobra reklama, da sta res prišla {H}.

3C: Tko da sem jim- ... unmu sem razkazu Bled ... pa kam sem ga- Kran, Škofja Loka pa v Lublano. Njo pa pač bol Lublano, no. A veš kam sem jo pelu, v en- ful jo zanima zgodovina, sva šla v Etnografski muzej. A si ti tam že bla?

3J: Ja, ista fora, ja, ista fora. In on men navdušen, pač, da lohk pa tko, zdej ... lih juttr mi bo poslov {eee} ta obrazec še ... do konca podpisan ... na faksu so ga že podpisal, jst tud, zdej ga bo še on, pa pol oddam, d pol dobim štipendijo pa vse.

Premor služi kot pridobivanje časa za načrtovanje spontanega govora.

Primer:

9I: {H} Skor. Ja, v bistvu babi je prodala traktor, to se mi zdi super gesta, in mi seveda pomagala. Jst sem dobil štipendijo iz Ministrstva za kulturo, ampak ne ... ti ne pokrije celotne šolnine. Se mi zdi da je tam par ljudi, ki me celo podpirajo, ampak, kar se pa ostalih tiče, sem pa pošiljal tud prošnje za sponzorstva in vse, ne. Se pa nekak ne premakne, ne. Ampak, sej, pač ... mislm, bom že. Jst vedno pravim, „bom že“. Jst mislm, da d oni ... pač čutijo, koga bojo dobili na faks, tko da tud oni mi bojo najbrž pomagali, tko da ja. Ampak sej pustmo, sej vemo, kje smo doma, no. Brezveze, da se pretvarjamo, da pač v Sloveniji je pa vse super, da mammo ful talentiranih ljudi, ki jih pač nimamo. Velik povprečnih ljudi, velik povprečnega kadra.

3.1.3 Simultani oz. hkratni govor

V prekrivajočemu se oz. simultanem govoru⁷ gre za govor več govorcev hkrati. Hkrati govorijo bodisi po daljših premorih, ko se vlogo odloči prevzeti več udeležencev hkrati ali pa pride do prekinitve s strani govorca in nato skupno nadaljevanje oz. odgovarjanje naprej.

Primeri:

3C: A tle si mogla pa več ur narest?

3J: Tle sem mogla pa narest v bistvu tri tedne, pa tud tko ... sem mela velikrat cele ure pa tko-

3C: A res al kva. Pa to si mela prov plan, kva moraš predelat z njimi?

3J: Ja, ja, sva se prej zmenila, kva bom predelala, enkrat sem celo spraševala enega dijaka {H}, sem mu dala pet- {H}.

3C: A res, ja ful dobr, da so to take izkušnje an. Da se na tak položaj postaviš, to ti še najbolj korist, an.

V tem primeru govorca dvakrat simultano govorita. Govorec C med govorom osebe J vskoči v pogovor, da bi izrazil čustvo presenečenja, obenem pa si tako tudi izbori pravico do nadaljnjega govora. Govorec J je zato obmolnil. V vsakdanji komunikaciji „govorci namreč ne sledijo „načelu pravičnosti“, to je, da si čas in zaporedje razdelijo enakomerno v smislu *zdaj govori ti, potem bom jaz, potem bo on*, ampak potekajo med njimi ves čas pogovora pogajanja za prevzem vloge (Cameron 2004: 89–90 v Zuljan Kumar 2007: 40).“

Poslušalec mora biti, če želi prevzeti besedo, pozoren na vsebino izrečenega, na prozodične značilnosti izreka pa tudi na neverbalne signale govorca, npr. kam ta usmerja pogled. Ko se pojavi potencialna možnost zamenjave vloge, vsi udeleženci konverzacije nimajo vedno enakih možnosti vlogo tudi dejansko prevzeti. Če trenutni govorec ob koncu svoje vloge pogled usmeri v enega od udeležencev in ga nagovori, npr. z izrekom *Tudi tebi se je to zgodilo, ne?*, je nadaljnji govorec izbran. Trenutni govorec si naslednjega govorca izbere še na druge načine. Lahko ga nagovori z imenom, mu postavi vprašanje, se obrne proti njemu ali vanj le usmeri svoj pogled. Če izbrani govorec vloge ne prevzame, npr. če obstoji tiho, je ta tišina pomenljiva. To ni tišina katerega koli udeleženca konverzacije, ampak tistega, ki bi moral vlogo prevzeti. (Zuljan Kumar 2007: 40)

⁷ V literaturi se za opis tega pojava uporabljajo tudi termini hkratni, simultani in sočasni govor (Kranjc 1999: 67, 2003: 71) in prekrivajoči in hkratni govor (Zuljan Kumar 2007: 39–40).

3C: Ja, a veš kva. One so tam že cel lajf- moraš razumet, da so čist pod stresom in pol morajo ... na enga morajo ... na enga morajo to strest, an.

3J: In najlažje je to na enga študenta, an.

3C: {H} ja. Šit, ej. Lej jst sem bil takrat čist iz sebe-

3J: ej čist verjamem, ja ... res.

3C: ampak pol sem ji pa pač napovedu in ... mi je dala mir, no.

3J: Dobr si jo uštimu, šit ej.

Govorec J je med sogovornikovim čustvenim in razburjenim govorom predvideval, da potrebuje oporo med pripovedovanjem, zato je med časom njegovega govora vskočil v besedo z *ej čist verjamem, ja ... res*. Hote je prevzel besedo, da bi sogovorca razbremenil.

3.1.4 Ponavljanja

Ponavljanja so v spontanem govoru zelo pogost pojav. Zuljan Kumar (2007: 41) loči med načrtovanimi in nenačrtovanimi ponavljanji. Prva so govorčeva strategija za poudarjanje pomena določenega leksema, druga pa predstavljajo eno od oblik zaustavljanja govora. V drugem primeru, pri nenačrtovanem ponavljanju, govorci ponavljajo zato, da sprostijo pritisk omejenega načrtovalnega časa. Ponavljajo besede oz. besedne zveze, ki so sicer do konca izgovorjene, jih pa govorec ponovno izreče – lahko jih dobesedno ponovi, lahko pa jih izreče v drugačni obliki, zaporedju ali z drugo besedo. Nenačrtovano ponavljanje:

Primeri:

8E: No in ... zdej se je pa pol to začel, ampak vsi normalno niso zadovoljni. Pa te protesti, k je šla ta obvoznica preveč, ta trasa preveč skozi naselje Suha, skozi vas, so se tist okoliški kmetje, prebivalci, začeli bunit, pa to, bilo je pa narejen, da bo šlo tunel skozi Sten, pa na drug stran na Žolščah ven, pa pol gor čez prot Bodovljam, pa to, ne. In zdej ... zdej so pa le delat začel, začel so delat, več etap je bilo zmenjeno, no in ... zdej pa ... zdej pa že delajo že tunel, ene tri četrtna luknja, pol je bilo pa ... So šle te ... firme v cugrunt {H}, in jih ni več, in zdej je vse obstalo. Ena dela, v prvi etapi, pa že delajo ena krožišča, tam na Suhi, pri čistilni, so ga že naredil. [...]

4C: A to ti dajo na izbiro namest da plačaš da delaš? Kok bi pa mogu plačat?

4Č: Ja ... ja v bistvu ... v bistvu fora je ta an, jst drugač še nisem mel ... še nisem mel sodnika za prekrške, mislm za kreš, jst sem mel sam sodnico za- pri odvzemu an. In ... in ... je ločen, an, je posebi pač to. Drugač ne vem, odvisn kako kako sodnica odloč.

4C: Ja, šit. Ja kje so te pa dobil?

4Č: Na Šutni v sredin ... sredinski odcep. Ja, bliz tebe. Točno tam, k je odcep, k je kozolec. Od kozolca naprej prot men, prot odcepu, tle maš Kran Loka ... In tle ... tle so prot men zapelal. Sam menda d je bil pa lih tist dan v bližin en rop in so me zato tok dolg zadrževal k so me kao sumil ropa.

3C: No ... in jst ... in jst pač ... pol {e} čez strešno okno se vid k sosedom, an. In pol mal opazujem situacijo pa tko pršli so psi, vsi so po gmajni iskal. K policaji so kuj pršli, k je moja mt klicala, an.

4J: Ooooo.

4C: Pa jst sploh nisem povezu tega. In zdej k ... očitno so tebe lih tisto noč ustavil.

4Č: Ja, sam fora je bla fora je bla ... me- men ni blo nič jasn, ni mi blo jasn, zakva tok dolg gvera, a veš. K ponavad je to v roku pol ure, a veš.

4C: A pol si zvedu, da je bil rop?

3C: Kao šef ne vid od kuhne, an. Sem se pa tud ... sem se pa tud s temu šefom ful zašteku, no. Mi smo se pol še parkrat skupi na pjači dobil pa tko. K ga isto fotografija zanima, an.

3C: {ee} Drgač sem bil pa tud ... ej jst sem spal na šihtu, an. Jst ... res ... jst sem ... k sem uno posodo pomivu, jst sem prov mogu tko delat {G: z rokami pokaže, kako je razpiral oči}, d sem ... d sem se pokonc obdržu, a veš.

Ponavljjanje je za govorca tudi sredstvo za pridobivanje časa ob tvorjenju govora. V naslednjem primeru govorec prihodnjik glagola biti *bo* in členek *pa* dvakrat ponovi, vmes je bil narejen tudi premolk, nato pa glagol zanika:

8E: Za tunel je pa zdej bil spet razpis, in zdej zgleda, da se bodo nekaj odločil, kdo bo izvajalec, je pa skoz ... ene pritožbe, pa ene ... na ponudbe pa tko da je skoz ... zakonodaja je taka, da se vse dopušča in zato ne gre nikamor naprej. Ja. Ja, in zdej bo pa pol zgleda da začel, da bodo enega zbral, da bodo še tist dokončal, tist tunel pa to, morajo pa pohitet, da bo do 2015 fertik, drugače jim bodo ena evropska sredstva, en denar z Evrope pošel, pa ne bodo mogli izkoristiti, pol bo pa ... pol bo pa tunel ostal tko, kot je. Pol pa ne bo nikol narejen, če ne bodo tistega roka uhitel.

3.1.5 Skladenjske nedoslednosti

Do skladske nedoslednosti pride, kadar izrek skladske ni pravilen – ko se začne drugače, kot se konča. Govorec med govorom pogosto pozabi že začeto strukturo, zato jo med izrekanjem spremeni ali ponovi določen stavčni člen, ki ga je že izrekel. Vzrok Biber idr. (2000: 1065 v Zuljan Kumar 2007: 41) najde „v omejitvi delovnega spomina, kar pomeni, da gre za neke vrste trenutno izgubo skladskega spomina“.

Primeri:

4Č: A pol si zvedu, da je bil rop?

4C: Ja, une so iskal tam na polju. Pa vem, pa vem, da je blo, to sem zih, da je bil al petek al pa sobota, k je folk hodu prot Ledin- ene par folka sem vidu, prot Ledinam k so šli. Tko da ja, pol loh, da je bil res ta večer.

4Č: No, in jst se prov spomnem, da ... a veš itak se je slišal iz moje sobe a veš. Pač kriminalista sta govorla, da so nek enga- eno osebo najdl, k pač sumjo in ... pač ... itak sem vedu, da ti pač ne bi mogu ... čeprov sem res, mogoče pomislu za sekundo mogoče, da si kej spil, ker tud on je omenju neki ...

4J: Kero naključje, ej.

9G: Moška, moški del klijantele je tudi izjemno pomemben. Govorim iz stališča posla. Če pa govorim iz stališča ... na nek način, modnega ustvarjalca, kreatorja, pa tudi, ne, ker ... moška populacija je vedno več ... da na sebe, če lahko tako rečem v žargonu, vedno več pazi na zunanji vzgled, na svojo podobo. To tudi poslovno je zelo pomembno, ne, da so moški urejeni, da so obriti ...

4Č: Sam da je lih tak naključje, da je lih tajmi- da je lih da je lih takrat, k sem jst not zapelu, d so oni not prot men a veš, to so mogli eno prijavo dobit, da so prot men zapeljal. K drugač bi šli mim, a veš. Jst sem bil sam v avtu. Jst sem Grega lih, tega Grega, ne vem, če poznata, sem ga doma odložu in sem šel naprej. In so me ... pač ...

3.1.6 Spreminjanje skladske podobe izreka med procesom izrekanja

Govorec išče ustrezen izraz, kar pomeni, da med samim izrekanjem spreminja skladske podobo. V procesu izrekanja se nenadoma odloči, da bo izrek oblikoval drugače, kot ga je prvotno nameraval. Običajno zamenjava začete skladske strukture z novo pri sprejemniku ne vpliva na

razumevanje diskurza (povzeto po Zuljan Kumar 2007: 42).

Primeri:

4C: No, in jst se prov spomnem, da ... a veš itak se je slišal iz moje sobe a veš. Pač kriminalista sta govorla, da so nek enga- eno osebo najdl, k pač sumjo in ... pač ... itak sem vedu, da ti pač ne bi mogu ... čeprov sem res, mogoče pomislu za sekundo mogoče, da si kej spil, ker tud on je omenju neki ...

4J: Kero naključje, ej.

4C: Ja ... pač oni so čist prečkiral pol ta del tam, an. Sam, niso pa nč oropal, zato k so jih taprav cajt- so pršli polcaji.

4Č: Sam skeri scene ej. Z lučkami pravš.

4C: Okej eno povezavo mam zdele. Jst sem- a je blo to slučajno junija? Al julija? Zato k so pri sosedih ropal ... no pri sosedih so ropal ... to je blo polet ... in čist možno je, Anže, an- polcaji so- mt je vidla, da so pač ropal, an. K sosedov ni blo doma, a veš. Ja, in pač- mami je tko- jst sem bil lih iz šihta an in lih mami reče ... pride povedat, da pač pr sosedih ropajo. Pa jst tko res grem gledat čez oken, in mi je blo tko- ne, a veš, kko je blo. {e} Lih v- hotel so not v balkonska vrata vdret, so mel lučke na glav. Pa jst pogledam „faak, dej pokliči policijo takoj, an“, in res pokliče, pa pridejo polcaji, an.

3C: Tko da sem jim- /.../ unmu sem razkazu Bled, pa kam sem ga- Kran, Škofja Loka pa v Lublano. Njo pa pač bol Lublano, no.

3.1.7 Vrinjene strukture

Človek je po Biberju idr. (2000: 1067–1068) v aktivni spominski hrambi sposoben operirati le s sedmimi besedami naenkrat. To pomeni, da govorec ne more razviti več zapletenih skladenjskih struktur hkrati in da se mora, če hoče določeno sporočilo razviti, k določenim strukturam vračati. „To izvede na tak način, da nekatere elemente, ki bi sicer morali biti vključeni v neko skladenjsko strukturo in v pisnem diskurzu tudi dejansko so, vrine v naslednji izrek. Take strukture lahko imenujemo vrinjene strukture.“ (prav tam.)

Primeri:

4C: Okej eno povezavo mam zdele. Jst sem- a je blo to slučajn junija? Al julija? Zato k so pr

sosedi ropal ... no pri sosedi so ropal ... to je blo polet ... in čist možno je, Anže, an- polcaji so- mt je videla, da so pač ropal, an. K sosedov ni blo doma, a veš. Ja, in pač- mami je tko- jst sem bil lih iz šihta an in lih mami reče ... pride povedat, da pač pri sosedi ropajo. Pa jst tko res grem gledat čez oken, in mi je blo tko- ne, a veš, kko je blo. {ee} Lih v- hotel so not v balkonska vrata vdret, so mel lučke na glav. Pa jst pogledam „faak, dej poklič policijo takoj, an“, in res pokliče, pa pridejo polcaji, an.

1. Oklepajoča struktura: jst sem- → jst sem bil lih iz šihta
2. Oklepajoča struktura: policaji so- → pa pridejo polcaji
(*policaji so prišli*)
3. Oklepajoča struktura: mami je → mami reče ... pride povedat (*je prišla povedat*)

V tem izreku govorca C so opazne tri vrinjene strukture. Prvi stavek začne z *jst sem*, nato vrine prvo strukturo, v kateri se na glas sprašuje, kdaj se je to časovno dogajalo: *a je blo to slučajn junija? Al julija? Zato k so pr sosedi ropal ... no pr sosedi so ropal ... to je blo polet ... in čist možn je, Anže, an*. Drugo oklepajočo strukturo začne takoj za tem, in sicer *polcaji so-*, nato pa takoj doda drugo vrinjeno strukturo – *mt je vidla, da so pač ropal, an. K sosedov ni blo doma, a veš. Ja, in pač-*. Tretjo oklepajočo strukturo nadaljuje z *mami je*, nakar konča začetno prvo oklepajočo strukturo: *jst sem bil lih iz šihta* in nadaljuje s tretjo oklepajočo strukturo, kjer stavek zaključí: *mami reče [...]* *pride povedat*, da pač pri sosedi ropajo. Vključi še eno vrinjeno strukturo, na koncu izreka pa zaključí oklepajočo strukturo: *pa pridejo polcaji*.

3C: Sej- ja, a to sem ti reku, da- sej ne vem, kdaj sva se sploh midva nazadnje dobla, ampak polet sem dobu obisk {eee} iz Porta pa iz Santerema pr Lizboni.

Oklepajoča struktura: Sej → ne vem [...]
Vrinjena struktura: ja, a to sem ti reku, da-

3C: Ja, a veš to sem pa najbolj vesel, zato ker ... če ne neb zdele sploh razmišlu, d bom ... delu šolo pa to an. A veš k fora je bla d sem- a se spomnš takrat k sva se midva na vlaku srečala, takrat sem šel sodelavce pozdravit v kuhno, ane, in pol me je čist spotoma una ... za ... vzgojitelce, šefica, vprašala, če rabim kej za delat. {?} Tko spontano. Tko da po en stran je fajn, d sem ... v tisto faking kuhno šel.

Oklepajoča struktura: d sem —————> sem šel

Vrinjena struktura: a se spomnš takrat k sva se midva na vlaku srečala, takrat

2B: A se spouneš unga, k je ... aja, ne ... a sva midva bla? To sem bil z Andrejem na kofetu, en tamav dol, k je biu res ogromn. „Kva pa boš?“ Pa mamica naroči kapučino, „jst bi tud enga“, pa reče ne, ne, pa naroči sok. Pa ga je požru v eni sekundi. Še prej, k je mami rekla „ne tok hitr“, ga je že zmankal.“

2J: O bed.

Oklepajoča struktura: k je —————> k je biu res ogromn

Vrinjena struktura: ... aja, ne ... a sva midva bla? To sem bil z Andrejem na kofetu, en tamav dol

3.1.8 Dodane strukture

Posamezni izreki so lahko v govorjenem diskurzu zelo obširni zaradi govorčeve strategije dodajanja. Govorec prvotnemu stavku dodaja stavčne in nestavčne strukture, s katerimi pojasnjuje, razlaga in argumentira. Dodane strukture zmanjšujejo pritisk na poslušalčev delovni spomin, zato sprejemanje takih izrekov pri poslušalcih navadno ne povzroča težav (Zuljan Kumar 2007: 43).⁸

Primeri:

4C: Ja, une so iskal tam na polju. Pa vem, pa vem, da je blo, to sem zih, da je bil al petek al pa sobota, k je folk hodu prot Ledin- ene par folka sem vidu prot Ledinam k so šli. Tko da ja, pol lohk, da je bil res ta večer.

1. Oklepajoča struktura: pa vem, da je blo (bil) —————> petek al pa sobota

Dodana struktura: to sem zih

2. Oklepajoča struktura: k je folk hodu —————> prot Ledinam

Dodana struktura 1: ene par folka sem vidu

Dodana struktura 2: k so šli (iti)

4C: Jst sem lih takrat dam prišel, k so oni začel ... to delat. Una bajta, k je- k če se tko postavš k

⁸ Lahko pa z dodajanjem govorec izgubi rdečo nit pogovora.

prideš do naše bajte (*G: pokaže z rokami*), je na ... ta ta nova na levo. Kuj zraven naše bajte. Prov
sick fore, ej, pa prov naključje.

Oklepajoča struktura: Una bajta, k je —————→ je na ... ta ta nova na levo
(na levi strani)

Dodana struktura: k če se tko postavš k prideš do naše bajte

9G: Am, to je tko, kot recimo ... v vsakem ... recimo tko kot ure, ne. Jst mam tud rad ure, ne,
čeprov nimam nobenih dragih ur. Najprej nosiš eno navadno, najbolj preprosto uro za ... ne vem ...
10 evrov. Potem pa začneš ta svet raziskovat pa si potem na koncu privoščiš uro za recimo ... 200
evrov. Vem, da ima tale ... vem, da majo tenisači recimo, vem, da je ... Federer promotor za nek ...
švicarski blagovno znamko, ampak on ma uro, ki je sigurno 200, 300 tisoč evrov.

3C: Ja, ona mi je pol še celo portugalsko večerjo skuhala enkrat, eno juho {e} pa svašta ej {H} pa
tko pojava je. Mislm un je bolj tak miren, ampak tud je vidu že cel svet, tko. {e} Ona pa tud ... ona
pa tu- rada ... potuje rada, an. Pa skoz se smeji. A si ti dobila- si an- a si mi razlagala an, da si
dobila en obisk tud?

V tej dodani strukturi govorec C sogovorca sprašuje po informacijah – preverja, če se njegovo
védenje ujema z resničnostjo:

Oklepajoča struktura: a ti si dobila —————→ en obisk tud?

Dodana struktura: si an- a si mi razlagala an, da si dobila

9G: skratka, nisem bil kriv, ampak zanimivo je bilo to, da je ona potem, policija seveda, to je bla
blokada prometa ... dve uri tam, so me peljal na odvzem krvi in vse živo, avto ... in je ona
brezpogojno ob pol 12h ponoč pršla k meni, ker me je čakala od pol devetih naprej, ko sva bla
zmenjena.

Oklepajoča struktura: ona (je) potem —————→ brezpogojno ob pol 12h
ponoč pršla k meni

Dodana struktura: policija seveda, to je bla blokada prometa ... dve uri tam, so me
peljal na odvzem krvi in vse živo, avto ...

10I: {H} Sploh ne vem. Oni so pršli do mene, sej to je najbolj smešn, ne. Oni so pršli do mene, jst

sem 2008 se res prijavi na ... jst sem se ... tud nom nikol pozabu, kako sem se prijavi. To je blo enkrat ponoč in sem jst vidu „o, do jutri je pa prijava za en natečaj, super“ in sem se pač prijavi kot mesarjev sin, ne. In jst sem takrat že študiru tehnologijo v Lublani, tekstilno, na Naravoslovnotehnični fakulteti.

Oklepajoča struktura: jst sem se —————> pač prijavi kot mesarjev sin

Dodana struktura: tud nom nikol pozabu, kako sem se prijavi. To je blo enkrat ponoč in sem jst vidu „o, do jutri je pa prijava za en natečaj, super“

3C: Skoz je mela neki za povedat čez mene pa me opravljala, čez vse po vrst. Enkrat je- fora je, da oni so mel še zraven tuki v tej enoti so mel zraven čez cesto še eno enoto, k sta notri dve- dve

3J: A vi ste kuhali tud not al kaj?

3C: Ja, kuhali tud. Skupine otrok ... so mel tam. In sem jst ponavad šel tja in tam zrihtu, pač pomiu pa vse to an, pol pa nazaj mogu pridet. In enkrat hočem it že tja, an, in ona, da kdo bo pa to pomiu, pa jst pač „ja jst ne vem, an“, men je un šef kuhne reku, pač mi je reku, da naj pol grem tja pospravl. Oo, pol je blo to še tam sto let, pol je pa rekla, da kdo bo to še pomiu an, pa sem jst rekua „ja, ne vem kdo bo an“, in takrat je blo vse narobe. Znorela, ej. Prov telenovela. Pa to prov tko ... prov nadirala te je, a veš. Pa na vse. Kva te ma en za zajebavat, če delaš. Sam lej, sej veš pač.

Iz tega primera je razvidno, da je znotraj dodane strukture vključen tudi komentar sogovorca, v nadaljevanju pa govorec dokonča prvotno strukturo:

Oklepajoča struktura: Enkrat —————> hočem it že tja [...]

Dodana struktura: fora je, da oni so mel še zraven tuki v tej enoti so mel zraven čez cesto še eno enoto, k sta notri dve- dve

3J: A vi ste kuhali tud not al kaj?

3C: Ja, kuhali tud. Skupine otrok ... so mel tam. In sem jst ponavad šel tja in tam zrihtu, pač pomiu pa vse to an, pol pa nazaj mogu pridet.

10I: Je pa kr neki ljudi, ki pa zlo lepo izstopajo, ampak se jim pa nekak ne pomaga, se pomaga vedno istim, ne. Ampak so pa, se mi zdi, na njih položajih ... jst se drugač sploh ne ukvarjam s tem ... pa mogoče bi se mladi mal več mogli, al pa tud ne, ampak je ogromno antiteflonskih ljudi, ki se ne odstranijo iz svojih položajev. Pa sploh ne, mislm sej to, da bi oni odstopl, ne bi blo nč narobe, ne, ampak ko pride nek nov človek z novo energijo, novo vsebino, tud če nardi milijon napak, zakaj

pa ne?

Oklepajoča struktura: Ampak so pa, se mi zdi, na enih položajih —————→
ogromno antiteflonskih ljudi [...]

Dodana struktura: jst se drugač sploh ne ukvarjam s tem ... pa mogoče bi se mladi
mal več mogli, al pa tud ne, ampak

3.1.9 Izpust oz. elipsa

Elipsa je eden od osnovnih značilnosti dialoga, saj zaradi ekonomičnosti jezika govorec gradi na vsebini predhodnega govorca in se tako izogiba nepotrebnemu ponavljanju. Situacijska elipsa je vrsta elipse, ki pripomore k ekonomičnosti v konverzaciji. V kontekstih, kjer so izrazi, ki naj bi bili izgovorjeni, predvidljivi iz situacije, so eliptični stavki veliko v rabi (Zuljan Kumar 2007: 44). To pomeni, da je za prepoznavo izpuščenih eliptičnih elementov potrebno poznavanje situacijskega in/ali jezikovnega konteksta (Smolej 2006: 198). V prvem navedenem primeru govorec ni niti enkrat v celem izreku, ki se nanaša na to temo, navedel samostalniškega jedra v zvezi *naročiti dostavo* (pog. naročiti si za jesti), ki deluje kot ustaljena besedna zveza, vendar je iz konteksta moč razbrati smisel glagolske zveze *naročiti si* (koga/kaj). To velja tako za konverzacijo kot tudi za zapisan potek multiloga – v obeh primerih je iz okoliščin mogoče razbrati pomen.

Primeri:⁹

1A: Ja, smo. Pol je vsak svoje naroču (*za jesti/dostavo*) {H}. Pa jst sem skoz govorila, da bom sam kalčke naročila za solato, ne pa še s pekočmu zelom. Pa jst pol jem ... tisto ... govedino neko, pa tist pa kva tok peče, da sem se skor spekla, a veš ... no pol doma pa ugotovim, da je s pekočmu zelom, da je solata v bistvu pekla tok, {H} ne pa (?). Sam res, jst bi že po ta prvem klicu rekla „ma ko te jebe“, bom jst raj nekam drugam naročila (*za jesti/dostavo*).

3J: O, šit. Pa tis bil najprej tam kok cajta? Najprej neki cajta?

3C: Najprej januarja ... do ... do maja (*sem bil tam*). Ja, to se prav, skor pet mescev, vmes mogoče kakšne par dni ne, drugač pa skoz, ja.

—————→ najprej januarja ... do ... do maja (*sem bil tam*).

3C: Stanovanje? Ne, to pa menda ni težko dobit. Ne čist, veš. Na izi dobit (*stanovanje*), pa tud

⁹ V oklepaju so navedeni eliptični deli.

pocen so (*stanovanja*), no. Ni tko kt Minhen drago, an, tko kot mi je ta kolegu pravu, da pač ni tok drago, no. Sam si boš mogla tko najdet, da boš s cimri delila.

Kot smo lahko videli, se zadnja dva primera elipse oba nanašata na že uporabljen glagol oz. samostalni in sta tako neke vrste anaforični referenci. Prvi primer pa je torej poseben, saj samostalniško jedro sploh ni navedeno. To pa komunikaciji ni predstavljalo ovir, saj je bila kljub temu uspešna. V zadnjem primeru pa govorec glagolske oblike ne izreče do konca: pove, da ima tenisač uro, ki je (*vredna*) sigurno 200, 300 tisoč evrov. Kljub eliptičnosti povedka je tvorba razumljiva tako poslušalcem kot radijskemu novinarju. Elipsa je torej sredstvo zgoščevanja besedila.

Primer:

9G: Am, to je tko, kot recimo ... v vsakem ... recimo tako kot ure, ne. Jst mam tud rad ure, ne, čeprov nimam nobenih dragih ur. Najprej nosiš eno navadno, najbolj preprosto uro za ... ne vem ... 10 evrov. Potem pa začneš ta svet raziskovat pa si potem na koncu privoščiš uro za recimo ... 200 evrov. Vem, da ima tale ... vem, da majo tenisači recimo, vem, da je ... Federer promotor za nek ... švicarski blagovno znamko, ampak on ma uro, ki je sigurno 200, 300 tisoč evrov.

3.1.10 Govorni signali

Diskurzivni označevalci so izrazi in strukture, ki opravljajo množico različnih funkcij: signalizirajo odnose v diskurzu, govorčev odnos do upovedene predmetnosti in njegovo ali poslušalčevo čustveno angažiranost itd. Raziskovalci uporabljajo različne termine, npr. členitveni signali (Weinrich) ali diskurzivni označevalci (Biber, Schiffrin). Stenström diskurzivne označevalce še nadalje ločuje na diskurzivne označevalce in interakcijske signale (Zuljan Kumar 2007: 44), Mojca Smolej pa v skupino diskurzivnih označevalcev uvršča govorne signale, katerih osnovna vloga je predvsem vzdrževanje komunikacijskega razmerja med udeleženci govornega dejanja, prav tako pa tudi členjenje besedila (govorni signali so med drugim tudi urejevalci organizacije besedila) oz. označevanje konca posameznih enot besedila (Smolej 2012: 88). Smolej (prav tam) govorne signale definira kot jezikovna sredstva, ki so na ravni skladenjske strukture neobvezna oz. nepomembna, saj v skladenjska razmerja z deli stavka ne vstopajo. Obravnavani signali so slovnično gledano fakultativni, torej neobvezni, saj bi njihova linearna struktura kljub njihovi odstranitvi ostala polno ohranjena – slovnična pravilnost besedilnih enot ne bi bila okrnjena. Govorni signali vzpostavljajo znotraj besedilna razmerja, opravljajo vlogo urejevalca organizacije besedil, obenem pa poleg drugih sredstev vzpostavljajo in signalizirajo tudi razmerja med govorcem in sprejemnikom.

3.1.10.1 Konativni signali nadaljevanja

Ti govorcu služijo kot ohranjanje pozornosti in interesa sogovornika. Z njimi govorec tudi poziva k poslušanju in preverja, če je sprejemnik pravilno razumel sporočilo (prav tam).

Razpredelnica 6: Število rab zaznavnih konativnih signalov v posnetih besedilih

Konativni signali	Psevdofatični signali
ne	mislim
ane	tko da ja, tko de ja
an	v bistvu
čak(i)	pa to
(a) veš	res
ej	no
zvalniški	pa tko

V literaturi jih označujejo tudi s poimenovanjem diskurzni označevalci (glej npr. Verdonik idr. 2008). Gre za izraze, ki (skoraj) nič ne prispevajo k vsebini diskurza, pač pa opravljajo različne pragmatične vloge (Verdonik idr. 2008: 23). Tako npr. vzpostavljajo povezave z vsebino predhodnega ali/in prihodnjega diskurza, pomagajo vzpostavljati in razvijati odnos med sogovorniki, pomagajo izražati odnos govorca do predhodne ali/in prihodnje vsebine diskurza in pomagajo organizirati potek diskurza (menjavanje vlog, strukture izjav, prehodi med temami pogovora).

3.1.10.1.1 Govorna signala *ne*, *ane* in *an*

Ti trije signali so v besedilih najpogostejše rabljeni. Njihova raba je največkrat avtomatizirana (prav tam), obenem pa z njimi govorec preverja sogovorčevo spremljanje in vpetost v pravkar povedano.

Raba signalov *ne*, *a ne* in *an* je v mojih analiziranih posnetkih opredeljena glede na kraj bivanja: govorci iz gorenjske in rovtarske narečne skupine se v večji meri poslužujejo signalov *a ne* in *an*, medtem ko govorci iz osrednje Slovenije pogostejše uporabljajo govorni signal *ne*. Samo en govorec teh treh govornih signalov sploh ne uporablja, medtem pa drugih signalov se poslužuje.

Primeri:

3C: {e} Sej enkrat- a veš d sem ene čevle pr vas kupu. Pa so ble tko 50 postov znižane. Sej mate fulkrat take akcije an?

3C: Čak kva sem že hotu rečt? Aja, to boš pol ... za živet pač ... še ne več nč, an.

3J: Ne še. Dej ti bom mogoče, če bo kriza, rekla za kontakt od tega kolega.

3C: Kontakt od nega, on ... on je itak tok cajt gor, da vse ve pa tko. Prov, ti bom dal kontakt. Ja ful dobr, ej. {eee} Čak plačana pa ne boš za to, an?

3C: Sej to ti tud pol prov pride za referenco, an.

3J: Ja, to pa res.

Signal *an* je v tem primeru konativen, saj se govorec z njim posredno obrača k sogovorniku – preverja, če povedano drži oz. postavi vprašanje. S tem signalom tudi posredno zahteva oz. vsaj pričakuje odgovor kot dopolnilo in potrditev njegovi predpostavki.

Primeri:

3C: Stanovanje? Ne, to pa menda ni težko dobit. Ne čist, veš. Na izi dobit, pa tud pocen so, no. Ni tko kt Minhen drago, an, tko kot mi je ta kolegu pravu, da pač ni tok drago, no. Sam si boš mogla tko najdet, da boš s cimri delila.

3C: V nedeljo sva mela prvič. Dej da ti povem to zgodbo. Oni so eni fevdi an. Majo mesarijo doma in {eee} tamav mi je začel kuj slike kazat na ajpedu k so bli že v Braz- ne v Braziliji, v Dubaju pa na Tajskem pa mtka gre zdele decembra v Brazilijo ... in jst bom v temu cajtu pač tamavga merku, an. Mislil merku v narekovajih, jst v bistvu nalogo z nemu delam pa učim se, pol je pa pač cajt za druženje. Zato k, a sem ti reku, on ma pač to motno ... hiperaktivnosti, ma tablete kao zarad tega in ... {}

3J: Čak kok je star že?

3C: Trinajst. In pač ... če eno stvar začne delat, on kr neki drugega prnese pa ... tko ful težko je z njemu, no. Nepozoren, ja. Ampak je mt njegova rekla, da je zato to mu zrihtala, d bo enga takega človeka mel ob seb, s kermu se lahko poistovet pa mu lahko ... da ni recimo to kao mt, k je sitna pa to an ... Je pa tko blo smešn k delava neki, pa mi to tamav začne kazat na telefonu sliko od kao svoje punce v modrcu {H} jst tko „tamav, dej ... mi ti rajš kšno sliko k je za v javnost, pokaž, an“ {H} a veš itak jih čist razganja an, sam ... očitno mi že tok zaupa, pa ... se razume z mano, da ...

5D: Zdej mam pa že B. Morm mal napisat, da me ne nov slučajn kdo okrog prnesu, ane. K se mi je zdel zanč, da so me okol prnesl in {e} [...]

10I: V bistvu se vrata odprejo že, ko dobiš mejl, ne, njihov. V bistvu morš bit že do te meje dober oziroma kvaliteten, da te sploh povabjo tja, ne. In jst mislm, da so oni predvsem hočjo poudart, hočjo pokazat dobre oblikovalce iz sveta vsem tem pomembnim ljudem. Kot so Jose (?) ljudem iz Caringa, bivši Guči grup, vsem urednicam najbolj znanim časopisov. Jst sem tud že par oblek j- ... sem pustil v Milano, sva šla na kakšna slikanja pa tko, fotografije so zelo hitr ... zaokrožle po spletu, ne. Tko da se veseliš vsega, kar prhaja, ne. Jst se zdej v bistvu sem še vedno na kontaktu pač z različnimi ljudmi in še vedno boš vstal in še vedno ... še ... še vedno se neke stvari odvijajo po tem dogodku.

V zadnjih primerih je signal *ne* rabljen avtomatizirano – govorec signal uporablja kot mašilo. Strukturalisti so termin mašilo definirali kot sredstvo, ki je brez vsakršne funkcije. Odstranitev signala *ne* v tem primeru ne bi nikakor okrnila slovnične pravilnosti besedila oz. besedilnih enot. V vseh predhodnih primerih signali *ne*, *an* in *a ne* stojijo na koncu stavkov, v naslednjem primeru pa vidimo, da lahko ti signali stojijo tudi na koncu dela (člena) stavka, lahko pa tudi za pristavkom. „Tu je poudarjalna vloga signala *ne* (in signalov *an* in *a ne*, op. A. Ž.) izrazita, saj stoji največkrat za tistimi znaki, ki ubesedujejo referenco, ki je še posebej pomembna za vzpostavljanje se del besedilnega sveta (Smolej 2012: 92).

Primeri:

10I: Ja, jst mislm, da ... Jst mislm, da je mene Kočevje v bistvu ... jst sem si vzporeden svet, ki je bil čist nerealen ... postavu zraven tega, kar sem dejansko živel, ne. In to mi je v bistvu pomagalo, da sem pod narekovaji preživel, ne. V bistvu, mene je to tok markiral, zdej ko pomislm, mam v bistvu samo korist od tega manjšga trpljenja, ki sem ga doživu tam, ne. Mislm, trpljenja ... sej ni, ampak pač, ne, nisem mogu ... uživat v Kočevju, tle brez veze da slepim sebe in druge. Pač Kočevje je super kraj, ampak pač jst nisem bil najbolj ... se nisem najbolj vklopu. Ampak nima veze, ja, pač ... jst sem izkoristu vse to, kar mi je bilo dano. Tud če ni bilo dobr, sem pač to si naredu, da mi je bilo tko dobr.

3J: Aha, si poznal sistem.

3C: Ja, na pamet. Pa une pomije sem mogu skoz dol nost, zato k sem bil fant, an {H} v une ta bele kavte. Gravž, an, sam sem se pač {H} k mi smo mel pač tak mini dvigal in si jih not postavu in jih dol spustu an. Pol je pa bla- tm je bla tko ograja, da sem jst loh k daj še kkšnga tam pržgal, an. In

sem ponavad ... ta Stana mi je rekla „Anže ti kr tam bod, bom tist že jst gor zrihtala“ in takrat sem ga jst tam prižgal. Pomije v bistvu. Pa za dam so mi velikat tud dale za jest.

Tu signal stoji za samostalnikom *gravž* in ga pomensko izpostavlja – poudarja „njegovo pomembnost za nastajajoči besedilni svet“ (Smolej 2012: 92).

Sama signalom *ne*, *a ne* in *an* pripisujem isto konativno vlogo. Menim, da bi bili lahko med sabo brez opaznih razlik nadomeščeni z drugimi, ne da bi bila vsebina oz. razumevanje le-te na kakršen koli način okrnjena. Pomenska ali oblikovna raven besedila ostaja ista. Funkcijskih razlik med signali torej ni zaznati, razlika ostaja le na ravni pokrajinskega izvora govorcev.

3.1.10.1.2 Govorni signal (a) *veš*

Ta signal je v pridobljenem gradivu zelo pogosto uporabljen. Podobno kot zgoraj opisani signali tudi ta preverja sogovorčevo vključenost v pogovor – opravlja vlogo preverjanja sogovorčevega sprejemanja sporočila oz. razumevanja. Z njim govorec uravnava sprejemnikovo pozornost in ima torej konotativno vlogo. Signal poudarja pomen povedanega in opozarja sogovorca na pomembnost sporočenega.

Primeri:

1A: ja, smo. Pol je vsak svoje naroču {H} Pa jst sem skos govorila, da bom sam kalčke naročila za solato, ne pa še s pekočmu zelom. Pa jst pol jem ... tisto ... govedino neko, pa tist pa kva tok peče, da sem se skor spekla, a veš ... no pol doma pa ugotovim, da je s pekočmu zelom, da je solata v bistvu pekla tok {H}, ne pa solata.

6D: Tko da ... pomoje da ni panike.

6J: Jo bom prašala, ja. Al pa ji bom napisala listek, k zdej se itak nč ne vidva, k jst ob štirih pridem. Bom pol v petek, k bo. K juttr itak ne bo tuki, a veš.

6D: Ja juttr ... juttr boš pol ji bova napisale listek [...]

4C: Dej mi povej, za kok ste lohk avto prodal.

4J: V bistvu smo ga veš, kar tja v avto hišo, veš. Odkupil so ga. Veš kje, tam Milje pr Kranu, tam Visoko. Veš da ... aja veš kva je bla fora [...]

4Č: Jst sem bil kriv, ja. Na pot, najmanj 200 metrov, mislm 200 metrov od doma. Fora je bla, k dva sem vidu, k sm- enga kolega pa kolegico pa tko a veš, pomahaš, pa tko pozornost pade, ena je pa tam zavijala levo ene dva avta pred mano {eee} pa pač ... trije, dva, ne vem jebiga. V peto sem naredu izpit pa še ne vem kdo mi ga je dal an. {H}

Govorni signal *a veš* lahko v nekaterih primerih tudi izpostavlja stavek in ga poudarja.

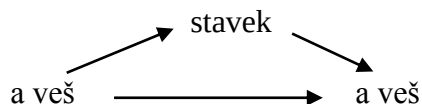
Primer:

3C: Ja ful dobr. Gor boš ful žurala. Tam se ne moreš izognt žurki. Ne tko a ve- ... Taki klubi so, a veš, kar ti je všeč, boš tam najdla, lej.

Lahko ima tudi vlogo poudarjenega preverjanja sogovorčevega razumevanja sporočila. Stoji lahko na začetku ali na koncu samostojne stavčne strukture. Govorni signal *a veš* lahko stavek oklepa, kot je razvidno iz prvega primera, ki sledi, lahko pa stoji na začetku stavkov, kot je opaziti v naslednjem primeru.

Primer:

4C: No, in jst se prov spomnem, da ... a veš itak se je slišal iz moje sobe a veš.

3C: Ja, a veš to sem pa najbolj vesel, zato ker ... če ne neb zdele sploh razmišlu, d bom ... delu šolo pa to an. A veš k fora je bla d sem- [...]

V naslednjem primeru govorni signal *a veš kva* stoji na začetku povedi, v nadaljevanju pa tudi med stavki:

3C: A veš kva sem se jst zmeri zagreb- zaboriv. Za vozičke ... an, k smo bli tko razdeleni. Trije smo bli v pomivalnici {H} in pol sem se zmer zaboriv – da sem jst a veš k so vozičke nazaj prpelale vzgojitelce, da sem jst sam zlagal iz vozičkov uni k je pomivala {H} pa to je blo redko, no. Ampak to je bil še najlaži del. Tam tam za pomivat, ej. Une so prov jamrale k moraš bit skoz sklonen in se jih je- jih je ful hrbet bolu, no. Tko da tam sem bil sam enkrat pa nikol več {H} pol pol je pa še un

del, k posoda ven pride, k je pomita k morš {eee} zlagat, an. Recimo da je bil to tud kul del. Pa unu a veš, k moraš skoz sem pa tja hodet. A veš kva se mi je enkrat zgodil. Tok sem bil zaspan, da sem ta velk {ee} lonc postavu namest da bi ga zložu ne vem kam, sem ga kar pred eno bako postavu direkt pred njo {H} pa ona „Anže kva pa zdej ti je“ ej res.

Govorni signal *veš kaj* se v analiziranem besedilu pojavlja samo pri moderatorju komercialnega radia. Predpostavljam, da s tem signalom skuša vzpostaviti komunikacijo s poslušalci, še bolj pa s sogovorcem oz. gostom v radijski oddaji. Tako nagovarjanje poslušalci doživljajo kot osebno in celo intimno (Vogrinc 2008: 222), poleg tega pa ga dojemajo kot nekaj domačega. Ta uporabljeni govorni signal torej skuša vzpostaviti prijetno, domače vzdušje tako med novinarjem in sogovorcem kot tudi med njima in poslušalci.

Primer:

9F: Dobro jutro! Več dobre glasbe vas prebuja na današnje jutro. Midva s Stevom, frizerjem, pa vam dajeva dobre nasvete za ... za tisto, kar imamo na glavi, ne. Ne moreš garantirat za tisto, kar je v glavi, kaj pa tisto, kar je na glavi. Zdej pa me zanima. {eee} Kolk more bit frizer, a veš, tiste klasične floskule so, da frizer more bit predvsem nekdo, ki se zna pogovarjat, ki zna z ... z damami klepetat, ki zna bit tih, takrat ko začuti to pr stranki. En tak, en tak mali psihologec, ne, kot da človek pride k frizerju iskat ne le sam tist končni rezultat, frizuro, ampak eno urco nekega ugodja, razvajanja, pogovora, zaupnosti, prebrat Lejdi. Non stop mi to govorijo, „veš kaj, Anže, slučajn sem tam neki v Lejdi pri frizerju prebral, ne.“

V naslednjem primeru pa stoji govorni signal *veš kaj* med vezniško besedo in stavkom:

9F: Ja, ste na frekvencah Radia 1, kjer gostim frizerja Steva. Stevo je danes moj gost in imava seveda frizerske pogovore, take, kot jih lahko proizvede moški um, ki se na to kej dost ne spozna. Tko da, sej vem, Stevo, da sem ti kakšno telebansko vprašanje zastavu že do zdaj, ampak zdele bo pršlo pa sploh eno tako. In sicer, veš kaj, nikol nisem se tolik v podrobnosti spustu, kako se frizerji res izobražujete, kje lahko trenirate, kako to poteka. Slišu sem, da so neki modeli, ne, oz. modeli, ljudje, ki pridejo se strič za študijske namene. Ampak, a mate, mislm, idealno bi bilo, da maš neki, kar lahko velikokrat ostrižeš pa potem spet vzameš na novo pa na novo še enkrat človeka ostrižeš pa on ma kratke lase in ga lahko samo še domov pošleš in mu rečeš: „Upsss, ni mi ratal, sori“.

3.1.10.1.3 Govorni signal ej

Signal *ej* je tretji najpogostejši govorni signal. V mojih analiziranih besedilih se pojavlja predvsem

kot oznanilec preobrata – opravlja vlogo napovedovalca navedbe preobrata oz. nepričakovane/neobičajne ali pomembne informacije in tako poziva sprejemnika k pozornosti. Sprejemnika torej opozarja na povečevanje intenzitete njegove pozornosti (Smolej 2012: 104).

Primeri:

3C: Ja, a veš kva. One so tam že cel lajff- morš razumet, da so čist pod stresom in pol morjo ... na enga morjo ... na enga morjo to strest, an.

3J: In najlaži je to na enga študenta, an.

3C: {H} Ja. Šit, ej. Lej jst sem bil takrat čist iz sebe-

3J: Ej čist verjamem, ja ... res.

3C: Ampak pol sem ji pa pač napovedu in ... mi je dala mir, no.

3J: Dobr si jo uštimu, šit ej.

3C: Ni to zame, ej. Sej v bistvu majo res ful naporno, skoz natempiran na čas, k morjo zajtrk pripravt, kosilo pripravt pa še malce, an. Pa ful dela. Pa skoz jamrajo. Ja, jamrajo pa ful.

3J: Svašta, ej.

3J: Pa so bli kr kul, al kva?

3C: Vsi so bli kul, ej vsi so bli kul. Misl'm, ena ... ena ni bla kul, zato k je skoz zdrahe delala, no. {eee} Tko da z uno sem se tud jest skregu, no. Ampak z njo so se vsi skregal, no. {eee} Ona je bla pač ... kko nej ti rečem ... niso jo ... niso jo maral, no. Am ... stara baka ... pa tok so se mi zasmilil, k tko minimalca pomoje dobijo, no, v kuhni, to pa res, an.

Vlogo napovedovalca nepričakovane, nove ali pomembne informacije lahko opravlja tudi brez napovedovalnega stavka. Največkrat stoji pred povedjo ali med delom povedi, ki je nosilec nenavadnega ali pomembnega sporočila (prav tam).

Primeri:

3J: Pa je se tud zaston, kar je tud dobr, an.

3C: Ej čist skoz je blo na miz neki, an. Kar češ, k v hotelu, an, sam d moraš delat (H). Ej, ampak v temu ta prvem vrtcu je blo tko: tam je blo v bistvu ... tam so vzel vsi, k so delal tam, sadje, vse, za domov. V temu ta drugem vrtcu so se pa kr neki kregal ... pa kr ... enkrat je en pršel gor iz kleti, pa je reku „ja men je pa zmankal pol {eee} gajbice teh mandarin,“ kao en jih je ukradu. A veš prov tko kradl so en drugmu. Pol v ta drugem vrtcu, on- oni so si vzele dam sam, kar je od ta malih vstal, an

... kao noben ne vid, an.

Vsi dosedanji primeri so ponazarjali signal *ej* kot signal s konativno vlogo, poleg te pa lahko opravlja tudi vlogo poudarjalca smisla oz. pomena sporočenega. Stoji lahko pred ali za povedjo, na katero se nanaša.

Primeri:

3C: No, in jst se prov spomnem, da ... a veš itak se je slišal iz moje sobe a veš. Pač kriminalista sta govorla, da so nek enga- eno osebo najdl, k pač sumjo in ... pač ... itak sem vedu, da ti pač ne bi mogu ... čeprov sem res, mogoče pomislu za sekundo mogoče, da si kej spil, ker tud on je omenju neki ...

3J: Kero naključje, ej.

3Č: Ja, sam oni so mogl met neki prot men, ker ne bi kar tam prot men zavil.

3C: Ja ... pač oni so čist prečekiral pol ta del tam, an. Sam, niso pa nč oropal, zato k so jih taprav cajt- so prišli policaji.

3J: Sam skeri scene ej. Z lučkami pravš.

3J: Jaaa. Čak kerga mesca ste vi šli? Kakšen je bil vreme?

3C: Mi smo šli maja. Vreme ej, kot da bi bil poletje.

3.1.10.1.4. Govorni signal *čak(i)*

Ta konativni signal se uporablja predvsem takrat, kadar govorec ne želi prenehati s pripovedovanjem (npr. sprejemnik želi prevzeti vlogo govorca ali pa želi postaviti govorce vprašanje). Lahko pa je tudi znak, da je govorec pozabil del sporočila, ki ga želi posredovati (povzeto po Smolej 2012: 108).

V tem primeru govorec s konativnim signalom postavi vprašanje oz. preverja, če ima pravilne podatke. Z njim skuša ustaviti pogovor, da bi dopolnil oz. preveril svoje vedenje o resničnosti.

Primeri:

3J: Ja, faks pa služba. Tko ene štir ure na dan delam, no.

3C: A vsak dan? Čak, za vikende?

3J: Aja k Valeriji kao? Aja ne, drugič, to pa lan, ja. Ne, k sem mela lih en izpit takrat, ej. Karto sem že mela kupleno, goopti zrihtan, vse. Pa sem zluftala ene 150 evrov recimo, no. Sam dobr. Čak ti si bil pa lan, an.

Govorec z njim tudi skače v besedo, kadar ni v vlogi govorca.

Primeri:

3C: [...] Zato k je Žiga, un kolega, k sem ga dve let nazaj obiskov, zdej gor živi isto, no.

3J: Čaki, a on je bil tam na Erasmusu, pol je pa ...

3C: [...] in jst bom v temu cajtu pač tamavga merku, an. Misl'm merku v narekovajih, jst v bistvu nalogo z nemu delam pa učim se, pol je pa pač cajt za druženje. Zato k, a sem ti reku, on ma pač to motno ... hiperaktivnosti, ma tablete kao zarad tega in ...

3J: Čak kok je star že?

Edini primer, pri katerem *čaki* ni uporabljen kot konativni signal, je pri govorcu, ki je bil predhodno naprošen za pogovor in snemanje. Velelnik je uporabljen v njegovem dejanskem smislu – govorec je želel upočasniti oz. preložiti snemanje – *počakaj, no*:

7J: No, zdej mi pa povej, kk smo šli zadnič na Blegoš.

7E: Čaki, no, zdej se moram še spomnit, kk je blo. Moram se še spomnit, kk sem se spomnu. {H}

čaki, no počakaj, no

3.1.10.1.5. Zvalniki

Zvalniški signal v analiziranih besedilih opravlja predvsem vlogo poudarjanja povedanega – opravlja sporočilno vlogo. Govorec z njimi ne pokliče sprejemnika, ampak opozarja na pomembnost oz. nenavadnost informacije, ki sledi (Smolej 2012: 108). Vlogo zvalniškega signala v ponazarjalnem gradivu opravlja osebno lastno ime, med vsemi posnetki pa je to edini primer zvalniškega signala.

Primer:

3C: Okej eno povezavo mam zdele. Jst sem- a je blo to slučajn junija? Al julija? Zato k so pr

sosedi ropal ... no pr sosedi so ropal ... to je blo polet ... in čist možno je, Anže, an- polcaji so-
mt je vidla, da so pač ropal, an. K sosedov ni blo doma, a veš. Ja, in pač- mami je tko- jst sem bil lih
iz šihta an in lih mami reče ... pride povedat, da pač pr sosedi ropajo. Pa jst tko res grem gledat
čez oken, in mi je blo tko- ne, a veš, kko je blo. {eee} Lih v- hotel so not v balkonska vrata vdret, so
mel lučke na glav. Pa jst pogledam „faak, dej poklič polcijo takoj, an“, in res pokliče, pa pridejo
polcaji, an.

3.1.10.1.6 Psevdofatični signali

Z njimi govorec komentira in poudarja svoje izjave. V posnetih besedilih smo zaznali štiri
psevdofatične signale: *mislim*, *tko da*, *v bistvu*, *pa to*.

3.1.10.1.6.1 Govorni signal *mislim*

Ta govorni signal opravlja več vlog. Govorcu je lahko sredstvo, da že izgovorjeni izrek v
nadaljevanju govora preoblikuje oz. dopolni. Služi mu kot veznik za samopopravljanje med
govorom. Način, s katerim je strukturo začel, mu ne ustreza, zato mora izhodiščno formulacijo
korigirati, modificirati. Tako prihaja do nastanka vračanj. Vračanje Krajnc (2005: 73) razume kot
„/d/inamičen način kot proces, v katerem se nekaj popravlja, izboljšuje.“

Primeri:

3C: Ja Blaž je reku, da je bil isto na tekmi, pa da je blo kr neki njihovih navijačev tud tam baje. Ja, v
Stožicah. Sej, k sem bil jst ... mislm, tko, te ... za te ta male, jih je dost ... nad fuzbalom
navdušenih.

3C: Ni to zame, ej. Sej v bistvu majo res ful naporno, skoz natempiran na čas, k morjo zajtrk
pripravl, kosilo pripravl pa še malce, an. Pa ful dela. Pa skoz jamrajo. Ja, jamrajo pa ful.

3J: Svašta, ej.

3C: Mislm tko, po en stran so jamrale, po drug stran so pa ble vesele, no. To jst ne vem, očitno je to
tak okolje, jst ne vem.

4C: Ne, to pa ne. Je pa ... je pa kakšen let hod hodil, no. Tlele v Stražiše, Sava. Zdej je začel ta mav
na boks hodt v Loko {H} ja. Baje majo zdej na Pevnem no, majo, no. Tko da svašta. Me bo en dan
nabiv {H} a nimaš ti boksarske vreče doma?

4Č: Dal sem jo enmu Žigu. Zdej, tko k sem ... v- v petih letih sem jo dvakrat rabu. Pa sem reku,

džabe. Mislm, on pa ... mislm, sej veš, ker Žiga. Tam iz Biten, Spodnih Biten. Zraven Barona.

3C: A ti maš možnost- mislm, d lohk na osnovni in na srednji? O, zakon.

4Č: Ma ja. Pacient sem pač, ne znam se skoncentrirat med vožnjo. Ne, k sreč nč resnega. Sam fora je bla, v enga sem se, pa že tko je bil srčen bolnik, pa so se ful ustrašil- mislm ful sem se ustrašu, k je tip reku, da težko diha, kuj smo poklical rešilce pa to. Sam je pa dobr, mislm ... dobr k lohk grem pač družbeno koristna dela delat za to kazen pa {eee} ... dobr je, da ma sam vretenc lažje poškodovana vretenca an, če bi blo kej hujšega, sej me lohka še tož.

10I: To je, se mi zdi, super izkušna, ne, ampak pri nas je glih tko, ne, da če ti recimo delaš nekje in te ljudje vidjo ... in so čist šokirani: „kaj pa vi tle delate? Kaj pa vi tle urejate?“ Sm, ne, mislm, „kaj, kaj, kaj“ vprašaš kšnga človeka, „kaj pa vi tle delate?“ Mislm, ne, ljudje si vedno postavljajo neke norme in se mi zdi to čist brezveze, ne.

Ločiti je potrebno med strukturo *misliti* kot govornim, konativnim signalom (predstavljeno v zgornjih primerih) in med dejanskim izražanjem mišljenja, kjer govorec uporabi glagol *misliti* v sedanjiku, nato pa ga razvije odvisnik: *Jaz mislim, da [...]*:

10I: Oh, seveda, ne. Jst mislm, da tekstilna industrija pa modna, to je velikrat blo pomešan, {eee}, pr nas v Sloveniji. Seveda v ... v Milanu tud poznajo zgodbo Mure, poznajo njeno uspešnost, eee ... ker so tud nas vodli in vsi ostali. Vsi so v bistvu žalostni, kaka stvar se je zgodila. Jst mislm, da bi pač določena podjetja bi mogla držat proizvodnjo in pač delat za vse velke brende, linijo svojo pa zlo zminimirat, met zlo majhen del kolekcije, jo predstavlat na fashion weekih v svetu. Ampak to zdej ne pomeni, da je to ogromna proizvodnja vsega, to je samo majhen (?), kolekcija so ekskluzivnih modelov, ekskluzivnih materialov. Jst mislm, da je zlo vpli ... zlo velik, vsaj par ljudi zlo vplivnih v svetu mode, ki so Slovenci, na zlo ogromnih položajih, na zlo velikih položajih, ki bi lahko pomagal Muri, pa pač ne vem, očitno niso bli povabljeni al pa jih sploh te ljudje ne poznajo. In jst mislm, da ja, pač na žalost je vse šlo, ne. Poleg tega se pa ene kolekcije predstavljajo recimo na določenih mestih, je v bistvu neka javna prireditev in se poleg oblačil določenga brenda slovenskega nosi Dolče Gabana očala in Dolče Gabana torbe, ne. Sej smo znorel, ne. Mislm, mi se sami iz sebe norca delamo, ne, v bistvu gre tko pr nas v tekstilni industriji, ne. Jst se tud dostkrat recimo srečam s kakim problemom, ko se z nekom dobim za kakšno stvar, a veste, „men so vaše majce zlo všeč, zlo dobr ste nam to naredu, tko, ampak ... a veste, naša tajnica pa ne mara rdeče

barve,“ ne, in jst zdej ne vem, kaj mi hoče ta direktor povedat, a da bo zdej majce oblikvala tajnica al da mene sploh ne rabjo al kaj, ne. Tle smo vsi mal za vse, ne, pač ta sistem naš (?)

Lahko bi ga zamenjali tudi z veznikom *oziroma*.

Primeri:

4C: A to ti dajo na izbiro namest da plačaš da delaš? Kok bi pa mogu plačat?

4Č: Ja ... ja v bistvu, v bistvu fora je ta an, jst drugač še nisem mel ... še nisem mel sodnika za prekrške, mislm za kreš, jst sem mel sam sodnico za- pri odvzemu an. In ... in ... je ločen, an, je posebi pač to. Drugač ne vem, odvisn kako kako sodnica odloč.

3J: Pa so bli kr kul, al kva?

3C: Vsi so bli kul, ej vsi so bli kul. Mislm, ena ... ena ni bla kul, zato k je skoz zdrahe delala, no. {eee} Tko da z uno sem se tud jst skregu, no. Ampak z njo so se vsi skregal, no. {eee} Ona je bla pač ... kko nej ti rečem ... niso jo ... niso jo maral, no. Am ... stara baka ... pa tok so se mi zasmilil, k tko minimalca pomoje dobijo, no, v kuhni, to pa res, an.

3C: V nedelo sva mela prvič. Dej da ti povem to zgodbo. Oni so eni fevdi an. Majo mesarijo doma in {eee} tamav mi je začel kuj slike kazat na ajpedu k so bli že v Braz- ne v Braziliji, v Dubaju pa na Tajskem pa mtka gre zdele decembra v Brazilijo ... in jst bom v temu cajtu pač tamavga merku, an. Mislm merku v narekovajih, jst v bistvu nalogo z nemu delam pa učim se, pol je pa pač cajt za druženje. Zato k, a sem ti reku, on ma pač to motno ... hiperaktivnosti, ma tablete kao zarad tega in ...

mislim $\longrightarrow$ oziroma

3.1.10.1.6.2 Govorni signal *tko da (ja)* oz. *tko de (ja)*

Ta govorni signal se uporablja kot znak za zaključek različnih struktur. Lahko je znak za dokončanje začete misli, lahko pa tudi signalizira zaključek določene teme in „potencialni prehod, tj. z njo govorec poslušalcu nakaže, da mu je pripravljen prepustiti vlogo govorca“ (Zuljan Kumar 2007: 122).

3J: Ajaa, pa ste šli na pjačo.

3C: Ja, sam na pir. Tko de ja, očitno se staramo, de se nam ne da več žurat. Ampak itak bo zdele priložnost pomoje decembra.

4C: Ne, to pa ne. Je pa ... je pa kkšen let hod hodu, no. Tlele v Stražiše, Sava. Zdej je začel ta mav na boks hodt v Loko {H} ja. Baje majo zdej na Pevnem no, majo, no. Tko da svašta. Me bo en dan nabil {H} a nimaš ti boksarske vreče doma?

3C: D bi tam nadaljeval. Tko d bo zamenu celino {H}. Ja. Ja Gašper pa Blaž ga gresta obiskat drugač v petek, sam jst sem reku, da nimam cajta pa ... ja za vikend ga gresta obiskat. [...]

3C: Ja drugač je reku, da se mu ni nujno treba zgovarjat po nemšk na inštitutu, k vsi anglešk govorijo, tko da to ni panike ... {eee} s podzemno se prpele na šiht ... tko dela raziskave, pač ... članke piše, ja. Pa še plačan je ...

3C: Ja onedva pa tud pač ... faks pa to. Še delata, ja. Tko da ja. Evo vsi nekam pičijo, zdej si pa končno še ti na vrst. Aja, sam še enkrat- a pol ti ni ratat takrat it gor, k si mi rekla, an, d bi lohk enkrat septembra šla gor na obisk?

3C: Ona je mela fanta v Kopru, ja. Sam zdej ga nima več. Zdele je v bistvu bla v Nemčij na enmu prostovolnem delu {eee} ampak se nisva zdele že kkšen mesc slišala, tko da ne vem, kje je zdele, no.

Z govornim signalom *tko de (da)* lahko govorec tudi skuša zaključiti govor oz. predati govorno vlogo sogovorniku. Pomeni nedokončanje izreka.

Primeri:

3J: 5 mescev je pa dolga doba. Dobr si to zdržu ej res.

3C: Ja ... zjutri ob pet- ne ob pol petih sem se zbuju. Tko da ja ...

3J: Evo, ena izkušnja več za tabo an.

3C: Ja, ja. Tko da ja ... čeprav zdaj so mel pa spet ... na tej drugi enoti ... spet na študentu, so iskal.

V naslednjem primeru je signal *tko da* uporabljen kot nekakšen zaključek oz. prolog: govorec je že, ko je prvič uporabil *tko da*, hotel s temo zaključiti. Na sogovorničevo vprašanje je odgovoril in zopet zaključil s *tko da*:

3C: Ja Grošelj daje 800 evrov recimo. Sam ... v redu, dobr, plačo ma pa pač lohk da. On ma

doktorat prov plačan. Tko da se je kr znajdu.

3J: On to dela prek slovenskega faksa al prov tm?

3C: Prek enga inštituta ... gor. Gor, ja. Tko da se je kr znajdu, ja.

V primeru, ki sledi, je govorec že po prvem *tko da* nameraval zaključiti, nato dodal strukturo (preko mašila *ne vem*) in spet zaključil s signalom *tko da*.

3C: A veš, kok se stran meče. To sem pa tle vidu, a veš kok se hrane stran meče. Ful, ej. Tle so mel tud kosila ... za starej upokojence a veš. Tko da ... ne vem- enkat sem ... ena gospa je zmer pršla z berglam, pol se je pa ta šef enkrat neki zajebavu, d ji je reku d je pa ona Tina Maze al neki {H} tko d ja, pomije party no {H} ne sej k enkrat vidš ... k tak del delaš an ... kok je res treba vsak del cent, a veš. Tko da ja ...

Opozoriti je potrebno še na **signal ja**. Ta je največkrat uporabljen poleg drugih signalov – *tko da ja* oz. *tko de ja*, v nasprotnem primeru pa služi kot t. i. prebijanje ledu oz. vzpostavljanju povezave pri začetkih stavkov.

Primeri:

10H: Greva midva na začetek ... vaše zgodbe. Bom zelo poenostavila. Mesarjev sin iz Kočevja prijateljicam šiva obleke za barbike. Je približno tako?

10I: Ja, v bistvu prvi del povsem drži, drugi del pa mal ne. V bistvu ja, jst sem mesarjev sin, prihajam iz tradicionalne družine mesarjev.

4C: A to ti dajo na izbiro namest da plačaš da delaš? Kok bi pa mogu plačat?

4Č: Ja ... ja v bistvu, v bistvu fora je ta an, jst drugač še nisem mel ... še nisem mel sodnika za prekrške, mislm za kreš, jst sem mel sam sodnico za- pri odvzemu an. In ... in ... je ločen, an, je posebi pač to. Drugač ne vem, odvisn kako kako sodnica odloč.

4C: Tko da ... tko ja, pač mal je scary k ti zraven bajte ropajo. Tko da, ja.

4Č: Ja, še prej smo pač gledal en fuzbal, k je bil lih svetovno ... pol sem pa peš dam šel. Avto sem kar tam pr kraj pustu, ja. Jst sem ... jst sem mel še plan it do doma, pa je tip un zakompliciru. Je reku „pelal te bomo“, je dramo delu, an in me je pelu dam.

4Č: Dve ure so me zadrževal. Niso me dal na test, k sem ga zavrnu k sem ga ...

4C: Ja kko pa pol kr lohka rečejo, da ...?

5D: Se mi zdi, da so me zanč okrog prnesl, nism bla stopostov in od zdej pišem ure naprej.

5J: A res?

5D: Ja.

5J: Ja jst si isto pišem ure.

Služi lahko tudi kot potrditev pravkar slišane ali izrečenega.

Primeri:

3C: Aja pol so ti ga kr vzel?

3Č: Vzel, ja. Ni mi ga vrnu. Čez let pa pol mam šele možnost.

3C: Ja, šit. Ja kje so te pa dobil?

2B: Res je blo zdele v trgovin ... pač tamav pa mt njegova. Mt tečna neki lih prov, tamav {H} ... tamav pa res čombica debela {H}.

2J: Sem ga vidla ja, k je vn pršov.

5D: Cel žur, ja.

5J: Ja, za urnik ji morm rečt. Ne vem drug teden ... bom pomoje u nedelo delala, ker je pač lih tretji teden, pa bi bla rada v sredo frej. Itak si enkat frej med tednom.

5D: Ja, sam če bo ... aja, odvisn, lej, kok bo robe napovedane. K če bo ful robe, ne vem, če ti bo dala frej.

5J: K je lih sreda, ja.

5D: Ja. K pondelke pa srede je roba. Ampak jst mislm, da zdej nov ne vem kašne hude ... da bo tko, če bo, bo ena, dve palete.

5J: Aha.

5D: Tko da ... pomoje da ni panike.

5J: Jo bom prašala, ja. Al pa ji bom napisala listek, k zdej se itak nč ne vidva, k jst ob štirih pridem. Bom pol v petek, k bo. K juttr itak ne bo tuki, a veš.

5D: Ja juttr ... juttr boš pol ji bova napisale listek, pa ji bom jst v I=A petek rekla. I=A

5J: Ja, prov.

3.1.10.1.6.3 Govorni signal v *bistvu*

Govorni signal v *bistvu* je prav tako povsem fakultativen, kar pomeni, da njegova odstranitev iz besedila ne bi nikakor okrnila slovnične pravilnosti besedila oz. besedilnih enot. V večini primerov

iz analiziranega besedila bi ga lahko zamenjali z besedo *pravzaprav*, kar pa je tipično mašilo oz. fakultativna struktura. Govorec s tem signalom pridobiva čas, je pa tudi tipični signal oklevanja.

Primeri:

10I: Ja, v bistvu prvi del povsem drži, drugi del pa mal ne. V bistvu ja, jst sem mesarjev sin, prihajam iz tradicionalne družine mesarjev. Gre pa za to, da v bistvu od mojih ... najbližjih sosedov babi je bila šivilja, gospa Leopoldina, in ona je imela vedno neke flikce materialov in to je bilo super.

3J: Ja, en kolega je pršu s Poljske za en teden, pa še en Portugalc ... tud. Sam on je pa v bistvu bil pri enih drugih kolegicah v Mariboru in je prišel sam za en dan v Lublano, ker je šel pol naprej v Budimpešto, tko ful na hitro, ja. [...]

3C: Ona je mela fanta v Kopru, ja. Sam zdej ga nima več. Zdele je v bistvu bla v Nemčiji na enmu prostovolnem delu {eee} ampak se nisva zdele že kkšen mesec slišala, tko da ne vem, kje je zdele, no. {eee} Tud ona, ja. Iz Sarajeva je drugač, no. Smo bli tud za nov let skupi. Tko da ja ... [...]

3C: Ja, noro res. Aja pol pa ... v bistvu ... jst sem bil tam ta prvi študent. Pol sta pa še dve- ena študentka je pršla, ena Valerija. Z njo sva mela kot en pakt prot te ta zlobni. K smo trije skup delal pa je una kej zoprna sva se ji midva sam smejala. {H}

10I: Ja, jst mislm, da ... Jst mislm, da je mene Kočevje v bistvu ... jst sem si vzporeden svet, ki je bil čist nerealen ... postavu zraven tega, kar sem dejansko živel, ne. In to mi je v bistvu pomagalo, da sem pod narekovaji preživel, ne. V bistvu, mene je to tok markiral, zdej ko pomislm, mam v bistvu samo korist od tega manjšega trpljenja, ki sem ga doživu tam, ne.

3.1.10.1.6.4 Govorni signal *pa to*

Ta govorni signal je prav tako fakultativni oz. neobvezni. Predvsem gre za posploševanje – govorec s tem signalom ubeseduje pomen, ki je sicer v pisnih besedilih izražen kot *tropičje, in podobno, in tako dalje*. V naslednjem primeru npr. govorec izjavi „delu šolo pa to an“, kjer s tem govornim signalom nakaže, da bo hodil v šolo in podobno (verjetno je z besedno zvezo *pa to* mislil učenje, študiranje v knjižnici itd.). Izraža torej posploševanje.

Primeri:

3C: Ja, a veš to sem pa najbolj vesel, zato ker ... če ne neb zdele sploh razmišlu, d bom ... delu šolo

pa to an. A veš k fora je bla d sem- a se spomnš takrat k sva se midva na vlaku srečala. Takrt sem šel sodelavce pozdravt k kuhno, ane, in pol me je čist spotoma una ... za ... vzgojitelce, šefica, vprašala, če rabm kej za delat. (?) Tko spontano. Tko da po en stran je fajn, d sem ... v tisto faking kuhno šel.

3J: Prjavla sem se drugač že lan februarja. Pol sem pa pisarla parim lektorjem, pa to, v Minhen recimo, pa v Rim, pa take stvari ... sam oni sploh niso ... al mi sploh niso odpisal recimo ... al pa pač so rekl, da ne, da al majo ful mal študentov pa to pa se jim ne spleča met pač mene še met tam pa to, al pa so odpisal, tko kt una z Dunaja. Sam una z Dunaja je tko, redkobesdna bla, pa tko, pol sem se pa kar za Berlin odločila. Ta je bil pa ful navdušen, da ma on mnogo študentov {H}, ne vem kva pomen mnogo, okej ampak dobr ... pa pač da ja, da vela pa to, zdej sem pa zrihtala, no.

3C: A res, ja ful dobr, da so to take izkušnje an. Da se na tak položaj postavš, k ti še najbolj korist, an. Kdaj gre pa Pero v penzijo? {H} ja fajn, ej [...] Ja kva pa ... uni prfoksi, so se te spomnil še pač ... v zbornic?

3J: Eni so se me, ja, eni se niso, eni so novi, pa to, tko da mal mešan, no. Kr kul no, drugač.

3C: Sploh ni take panike, no, edin pri vračilu denarja je treba kr mal merkat, no.

3J: Aja pri vas ni pisal. Pri nas piše. Kokr ti un da, vtipkaš in ti izpiše, kok moraš vrnit. Sam na začetku je bla mal kriza, k itak nisi navajen, pa to, pol sem se pa čist navadla.

3C: Ja, taka praksa. Kko se temu reče sploh ... to voluntersko delo kao. Da bo dobila kkšno izkušnjo še pa tko. Sej mislem d neki štipendije dobi an, da ma za prežvet pa to.

3J: Kašne so pa kej cene kej vstopnin pa to?

3C: Ni tko drago, veš. Se da prežvet. Ne, ful lep mest, res. Pa muzejev je en kup pa razstav. To je ful zanimiv za videt kakšne stvari. Jst sem se zalubu, res.

Zelo podobno vlogo opravlja tudi signal **tko** (tako), kjer gre predvsem za posploševanje, poleg tega pa tudi nakazuje potencialen zaključek govorca.

Primeri:

3C: Ja ful dobr. Gor boš ful žurala. Tam se ne moreš izognit žurki. Ne tko a ve- ... Taki klubi so, a veš, kar ti je všeč, boš tam najdla, lej. Povsod vse. An smo bli na en ulci pa tko ... in je blo en kup

enih starih kt barak, tko večjih. Ja, in pol prideš not in tko res zrihtan, pa tko alternativna scena.

3.1.10.1.6.5 Govorni signal *res*

Ta govorni signal govorec uporablja za pritrjevanje oz. potrjevanje nečesa, kar je pravkar izrekel, da bi zvenel bolj prepričljivo in tudi verodostojneje.

Primeri:

3J: Ja, mislm, da ja. Polom, res. Sam zdej ne vem, to je res en let ...

3C: Ja, ful, res. Nikol več, no, res.

3J: Ujoj. Sam si pa car, iz kuhne pršu do vzgojitla, res.

3C: Mi smo šli maja. Vreme ej, kot da bi bil poletje. Tko da ful dobr, res. Smo dobro urajmal takrat.

3C: {eee} Drgač sem bil pa tud ... ej jst sem spal na šihtu, an. Jst ... res ... jst sem ... k sem uno posodo pomivu, jst sem prov mogu tko delat {G: z rokami pokaže, kako je razpiral oči} d sem ... d sem se pokonc obdržu, a veš.

3C: Ja. Men so k familija an, ne znam ti opisat. In k pridem na obisk, k pridem zraven pozdravt jih, an, pride še ta Stana iz kuhne ... napade me, objame me pa reče „kje si moj sine,“ pa take, res.

3J: Ja itak, lej. Pač ... izkazu si se, pa so te pol vzel. Sej če pa neb dobr delu, te pa ne bi sploh vzel, an, itak. Tko da ej ... ful dobr, res. To ne morš verjet. Kok je blo pa tam takrat folka v tej tvoji enoti?

3C: Jst ... mogoče zato, k sem fant, no. Zato k vem k so ... une ta velke kastrole, to je ubol, res. Pa ... aja zdej sem se spomnu. Eno Stano smo mel, k je skoz pela {H}, tko ... komedije totalne, res. Pa ta mali so pršli v kuhno po bonbone. A tko te bi zanimal, če bi dobla prek študenta?

3.2 Skladnja

Dolgo je veljalo, da je zapisani jezik (skladenjsko) veliko bolj zapleten kot govorni jezik. V nasprotju s tem pa danes velja, da je govorni jezik bolj zapleten v svoji slovnični kot zapisani in da je neformalen in spontan pogovor slovnično najbolj zapleten. To pa zato, ker je pisanje statično, govor pa dinamičen (Valh Lopert 2006: 55). V nadaljevanju analize bomo definirali in opisali nekaj jezikovnih posebnosti, ki so precej značilne in opazne za govorni jezik in ga v napisanih besedilih ne srečamo, če pa jih, so te zaznamovane. Skozi analizo bomo tudi skušali potrditi hipotezo, da je kljub navidezni kaotičnosti pogovor njegovim udeležencem koherenten.

Govorec v omejenem času, ki ga ima na razpolago za tvorbo govora, pogosto dodaja glagole.

Primeri:

3C: To sem ti že omenil, k smo bili za nov let tam {eee} v Sarajevu smo bili skup tam ... smo se dobili lan ... lan ... in je pol prišel julija k men na obisk {eee} za ene 5, 6 dni. Pol je pa še kavčsurferka, k mi je pa svoj flet dala v- bliz Lizbone, za 3 dni prišla, mal starejša gospa, je pa prišla {e} avgusta, k sem bil pa še v Lublan živel. Pa sem ji mal razkazu, no. Tko da kr pršli so na obisk. To mi je ful všeč.

V drugem delu izreka je uporabil zamenjan besedni red:

prišli so $\longrightarrow$ *so prišli*

Sredi stavka pa je v prvem poudarjenem primeru prišlo do križanja med različnimi zvezami:

ko sem bil še v Lublani

ko sem pa še v Lublani živel

Prvi besedni red – *ko sem bil* kaže, da ko govorimo, že v mislih oblikujemo krajše pojmovne zveze ne glede na to, kaj bo sledilo. „Tako imamo včasih v mislih napol izoblikovano drugačno zvezo, kot je tista, ki jo nazadnje povemo“ (Pogorelec 1965: 149).

3C: Ne, to pa ne. Je pa ... je pa kakšen let hod hod, no. Tlele v Stražiše, Sava. Zdej je začel ta mav na boks hodt v Loko {H} ja. Baje majo zdej na Pevnem no, majo, no. Tko da svašta. Me bo en dan nabil {H} a nimaš ti boksarske vreče doma?

baje majo zdej na Pevnem, no.

majo, no.

Tudi v naslednjem primeru opazimo dodajanje glagola in prislova (*met* (imeti) *tam*) in izpostavljanje osebnega zaimka oni v množini (*jim*):

3J: Prjavla sem se drugač že lan februarja. Pol sem pa pisarla parim lektorjem, pa to, v Minhen recimo, pa v Rim, pa take stvari ... sam oni sploh niso ... al mi sploh niso odpisal recimo ... al pa pač so rekl, da ne, da al majo ful mal študentov pa to pa se jim ne spleča met pač mene še met tam pa to, al pa so odpisal, tko kt una z Dunaja.

Se jim ne spleča met pač mene še

met tam

V naslednjem primeru je glagol postavljen na konec, kar je posledica dodajanja lastnostnega pridevnika *redkobesedna*:

3J: [...] Sam una z Dunaja je tko, redkobesedna bla, pa tko, pol sem se pa kr za Berlin odločila. Ta je bil pa ful navdušen, da ma on mnogo študentov {H}, ne vem kva pomen mnogo, okej ampak dobr ... pa pač da ja, da vela pa to, zdej sem pa zrihtala, no.

Na koncu stavka kot dodana struktura je lahko dodan tudi prislov.

Primer:

5D: A res?

4J: Se mi zdi, da so me zanč okrog prnesl, nism bla stopostov in od zdej pišem ure naprej.

5D: A res?

od zdej pišem ure naprej —————> od zdej naprej pišem ure

Tukaj pa je vidna dodana struktura kot dopolnilo govorca pri opisovanju okoliščin:

9G: In ... to je blo v neki temi in nekje, kjer onadva ne bi smela hodit čez, sta stala dva človeka,

tam sta živila blizu, v totalni temi in {e} [...]

Da so zapisana govorjena besedila res na videz izredno kaotična in praktično nerazumljiva, priča tudi naslednji podani primer. Kljub temu pa sogovorec ni z ničemer pokazal, da vsebine povedanega ne bi razumel in je tako normalno odgovoril na postavljeno vprašanje.

Primer:

3J: [...] Drugač pa ... ena Srbkinja tud ... una tvoja kolegica? A je Anja al kko že, a ni ona tud tuki nek živila pol celo? A je še?

3.2.1 Besedni red in členitev po aktualnosti

Pri besednem redu v analiziranih posnetkih zasledimo razmeroma veliko svobodo (Krajnc 2005: 65), ta pa je posledica postopnosti oz. dodajalnosti. Besedilo namreč ne nastane naenkrat, pač pa ga govorec tvori, prejemnik pa sprejema (interpretira) postopoma. Pri stalni stavi (pri sistemsko predvidljivem besednem redu) v gradivu najdemo nekatera odstopanja. Besedni red je v govorjenem diskurzu pogost zamenjan oz. netipičen za zapisana besedila. Zelo pogosto to velja za pridevnike. V naslednjem primeru je svojilni pridevnik *njihov* dodan po govornem signalu *ne* kot dodana struktura, ki natančneje definira samostalnik in njegove značilnosti precizira.

Primer:

10I: V bistvu se vrata odprejo že, ko dobiš mejl, ne, njihov. V bistvu morš bit že do te meje dober oziroma kvaliteten, da te sploh povabjo tja, ne [...]

dobiš mejl njihov —————> dobiš njihov mejl

V naslednjem primeru je vidno postavljanje glagola na konec stavka, poleg tega pa tudi dodajanje lastnostnega pridevnika. Raba sedanjiške oblike pomožnika *biti je* je uporabljena dvakrat. Ponovljena je tik po govornem signalu *v bistvu*.

Primer:

10I: Ja, pa pri nas je bilo tko, da je v bistvu je ta kultura oblačenja bla ... moja stara mama je velik dala recimo na ... obe sta ble zelo lepo oblečene, no, moja babi je ... je ... tud ma rada krzno, je ... ma rada bele srajce, tko zlo tradicionalno, zlo tipično. To pusti pečat na tebe, ne, tud ... moja mama

z enim takim specifičnim stilom, ki ga je mela. Rada je mela stvari ... lepe stvari, še vedno jih ima rada. Tko da v bistvu ... to ... s tem gor rasteš in v bistvu znaš prepoznati neke dobre kvalitetne ali pa nekvalitetne stvari, no. In to so me ogromno naučil, no, pač mama in obe babice.

je v bistvu
je ta kultura oblačenja
bla

rada je mela stvari ... lepe stvari. —————> rada je mela lepe stvari

Časovni prislov *takoj* je v naslednjem primeru dodan.

Primer:

4C: Okej eno povezavo mam zdele. Jst sem- a je blo to slučajno junija? Al julija? Zato k so pr sosedih ropal ... no pr sosedih so ropal ... to je blo polet ... in čist možno je, Anže,¹⁰ an- polcaji so- mt je videla, da so pač ropal, an. K sosedom ni blo doma, a veš. Ja, in pač- mami je tko- jst sem bil lih iz šihta an in lih mami reče [...] pride povedat, da pač pr sosedih ropajo. Pa jst tko res grem gledat čez oken, in mi je blo tko- ne, a veš, kko je blo. {e} lih v- hotel so not v balkonska vrata vdret, so mel lučke na glav. Pa jst pogledam „faak, dej pokliči polcijo takoj, an“, in res pokliče, pa pridejo polcaji, an.

dej pokliči polcijo takoj —————> dej takoj pokliči polcijo

Pri govorcu I so zelo opazni in zaznamujoči predvsem začetki stavkov – večino stavkov začenja z zaimkom *jaz*, kjer sam sebe pomensko izpostavlja.

Primer:

10I: Ja, ne, to je blo ... mislm, to je bilo super, ne. Jst sem bil vesel, da je naša ... da je moja srednja šola mela spodi še ... šivilsko šolo. In te šivilske šole zdej počasi izginjajo iz zemljevida Slovenije, ne, kar je zelo žalostno. Ampak ja, jst sem velik časa preživel pr njih, kolikor se je le dal, vsak odmor. Mislm, da so profesorji to zlo dobro toleriral, no, in videl pač, kok uživam, kok mi to velik pomen. Tko da ja, sem velik preživu tam. [...]

¹⁰ Ime je izmišljeno, služi le nazornejšemu prikazu pogovora.

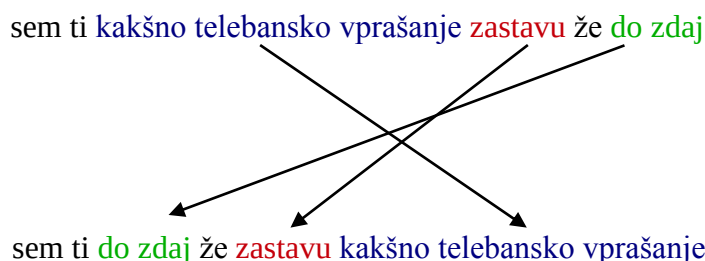
10I: V bistvu se vrata odprejo že, ko dobiš mejl, ne, njihov. V bistvu morš bit že do te meje dober oziroma kvaliteten, da te sploh povabijo tja, ne. In jst mislm, da so oni predvsem hočejo poudart, hočejo pokazat dobre oblikovalce iz sveta vsem tem pomembnim ljudem. Kakor so Žose Fezanotti, ljudem iz Karinga, bivši Guči grup, vsem urednicam najbolj znanim časopisov. Jst sem tud že par oblek j- ... sem pustil v Milano, sva šla na kakšna slikanja pa tko, fotografije so zlo hitr ... zaokrožle po spletu, ne. Tko da se veseliš vsega, kar prhaja, ne. Jst se zde v bistvu sem še vedno na kontaktu pač z različnimi ljudmi in še vedno boš vstal in še vedno ... še ... še vedno se neke stvari odvijajo po tem dogodku.

3.2.1.1 Stava naslonk

Breznaglasnice govorci pogosto dodajajo na koncu ali pa med slovnično strukturo, kar je neustrezno oz. za pisni jezik neznačilno. Pogosto je opaziti tudi drugačno uresničitev naslonk oz. ponovitev izbora nekaterih (predvsem glagolskih) naslonk, kar pomeni, da se npr. sedanjiška oblika pomožnega glagola *biti* pomakne naprej in se tako združi z deležniškim jedrom (Smolej 2011: 112). Kljub temi sogovorci ne kažejo znakov nerazumevanja in pogovor teče naprej.

Primeri:

9F: Ja, ste na frekvencah Radia ena, kjer gostim frizerja Steva. Stevo je danes moj gost in imava seveda frizerske pogovore, take, kot jih lahko proizvede moški um, ki se na to kej dost ne spozna. Tko da, sej vem, Stevo, da sem ti kakšno telebansko vprašanje zastavu že do zdaj, ampak zdele bo pršlo pa sploh eno tako. In sicer, veš kaj, nikol nisem se tolk v podrobnosti spustu, kako se frizerji res izobražujete, kje lahko trenirate, kako to poteka.

Členek in časovni prislov *že do zdaj* sta dodana po glagolski obliki *zastavu* brez premora. Govorec je najverjetneje v omejenem času, ki ga je imel na razpolago, že predvidel, da bo uporabil strukturo *ampak zdele bo pršlo*, tako da je *že do zdaj* dodal zato, da se stavka pomensko dopolnjujeta oz. da

sledi logično nadaljevanje. Prav tako v drugem stavku to velja za *nikol nisem se tolk v podrobnosti spustu*, kjer je sredi govora spremenil strukturo in namesto npr. *nikol nisem vedel, nikol nisem preučeval* ipd. spremenil prvotno in uporabil drugo ubesedovanje. To je za govorjeni jezik seveda zelo značilno – pisec bi del besedila preprosto izbrisal, medtem ko govorec slovnične strukture dodaja.

3C: Ma ej, ta kuhna. Z eno se nisva mogla, ej. Kar sem naredu, je blo vse narobe. Lej, kr neki mi je nazaj zabijala, pa jst sem vedu, da pač ... prov delam. Okej mogoče kakšna stvar ni bla tok prov, ampak ... z drugimi sem čist normaln funkcioniru. In pol sem- pol mi je enkrat rekla „smrkovc“ pa jst „kva mi boš ti to govorila“ {H} in pol je ... pol je kr začela me opravlat pri šefu, sam šef me pa itak pozna, da sem bil priden pa to ...

je kr začela me opravlat —————> me je kr začela opravlat

3.2.2 Kopičenje glagolov in prislovnih določil

Ponekod je opazno kopičenje prislovvov, glagolov ali drugih besednih vrst v istem izreku. Govorci v nekem izreku oz. celo v istem stavku večkrat izrečejo isti glagol – kot je to vidno v naslednjem podanem primeru: *jemati* in *služiti*, še v naslednjem pa glagol *reči*.

Primeri:

10I: V bistvu hitra moda ubija ... tretje partije hiš in pa visoko modo. (?) V bistvu Celin nardi kolekcijo, čez dva tedna je v bistvu princip te kolekcije že v Zari, medtem ko kolekcije seveda se delajo za eno leto naprej, bo Celine šele čez en let ... zdej ko sta se (?) začel delat te vmesne kolekcije, kar pomeni, da oblikovalc, vsak prav, ne, bi mogu met šest kolekcij na ... na leto. Te hitri brandi ubijajo pri tem (?) so po moje tko kot sem prej reku in pa absolutno tud mlade oblikovalce, ne, ker v bistvu jemlejo si to pravico, da jemlejo ideje, da jemlejo ideje vsem mladim dizajnerjem in oni pač služjo ... nekdo drug služi na tvoj račun.

3C: Ja, kuhal tud. Skupine otrok ... so mel tam. In sem jst ponavad šel tja in tam zrihtu, pač pomil pa vse to an, pol pa nazaj mogu pridet. In enkrat hočem it že tja, an, in ona, da kdo bo pa to pomil, pa jst pač „ja jst ne vem, an“, men je un šef kuhne reku, pač mi je reku, da naj pol grem tja pospravl. Oo, pol je blo to še tam sto let, pol je pa rekla, da kdo bo to še pomil an, pa sem jst reku „ja, ne vem kdo bo an“, in takrat je blo vse narobe. Znorela, ej. Prov telenovela. Pa to prov tko ... prov nadirala te je, a veš.

Tudi v zadnjem primeru govorec kopiči glagole, in sicer glagol v spremnem stavku v premem govoru, medtem ko v naslednjem primeru niza glagol imeti v pretekliku – *so mel* (so imeli):

3C: Skoz je mela neki za povedat čez mene pa me opravlala, čez vse po vrst. Enkrat je- fora je, da oni so mel še zraven tuki v tej enoti so mel zraven čez cesto še eno enoto, k *sta notri* dve- dve

3J: A vi ste kuhal tud not al kaj?

3C: Ja, kuhal tud. Skupine otrok ... so mel tam.

10I: Včasih gre na ta princip, da oblikovalci pošljemo stvar gor in se vrne nazaj. Včasih se stvar najame, včasih pa se z njihovim timom recimo v smislu Hanger gejms, se povežeš s šiviljami in krojači iz studia oziroma iz ... iz Holivuda in pošilaš, maš konzultacije čez skajp, pošilaš prototipe v Ameriko, oni pol to na novo nardijo, tko da gre, v bistvu je en tak princip, kar kompleksen.

4Č: Ja, lej, zdej vsaj več hodim. Zdej grem kdaj do Stražiša, kdaj grem do Trate ... pa pinkponk igramo. Pa z Gepsom sva tenis dvakrat, trikrat šla zdej.

V vseh prikazanih primerih govorniki kopičijo iste glagole v enem izreku, v naslednjem primeru pa govorec uporabi več različnih glagolov. To pa zato, ker želi čim bolj nazorno ponazoriti, poudariti zgodbo, ki jo opisuje (govorec je bil k snemanju naprošen).

Primer:

7E: Se naštimamo v čevlje, pa to, pa napravmo, mal je pihal. No in gremo, in se začnemo vzpenat 15 do dveh.

Govorec želi čim bolj nazorno ponazoriti in poudariti zgodbo, zato se osredotoči na več glagolov naenkrat. Pogosto je tudi nizanje in kopičenje prislovov. Govorec v enem in istem izreku pogosto uporabi prislov *zdele* oz. *zdej*.

Primer:

3C: Ona je mela fanta v Kopru, ja. Sam zdej ga nima več. Zdele je v bistvu bla v Nemčiji na enem prostovoljnem delu {e} ampak se nisva zdele že kakšen mesec slišala, tko da ne vem, kje je zdele, no.

Mogoče je tudi kopičenje več prislovov naenkrat – v primeru, ki sledi, je opazno nizanje prislovov z variantami:

7E: Pol pa gor čez naprej, maširamo po poti gor čez, pa pol gor čez proti [...].

uporabljene variante v istem izreku: (po poti) gor čez (naprej)/(proti)

3.2.3 (Ne)ujemanje pridevnika in samostalnika

V spontano govorjenem diskurzu se pridevniki in samostalniki večkrat ne ujemajo ali pa so ujemalni pridevniški prilastki samostalniku dodani. V nekaterih izrekih govorci dodajo pridevnike takoj po samostalniku, ponekod pa so dodani po krajši pavzi, kjer sta ujemalni prilastek in odnosnica razdružena.

Primeri:

7E: Ja to, pa tam meni, pa je bilo kr dost, se šteje, kar gostilna, te malce, pa taka reč. No, pol pa, pol smo se pa odločil, zdej bomo pa šli dol po drug pot nazaj, se dol pod kočo obrnemo navkreber, in pridemo dol na cesto, taka ... gozdno, no in jo gremo še dol ene tri četrt ure, eno uro al kok, pol ure peš, pa pridemo do avta, se preobujemo, pa jo gremo domov. Spotoma še v Javorje zavijemo, teti eno svečo prižgat, k je bilo lih tist dan ... pred vsemi svetimi.

Najprej je govorec hotel dodati prilastkov odvisnik (le da brez veznika *ki*): *na cesto*, [ki je bila] *taka gozdna* [je bila], nato pa se je odločil, da bo nadaljeval brez odvisnika in le dodal prilastek: *dol na cesto, taka ... gozdno*. Pridevniški prilastek je torej neujemalen in za svojo odnosnico. Je dodan in opravlja vlogo dopolnilnega prilastka.

3.2.3.1 Dodajanje ujemalnega pridevniškega prilastka

V opazovanih primerih je pridevniški prilastek za jedrom velikokrat le dodan in kot tak opravlja vlogo dopolnilnega prilastka oz. nepoudarjenega semantičnega dopolnila. V dodanem prilastku je velikokrat zaznati predvsem govorčevo spoznanje o nujnosti dodajanja nove informacije zaradi nezadostnosti/pomanjkljivosti predhodno povedanega (Smolej 2006: 27–28). Prevladujejo dodani lastnostni, svojilni in vrstni prilastki. V teh primerih med jedrom in dodanimi strukturami ni premora, kar pomeni, da so govorci z dodajanjem prilastka pomensko izpostavili odnosnico. Tako je prilastek postal nepoudarjeno semantično dopolnilo.

Primeri:

4Č: Dal sem jo enmu Žigu. Zdej, tko k sem /.../ v- v petih letih sem jo dvakrat rabil. Pa sem reku, džabe. Mism, on pa ... mism, sej veš, ker Žiga. Tam iz Biten, Spodnih Biten. Zraven Barona.

V tem primeru je govorec najprej dodal ujemalni pridevniški prilastek *Spodnih* (Spodnje Bitnje), nato pa pravkar povedano še natančneje definiral: *Zraven Barona*. Dodal je torej še natančnejšo informacijo kot dopolnilo jedru, tj. *iz Spodnih Biten* (Spodnje Bitnje).

Vlogo dodanega ujemalnega prilastka opravljajo lastnostni, svojilni in tudi vrstni pridevniki. Presenetljivo je (Smolej 2011: 113), da se vrstni prilastki, ki skupaj s samostalniškim jedrom lahko tvorijo avtomatizirano besedno zvezo, prav tako pojavljajo za svojo odnosnico. V primeru, ki sledi, je opazno, da je prvotnemu samostalniku dodan prilastek. Besedna zveza *pomočnica vzgojitelce* sicer obstaja kot termin, vendar pa bi govorec uporabil (tudi v govorjenem jeziku, ki rodilnika običajno in velikokrat ne upošteva) rodilnik – *pomočnico vzgojitelce*.

Primer:

3C: Zato k dons sem z eno pomočnico vzgojitelco govoru, pa je rekla d ona isto prek študenta delala, pa je pol naredila prekvalifikacijo en let pa je pol kuj šiht dobila. Tko d je zdej redno zaposlena. Ja. Tko da se splača kšne veze tkole uporabt.

V naslednjih primerih so bili prilastki dodani po sekundnem premoru:

4C: {e} Sem pa prov vidu, ja, k so z ene tremi, štirimi psi ... je šel ... so šli prov po gmajni pa s svetilkam, no, tko. An, sosedi so bli pa lih ta cajt na ... poletnih počitncah ... na morju. In so očitno opazval, da jih ni doma, a veš.

3J: Ja, ista fora, ja, ista fora. In on men navdušen, pač, da lohk pa tko, zdej ... lih juttr mi bo poslov {eee} ta obrazec še ... do konca podpisan ... na faksu so ga že podpisal, jst tud, zdej ga bo še on, pa pol oddam, d pol dobim štipendijo pa vse.

Pri govorcu E opazimo tridelni niz pridevniških prilastkov, ki stojijo za samostalniško odnosnico. Besedni red v knjižnem zapisanem jeziku bi bil *rahli, tihi protesti*, tudi *promet nemogoč* namesto *nemogoč promet*. Ne gre za inverzijo prilastka oz. obrnjen besedni red, ampak gre za neke vrste dodane pridevniške besede, ki opravljajo vlogo dopolnilnih prilastkov oz. nepoudarjenih

semantičnih dopolnil (povzeto po Smolej 2011: 114).

Primeri:

7E: Ja, ja un Ješe. Sevede, tam na Spodnem trgu so skoz en protesti mal, tak rahli, bolj potihi, in ene zastave so si umislil, 40-letnica obvoznice, da že 40 let to traja, in, in so zelo nezadovoljni, ker ne morjo več to prenašat.

protesti [...], rahli, [...] potih $\longrightarrow$ rahli, (po)tihi protesti

7E: No, mi smo tlele z Loke doma, v predmestju Loke, že naselju, na podeželju in skoz veči promet se ustvarja tuki in so se zmislili, da je treba eno obvoznico naredit ... mim Loke. No, ker Spodni trg je not ... vse zabito, cesta ... vse ... je klanec gor, in ... in ... promet nemogoč, vse ... une bajte se jim rukajo pa pokajo vse, hrup ... oken ne morjo odpirat, ker je tak smrad in so se začel že pred 40 leti ment, da bi bilo treba obvoznico, pa to ... in so sam, kere variante, jih je bilo 10, 11 variant z vseh koncev okrog pa se niso mogli zment, leta so šla, in zdele šele okrog 2002 pa neki, 2005, so se zdej odločil eno traso, so se spomnil.

promet nemogoč $\longrightarrow$ nemogoč promet

Navedena je zveza lastnostnega pridevniškega prilastka in samostalniškega jedra. Ujemalni pridevniški prilastek je postavljen za jedro, med besedno zvezo pa ni bilo premora. To pomeni, da je govorec dodal prilastkovo določilo samostalniškemu jedru takoj po izpeljavi.

3C: 13. In pač ... če eno stvar začne delat, on kr neki drugega prnese pa ... tko ful težko je z njemu, no. Nepozoren, ja. Ampak je mt njegova rekla, da je zato to mu zrihtala, d bo enga takga človeka mel ob seb, s kermu se lohk poistovet pa mu lahko ... da ni recimo to kao mt, k je sitna pa to an ... Je pa tko blo smešn k delava neki, pa mi tko tamav začne kazat na telefonu sliko od kao svoje punce v modrcu {H} [...]

mt njegova $\longrightarrow$ njegova mt

3C: Ja, toj tak vzdušje a veš. K pač ... tok enih pritiskov majo iz vseh strani, d ... pa skoz se jim mudi. Pomoje je skoz bla na bolniških zato, ker al je mela z nogo kej, al neki je mela al se opečejo kej ... tko d ... sam najbl je blo pa tud zabavn, k to so ble bl une ... bosanke an, so prnesle prov une

njihove sladice bosanske v vrtec pa take, take, ja ... razvajale nas.

sladice bosanske $\longrightarrow$ bosanske sladice

Dodajanje ujemalnega pridevniškega prilastka je torej predvsem želja govorca po specifičnosti podanih informacij, kar pomeni posredno hotenje po uspešnosti komunikacije.

3.2.3.2 Razdruženost ujemalnega pridevniškega prilastka in odnosnice

Razdruženost je skladenjski pojav, pri katerem je ujemalni pridevniški prilastek razdružen od svoje samostalniške odnosnice, kar pomeni, da med njima stoji nek drug stavčni člen (Smolej 2006: 29). S shemo bi naslednji primer ponazorili tako:

Sam + Pov + Pril namesto Sam + Pril + Pov

Govorec torej najprej izpostavi samostalniško jedro, nato pa po zanikanem povedku zaradi pomanjkljivosti/nerazumljivosti sporočene informacije poda še t. i. manjkajoči pridevniški prilastek.

Primer:

3C: Kao šef ne vid od kuhne, an. Sem se pa tud ... sem se pa tud s temu šefom ful zaštek, no. Mi smo se pol še parkrat skupi na pjač dobil pa tko. K ga isto fotografija zanima, an.

šef [...] od kuhne $\longrightarrow$ šef od kuhinje oz. kuhinjski šef

Po rabi odnosnice (*šef*) je govorec navedel povedek (*ne vid*). Šele po tem je dodal razdruženi pridevniški prilastek: [šef] *od kuhne* (kuhinjski šef), kar je bolj kot znak dodajanja nove informacije zaradi nespecifičnosti že povedanega znak poudarjanja in izpostavljanja reme celotne informacije. Remo je tako govorec prenesel na začetni del povedi in jo izpostavil. V naslednjem primeru pa je vzrok za dodajanje levega ujemalnega pridevniškega prilastka posledica govorceve želje po specifičnosti in točnosti podanih informacij. Tako je prilastek dodal šele po prislovu v *Lublani*.

Primer:

10I: {H} Sploh ne vem. Oni so pršli do mene, sej to je najbolj smešn, ne. Oni so pršli do mene, jst sem 2008 se res prjavu na ... jst sem se ... tud nom nikol pozabu, kako sem se prjavu. To je blo enkrat ponoč in sem jst vidu „o, do juttr je pa prijava za en natečaj, super“ in sem se pač prjavu kot

mesarjev sin, ne. In jst sem takrat že študiru tehnologijo v Lublani, tekstilno, na Naravoslovnotehnični fakulteti.

tehnologijo [...] tekstilno → tekstilno tehnologijo

9G: Ko sem jo klicu domov, takrat še ni bilo mobitelov, sem jo klicu domov ob 12h ponoči, je pršla po mene, me odpelala domov k meni v Lublano in skrbela za mene dva dni non stop in takrat je blo jasno, da bo ona moja žena, ker v taki izkušnji, moji najtežji življenjski, {eee} se je izkazala kot ena neverjetna oseba, brezpogojno, ne, in evo, zdej sva mož in žena že, ne vem kok, ona točno ve, ne, k ona točno ve, prvi dan, drugi dan in tko naprej, pa že več kot 15 let v dobrem in v slabem, ne.

izkušnji, moji najtežji življenjski → moji najtežji življenjski izkušnji

Tudi razdruženost ujemalnega pridevniškega prilastka in odnosnice v tem je primeru je posledica govorceve želje po specifičnosti podanih informacij. To pa pomeni večjo možnost za medsebojno razumevanje obeh govorcev in uspešnost komunikacije, čeprav deluje neurejeno.

3.2.4. *Premi govor*

V spontano govornjenih besedilih je mogoče zaznati polno elipso povedka v spremnih stavkih. „Z omenjenimi strukturami govorec zabriše časovno in prostorsko mejo med pripovedovanim besedilnim svetom (dogodkom) in poslušalcem, obenem z njimi stopnjuje tudi poslušalčevo pozornost“ (Smolej 2011: 115). V primerih iz besedil analiziranih posnetkov je razvidno, da govorcev premi govor realizirajo brez povedka v spremnem stavku.

Primeri:

3C: Tko kt takrat, k si mi pravila, d bi mogoče na Dunaj šla, ista fora.

3J: Ja, ista fora, ja, ista fora. In on men navdušen, pač, da lohk pa tko, zdej ... lih jutri mi bo poslov {eee} ta obrazec še ... do konca podpisan ... na faksu so ga že podpisal, jst tud, zdej ga bo še on, pa pol oddam, d pol dobim štipendijo pa vse.

Govorec je v navedenem primeru navedel le tvorca prvotnega govora (*on*), sprejemnika (*men*) in del prislova (*navdušen*) brez povedka.

3C: Ja, kuhal tud. Skupine otrok /.../ so mel tam. In sem jst ponavad šel tja in tam zrihtu, pač pomil

pa vse to an, pol pa nazaj mogu pridet. In enkrat hočem it že tja, an, in ona, da kdo bo pa to pomil, pa jst pač „ja jst ne vem, an“, men je un šef kuhne reku [...]

V zadnjem primeru sta izražena le sprejemnik prvotnega govornega dejanja (*ona*) in govorec (*jaz*). Govorec je (Smolej 2011: 116) tako opustil vse druge okoliščine, ki so spremljale oz. pogojevale prvotni govor in pozornost poslušalca usmeril neposredno na samo govorno dejanje in ga s tem poudaril in izpostavil.

3C: 13. In pač ... če eno stvar začne delat, on kr neki družga prnese pa ... tko ful težko je z njemu, no. Nepozoren, ja. Ampak je mt njegova rekla, da je zato to mu zrihtala, d bo enga takga človeka mel ob seb, s kermu se lahko poistovet pa mu lahko ... da ni recimo to kao mt, k je sitna pa to an ... Je pa tko blo smešn k delava neki, pa mi to tamav začne kazat na telefonu sliko od kao svoje punce v modrcu {H} jst tko „tamav, dej ... mi ti rajš kšno sliko k je za v javnost, pokaž, an“ {H} a veš itak jih čist razgana an, sam ... očitno mi že tok zaupa, pa ... se razume z mano, da ...

V naslednjem navedenem primeru govorec v spremnem stavku navede le členek *pa* in tvorca prvotnega govora *ona* (*jaz*):

3C: [...] A veš kva se mi je enkrat zgodil. Tok sem bil zaspan, da sem ta velk {eee} lonc postavu namest da bi ga zložu ne vem kam, sem ga kar pred eno bako postavu direkt pred njo {H} pa ona „Anže kva pa zdej ti je“ ej res.

V primeru, ki sledi, govorec najprej navede tudi povedek v spremnem delu (*pa prav*), medtem ko ga v nadaljevanju v spremnem delu premege govora ponovno izpusti:

5D: Ona mene tko pokliče ... pa prav „Sej vem, d nimate teh čevlov.

5J: Aja.

5D: Jst sem njej rekla: „lej, tko poglej čevel. Pa če je teb všeč, pol ga mi zih nimamo.“ Pol pa kliče pa „ej sej vem, da nimate, sam dej poglej. {H}“

Govorec, ki je bil k snemanju povabljen, pa uporablja različne načine poročanega govora. Prvi je pravi direktni:

7E: No, lih pred južno je bilo, no, pa pogledam gor proti Lubniku pa vidim, da je lep vreme, pa sem

djal: a ne bi šli gor prot Blegošu? Vprašam mami, „Ja,“ je rekla „jaz sem za, ja še Alenko.“¹¹

Nato takoj, brez da bi z glagolom nakazal, da sledi poročani govor drugega (elipsa glagola v spremnem stavku), reče:

7E: [...] „Ja, Alenko sem pa že prej tud mal vprašu, je tud kuj rekla „ja, gremo““. [...]

Tukaj je bil odigran t. i. dramski dialog – govorec je s spremembo višine in jakosti glasu ponazoril, kako se je odvijal pogovor, ko se je z drugo osebo pogovarjal o odhodu na Blegoš in ni uporabil glagola rekanja. Podoben „dramski“ dialog je tudi v naslednjem primeru:

7E: No, pol jo pa ruknemo domov, da smo pršli do noči domov, pol pa takoj v kurilnico zakurt, ker „zebe“! {H} No, smo se pogrel. No, nagnila se je noč, smo legl spat, pravlica za lahko noč pa smo zaspal. {H}

Tukaj je humorno (tudi s spremembo glasu) oponašal snemalko – tako je bilo brez glagola rekanja ali spremnega stavka jasno, da je bil to poročani govor.

7E: [...] No in se, dol gremo, in smo prišli dol en četrt čez tri, smo prišli v koč, prej smo bili zuni, k je blo mal vetrovn, pa pihal, no pol pa gremo not, „kva bomo,“ „en čajček, to drugu, pa še neki zravni za podrobit {H}, pa eno ocvirkovco,“ no, pa smo tist pojedl, pol pa še to. No in, pol pa, pol pa tist naredmo, mal pogledamo okrog sebe, kaj so tam not, no, pol pa še en flancat za povrh.

V prvem poročanem govoru je izrazil, kar je vprašal oskrbnik v koči, v drugem (brez prehoda in glagola) pa je izrazil, kar je rekel sam.

kva (kaj) boste? —————> kva (kaj) bomo?

3.2.5 Ponavljanje naslonske glagolske oblike

V spontano tvorjenih govorjenih besedilih se skozi značilno večkratno rabo pomožnega glagola pri tvorbi glagolskih oblik kaže tudi odsotnost govorčevega načrta (Zwitter Vitez 2008: 246).

¹¹ Celoten izrek: 7E: [...] No, lih pred južno je blo, no, pa pogledam gor prot Lubniku pa vidim, da je lep vreme, pa sem djal: a ne bi šli gor prot Blegošu? Vprašam mami: „Ja,“ je rekla „jaz sem za, ja še Alenko,“ „ja Alenko sem pa že prej tudi mal vprašu, je tud kuj rekla „ja, gremo.““ No, in res, po južni gremo pa se zbašemo not, smo kar zgodi šli.

Primer:

3C: Zjutri pač ... zajtrk ... ob ene osmih ... pol igra ... pol gremo mal ven za kakšno uro ... na igrišče, pol je kosilo ... počitek, eno uro nič ne delaš, men se tudi kinka ponavad, pol je pa spet igra, pa počas starši pridejo. Jutri gremo kr na izlet {eee}, na en jezer gledat. Z avtobusom gremo, ja.

Glede na njegovo spontano tvorjeno uresničitev tega primera sta mogoči dve možnosti. 1. *Jutri gremo kar na izlet, na neko jezero*. Možnost 2. *Jutri gremo kar na izlet, gledati neko jezero*. V obeh primerih gre za neposredno dodajanje specifičnejše informacije po tipičnem sredstvu oklevanja in pridobivanja časa, tj. mašilu {eee}. Po tem, ko govorec doda prislov *na en jezer*, nadaljuje s ponovno uporabo glagola (*gledat*), čeprav ga je že uporabil. To pa zato, da ohrani koherenco nove strukture (*gremo [...] en jezer gledat*).

Tudi v naslednjem primeru je dodana podrobnejša informacija *po peti uri*, kateri je dodan glagol biti: *sem pa očka*, da govorec ohrani koherenco nove strukture.

Primer:

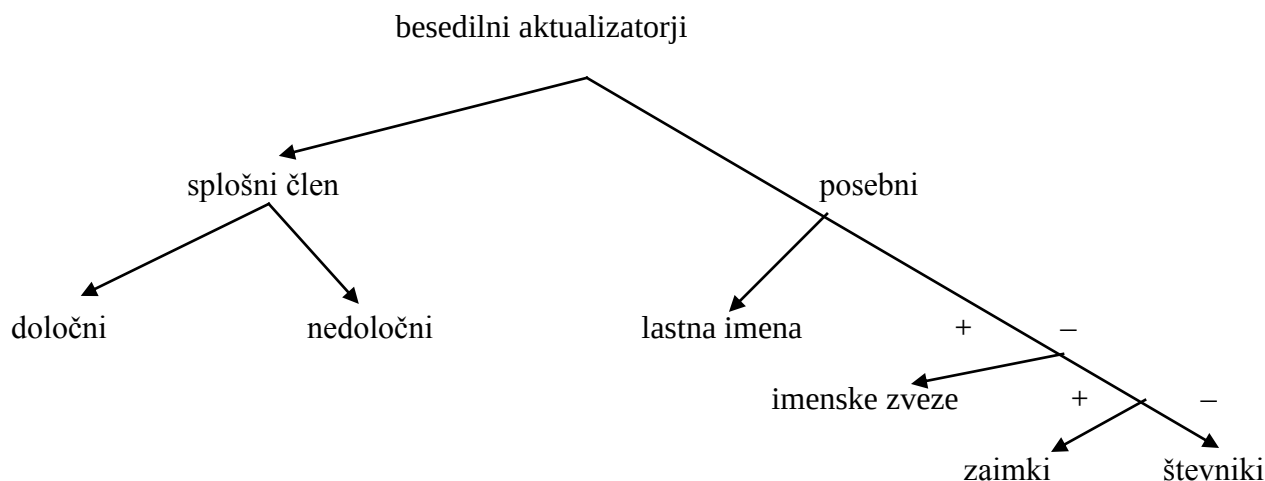
9G: Pa niti ne. Jst mam v bistvu nek tempo, zbudim se {eeee}, otroke popedenava z ženo, psa ... {eeee} ven pelat in tko naprej, in tam nekje okrog {eeee} okrog osmih hčerko z največjim veseljem peljem v šolo, se posloviva, ljubiva in tako naprej, mahava, in potem pa ob pol os-, ob pol devetih sem že v službi in delam tam nekje do petih vsak dan. Potem sem pa spet po peti uri sem pa očka.

3.2.6 Besedilni aktualizatorji

Vse zveze, navedene v nadaljevanju, opravljajo vlogo splošnih besedilnih aktualizatorjev (določni in nedoločni člen). Poleg tega pa bomo (po Mojci Smolej 2006: 23) te zveze obravnavali tudi na ravni primerjave posnetih besedil z normo knjižnega jezika. Vse obravnavane zveze, torej navedeni besedilni aktualizatorji, so pogoste predvsem v spontano tvorjenih govorjenih besedilih. V tvorjenih pisnih besedilih bi bile te zveze opazne in zaznamovane. Osredotočili se bomo na „tiste zveze, pri katerih na mestu določila stojijo leksikalna sredstva, ki se na temelju primarnega funkcijskega udejanjanja uvrščajo v skupino besedilnih (govornih) aktualizatorjev, kar pomeni, da pretvarjajajo (spreminjajo) slovarsko vrednost (leksema, pred katerim stojijo) v konkretno referenco (pomen) oz. opravljajo vlogo usmerjevalcev/kazalcev na konkretnost/nekonkretnost oz. splošnost predstavljene reference“ (Smolej 2006: 159). Osnovna oblika predstavljenih aktualizatorjev je torej izražanje semantične kategorije podatka prostornočasne umestitve.

Vloga aktualizatorjev lahko opravljajo različna leksikalna sredstva (glej Sliko 2).

Slika 2: *Delitev besedilnih aktualizatorjev* (Smolej 2006: 160)

V nadaljevanju se bomo osredotočili na naslednje zveze, ki smo jih zaznali v posnetem gradivu:

- en + (P) + S,¹²
- ta + (P) + (S),
- tist + (P) + S,
- un + (ta) (P) + S.

1. En + (P) + S

Slovar slovenskega knjižnega jezika in Slovenska Slovnica obravnavata leksem en kot element pogovornega jezika oz. kot pogovorni ekvivalent zaimka neki (*pog., s širokim pomenskim obsegom, ki ni natančneje določen: en dan sta šla v mesto neki*) (Smolej 2006: 176).

4Č: Dal sem jo enmu Žigu. Zdej, tko k sem ... v- v petih letih sem jo dvakrat rabil. Pa sem reku, džabe. Misl'm, on pa ... mislm, sej veš, ker Žiga? Tam iz Biten, Spodnih Biten. Zraven Barona.

4C: Ne, ne poznam.

4Č: Pač v glavnem, enmu Žigu, k ga poznam. Se je prah prej gor nabiru.

¹² (P) = neobvezna pridevniška beseda,
(S) = neobvezna samostalniška beseda,
S = obvezna samostalniška beseda (po Smolej 2006: 161).

Govorec v tem primeru na začetku prvič omenil lik iz pripovedi in uporabi aktualizator *en* (en Žiga). Po preverjanju, če ga sogovorec pozna, je pri ponovni omembi jedrnega lika uporabil enak aktualizator, torej ponovno nedoločni aktualizator *en*,¹³ kar je zanimivo in posebno. Govorec je s prvo uporabo obravnavanega aktualizatorja posredno sporočal, da oseba Žiga za nadaljevanje njegove pripovedi ne bo pomembna oz. relevantna. Kljub temu pa se v nadaljevanju vrne k temu samostalniku in spet uporabi aktualizator *en*. Tudi v naslednjih dveh primerih je aktualizator *en* uporabljen kot nedoločni aktualizator: *en fuzbal* kot neka nogometna tekma, katere igralcev oz. ekip se govorec ne spomni in (po samopopravku govorca) *en* oz. popravljen *ena oseba*.

Primer:

4Č: Ja, še prej smo pač gledal en fuzbal, k je bil lih svetovno ... pol sem pa peš dam šel. Avto sem kar tam pr kraj pustu, ja. Jst sem ... jst sem mel še plan it do doma, pa je tip un zakompliciru. Je reku „pelal te bomo“, je dramo delu, an in me je pelu dam.

4C: No, in jst se prov spomnem, da ... a veš itak se je slišal iz moje sobe a veš. Pač kriminalista sta govorla, da so nek enga- eno osebo najdl, k pač sumjo in ... pač ... itak sem vedu, da ti pač ne bi mogu ... čeprov sem res, mogoče pomislu za sekundo mogoče, da si kej spil, ker tud on je omenju neki ...

Zanimiv vrstni red besedilnih aktualizatorjev pa je opazen v naslednjem primeru, ko je govorec najprej uporabil določni člen *ta* za navezovanje na osebo, ki jo je posredno v pripovedi že omenila s krajevnim prislovom: *ta iz Lublane – mora biti v Lublani*. Določni člen se torej navezuje na posredno omenjeno osebo, aktualizator *una* pa je v funkciji nedoločnega člena.

Primer:

6I: Am ... ob sedmih bo že tle, po moje, al more bit v Lublani. Ne, z avtom grejo. Ona pa ta iz Lublane pa prov direktor, pa mislm da una iz Kopra se dobijo v Lublani, una k sta pa Maribor pa Ptuj gresta pa posebi.

3C: V nedeljo sva mela prvič. Dej da ti povem to zgodbo. Oni so eni fevdi an. Majo mesarijo doma in {eee} tamav mi je začel kuj slike kazat na ajpedu k so bli že v Braz- ne v Braziliji, v Dubaju pa na Tajskem pa mtka gre zdele decembra v Brazilijo ... [...]

¹³ V Smolej (2006: 24) so navedeni primeri, kjer govorec ob prvi začetni omembi glavnih likov pripovedi uporabi aktualizator *en*, pozneje pri ponovnih omembah teh likov oz. oseb pa aktualizator *en* nadomesti z določnim aktualizatorjem *ta*.

V zadnjem predstavljenem primeru pa govorec ta aktualizator uporabi in daje z njim vedeti, da sledi razširjena informacija o samostalniku, ki mu sledi. Pravzaprav pomensko razširi jedro oz. doda informacije. Gre za neke vrsto kataforo, saj se na določen element napeljuje, ga navezuje, vendar pa ga ne identificira.

2. Ta + (P) + (S)

Aktualizator *ta* pozna različne sklonske oblike. V primeru, ki sledi, se zaimek *ta* udejanja predvsem na ravni kazanja na zunajbesedilno predmetnostno pojavnost in vstopa v razmerje s samostalniškim jedrom. Ima poudarjalno vlogo, saj govorec z njim samostalnik izpostavi, poleg tega pa tudi ohranja pozornost sogovorca.

Primeri:

4Č: Ja, une so iskal tam na polju. Pa vem, pa vem, da je blo, to sem zih, da je bil al petek al pa sobota, k je folk hodu prot Ledin- ene par folka sem vidu, prot Ledinam k so šli. Tko da ja, pol loh, da je bil res ta večer.

4Č: Sam da je lih tak naključje, da je lih tajmi- da je lih da je lih takrat, k sem jst not zapelu, d so oni not prot men a veš, to so mogli eno prjavo dobit, da so prot men zapeljal. K drugač bi šli mim, a veš. Jst sem bil sam v avtu. Jst sem Grega lih, tega Grega, ne vem, če poznata, sem ga doma odložu in sem šel naprej. In so me ... pač ... 4Č= =4C ja, povej.

Tudi v naslednjem primeru zaimek *ta*, sicer pregiban (tega Grega, rod.), funkcijsko kaže na zunajbesedilno predmetnostno pojavnost. Tu opravlja anaforično vlogo, ki je podana tik za podanim izpostavljenim elementom (Grega) in sogovorca usmerja. V istem primeru pa opazimo tudi aktualizator *en*. Ta aktualizator pa „se približuje asemantični vrednosti in je kot tak nosilec besedilne nedoločnosti oz. sredstvo nedoločnega in splošnega uvrščanja in opredeljevanja jezikovnega (leksikalnega) sredstva, na katerega se nanaša, v besedilni svet“ (Smolej 2006: 24).

3. Tist + (P) + S

Naslednji obravnavani aktualizator *tist* na skladenjski ravni vstopa v razmerje z obvezno samostalniško besedo. Aktualizator je v dveh replikah uporabljen dvakrat (vsak govorec ga je uporabil enkrat). Oba govorca sta leksem *noč* (oz. enkrat naveden leksem *dan*) z aktualizatorjem implicitno poudarila. Navajanje različnih delov dneva – prvi govorec je uporabil zvezo *tist dan*,

drugi govorec pa *tisto noč* – je iz semantičnega vidika zelo zanimivo. Zapisano besedilo morda naključnemu bralcu ne bi bilo koherentno niti s kontekstom, medtem ko v konverzaciji ni bilo nobenih nesporazumov glede navajanja dveh tako kontrastnih delov dneva, kot sta dan in noč.

Primer:

4Č: Na Šutni v sredin ... sredinski odcep. Ja, bliz tebe. Točno tam, k je odcep, k je kozolec. Od kozolca naprej prot men, prot odcepu, tle maš Kran Loka ... In tle ... tle so prot men zapelal. Sam menda d je bil pa lih tist dan v bližin en rop in so me zato tok dolg zadrževal k so me kao sumil ropa. Res pregledal kao cel avto. Mene je pa že vidu, d sem ves presran, a veš. Pa itak je kuj opazu, še z lučko ...

4C: Pa jst sploh nisem povezu tega. In zdey k [...] očitno so tebe lih tisto noč ustavil.

V primeru, ki sledi, je uporaba aktualizatorja *tist* povsem posebna. V prvem primeru s *tistim* govorec išče ustrezní izraz, to pa dokazujeta tako premor (pred in za aktualizatorjem) kot tudi inverzni besedni red takoj v nadaljevanju: *govedino neko*, kjer je bil nedoločni člen dodan po samostalniški odnosnici. Drugi primer pa je izrečen v pomenskem smislu „pa tako, (si) rečem, kaj tako peče, da sem se skoraj spekla [...]“ in stoji v funkciji nadomeščanja okrnjene strukture, kjer misli prehitevajo jezik, kar pa se kaže v eliptičnosti.

1A: Ja, smo. Pol je vsak svoje naroču {H}. Pa jst sem skoz govorila, da bom sam kalčke naročila za solato, ne pa še s pekočmu zelom. Pa jst pol jem ... tisto ... govedino neko, pa tist pa kva tok peče, da sem se skor spekla, a veš ... no pol doma pa ugotovim, da je s pekočmu zelom, da je solata v bistvu pekla tok, {H} ne pa (?). Sam res, jst bi že po ta prvem klicu rekla „ma ko te jebe“, bom jst raj nekam drugam naročila.

4. Un + (ta) (P) + S

Nedoločni člen *un* v naslednjih primerih govorec uporablja zato, da besedilni svet, o katerem pripoveduje, približa sogovorcu. Označili bi ga lahko za sekundarni deikt (Smolej 2006: 25). Obenem v vseh primerih člen sogovorca oz. poslušalca (navidezno) prestavi v besedilni svet in „kaže“ na zunajbesedilno predmetnost. Posredno prek deiktčne vloge pa opravlja tudi vlogo izpostavljalca besed oz. besednih zvez, pred katerimi stojijo (Smolej 2006: 26). Lahko bi ga zamenjali z aktualizatorjem *tisti*, kar pomeni, da je prav tako v funkciji določnega člena. Izpostavlja pomensko oz. smiselno vrednost besedne zveze, na katero se nanaša.

Primer:

3C: A res, ja ful dobr, da so to take izkušne an. Da se na tak položaj postavš, k ti še najbolj korist, an. Kdaj gre pa Pero v penzijo? {H} ja fajn, ej ... Ja kva pa ... uni prfoksi, so se te spomnil še pač ... v zbornic?

V naslednjem primeru je aktualizator *un* uporabljen petkrat. V prvem primeru opozarja na to, da bo strukturo pomensko razširil:

una (tista), ki je pomivala.

V drugem primeru je uporabljen zato, da sogovorca navidezno prestavi v besedilni svet in kaže na zunajbesedilno predmetnost:

une so prov jamrale

Tretja in četrta uporaba aktualizatorja *un* ima pomensko in funkcijsko podobno vlogo. V primeru *un del* govorec ponovno opozarja na zunajbesedilno predmetnost, kjer sogovorniku skuša predstaviti tedanje okoliščine in ga vključiti v pripoved. Prav tako to velja za primer *pa unu, a veš*, kjer skuša prav tako s pomočjo aktualizatorja natančneje opisati to, kar pripoveduje.

*pol je pa še un del, k posoda ven pride, k je pomita k morš {eee} zlagat, an.
Recimo da je bil to tud kul del. Pa unu a veš, k morš skoz sem pa tja hodet.*

V zadnjem, četrtem primeru znotraj celega izreka pa je njegova uporaba anaforična: pred tem samostalnik pomensko izpostavi (*ta ta zlobna*), nato pa ga z aktualizatorjem *una* nadomešča:

Z njo sva mela kot en pakt prot te ta zlobni. K smo trije skup delal pa je una kej zoprнала sva se ji midva sam smejala [...]

3C: A veš kva sem se jst zmeri zagreb- zaboril. Za vozičke ... an, k smo bli tko razdeljeni. Trije smo bli v pomivalnici {H} in pol sem se zmer zaboriv – da sem jst a veš k so vozičke nazaj prpelale vzgojitelce, da sem jst sam zlagal iz vozičkov uni k je pomivala {H} pa to je blo redko, no. Ampak to je bil še najlažji del. Tam tam za pomivat, ej. Une so prov jamrale k morš bit skoz sklonjen in se

jih je- jih je ful hrbet bolel, no. Tko da tam sem bil sam enkrat pa nikol več {H} pol pol je pa še un del, k posoda ven pride, k je pomita k morš {ee} zlagat, an. Recimo da je bil to tud kul del. Pa unu a veš, k moraš skoz sem pa tja hodet. A veš kva se mi je enkrat zgodil. Tok sem bil zaspan, da sem ta velk {eee} lonc postavu namest da bi ga zložu ne vem kam, sem ga kar pred eno bako postavu direkt pred njo {H} pa ona „Anže kva pa zdej ti je“ ej res.

3J: O šit ej. Zaprte oči an?

3C: Ja, noro res. Aja pol pa ... v bistvu ... jst sem bil tam ta prvi študent. Pol sta pa še dve- ena študentka je pršla, ena Valerija. Z njo sva mela kot en pakt prot te ta zlobni. K smo trije skup delal pa je una kej zoprнала sva se ji midva sam smejala. {H}

Naslednji primer je zanimiv zaradi dvakratne uporabe besede *un*, vendar obakrat v drugi govorni funkciji. Prvič jo govorec izreže zaradi želje po ekonomičnosti jezika, kjer skuša jedrnato obnoviti, kako je govoril s policajem oz. kako ga je prepričeval, da gre lahko domov peš. Nujno je poudariti, da je ob tem tudi rahlo skomigal z rameni (neverbalna komunikacija) v smislu *pa sej sem kilometer stran od doma, no, lahko grem peš*. Nato pa je *un* rabljen anaforično, kjer se z njim navezuje na že upovedano resničnost: *tip* (policaj).

Primer:

4Č: Ja, še prej smo pač gledal en fuzbal, k je bil lih svetovno ... pol sem pa peš dam šel. Avto sem kar tam pri kraju pustu, ja. Jst sem ... jst sem mel še plan it do doma, pa je *tip* zakompliciru. Je reku „pelal te bomo“, je dramo delu, an in me je pelu dam.

4C: A je še dramo doma delu?

4Č: Ne, to ni, to ni. Sam šel pa naprej. Pa jst „pa sej sem kilometer stran od doma, an, un, grem peš“, pa un „ne, sej te lohk zapeljemo“. Pol sem šel pa dam, pol sem pa čez ene štir ure ... kok je bla ura, lih ene štiri, pol petih, sem ga pa šel iskat pa dam zapelu.

3.2.7 Zveze stavkov in povezovalci k

V spontano govorjenem diskurzu je meja med enostavno povedjo in stavkom, ki je v prirednem ali podrednem razmerju, težje določljiva (Smolej 2011: 116). V govorjenih besedilih lahko zagotovo določimo le stavčno strukturo oz. poved. Namesto iskanja in določanja podrednih in prirednih medstavčnih razmerij se je smiselneje osredotočati na semantično-logična razmerja, ki so vzpostavljena med posameznimi povedmi. Med podrednimi in prirednimi medstavčnimi razmerji je največkrat zaznani povezovalci *k*, ki v posnetih besedilih opravlja številne vloge. Funkcijsko ga lahko pogosto interpretiramo oz. razumemo s pomočjo povezovalcev *ki*, *ko*, *ker*, *kot*, *kadar*. V nekaterih primerih pa opravlja povsem samosvojo vlogo in ga funkcijsko ne moremo primerjati z

nobenim drugim zaznanim povezovalcem.

Razpredelnica 7: *Povezovalec k in povezovalci, ki opravljajo podobno/enako vlogo kot povezovalec k*

Povezovalec	Povezovalec, ki opravlja podobno/enako povezovalno vlogo kot povezovalec <i>k</i>
k	ker
k	ko
k	kadar
k	kot
k	ki
k	da
k	kjer
k	nedoločljiv povezovalec

V naslednjih primerih bi lahko povezovalca *k* zamenjali s *ker*, ne da bi se pri tem vsebina oz. smisel kakor koli spremenila.

Primeri:

3C: Ja zdej je fora, da bo šel verjetn, zato k gre ta njegov mentor v Ameriko, mu je zrihtu, da bi mogoče lahko on šel z nemu.

3J: Aja pri vas ni pisal. Pri nas piše. Kokr ti un da, vtipkaš in ti izpiše, kok moraš vrnit. Sam na začetku je bla mal kriza, k itak nisi navajen, pa to, pol sem se pa čist navadla.

3C: Ja men je v bistvu takrat k¹⁴ sem delu mogoče pol že zato ... po ene dveh tednih hitreje šlo, k sem vedu, kakšen je tempo, an. Misl- do mal- k se- do mal- do malic, k se razdelijo, pač garaš, pol

¹⁴ Povezovalec *k* v tem primeru in naslednjih dveh primerih znotraj istega primera opravlja vlogo veznika *ko*.

je pavza za kofe, pol je spet garanje za kosila, spet pavza, pol pa že počasi dam.

3C: Ni to zame, ej. Sej v bistvu majo res ful naporno, skoz natempiran na čas, k morajo zajtrk pripraviti, kosilo pripraviti pa še malce, an. Pa ful dela. Pa skoz jamrajo. Ja, jamrajo pa ful.

3J: Prvega oktobra, direkt. Zdej ne- v bistvu zanč so mi rekl do konc januarja, bomo vidli, no. Pač ... zaenkrat je kul, pa fajn je, k je bliz pa tko, a veš. Peš grem lohk, mam 20, 25 minut.

3C: Tko da pa tud zarad tega mi je fajn, d sem še v en tret vrtec šel, d mam mogoče še tle vezo pol za naprej, k naredim šolo, za ... šiht an.

3J: Itak, pametn ful.

3C: Zato k dons sem z eno pomočnico vzgojitelco govoru, pa je rekla d ona isto prek študenta delala, pa je pol naredila prekvalifikacijo en let pa je pol kuj šiht dobila. Tko d je zdej redno zaposlena. Ja. Tko da se splača kšne veze tkole uporabt.

3C: Ja, toj tak vzdušje a veš. K pač ... tok enih pritiskov majo iz vseh strani, d ... pa skoz se jim mudi. Pomoje je skoz bla na bolniških zato, ker al je mela z nogo kej, al neki je mela al se opečejo kej ... tko d ... sam najbl je blo pa tud zabavn, k to so ble bl une ... bosanke an, so prnesle prov une njihove sladice bosanske v vrtec pa take, take, ja ... razvajale nas.

3C: Kao šef ne vid od kuhne, an. Sem se pa tud ... sem se pa tud s temu šefom ful zašteku, no. Mi smo se pol še parkrat skupi na pjači dobil pa tko. K ga isto fotografija zanima, an.

V naslednjih primerih povezovalec *k* lahko služi kot veznik *kot* (prvi primer) in *ko* (drugi primer) (oz. zborna knjižno *kadar*).

Primeri:

3C: Ja. Men so k familija an, ne znam ti opisat. In k pridem na obisk, k pridem zraven pozdravt jih, an, pride še ta Stana iz kuhne ... napade me, objame me pa reče „kje si moj sine,“ pa take, res.

3C: Ja, ja. Še ena je bla sam je ta mav pač reku zame, an. Pa tud čez vikende bomo kdaj mel, no. Tko da ... tko da pač ... dodaten denar. Jst sem tko reku, v vrtcu itak skoz ne morem, sam k so bolniške, tko da bom pač tole mel za zavr. Ampak, lej, tko k ti, jst pač upam ... da enkrat bo pa res redna služba an, men se ne da več tkole zjebavat {H}

V prejšnjih dveh zapisih govora bi bilo povezovalac *k* mogoče zamenjati z veznikom *ko* (oz. zbornim knjižnim veznikom *kadar*), medtem ko ga lahko v naslednjih primerih zamenjamo le z veznikom *ko* (ne pa tudi s *kadar*). To nas opozarja, da kljub temu, da navidezno vezniki *k* opravljajo iste naloge, temu ni tako.

Primeri:

3C: Tko kt takrat, k si mi pravla, d bi mogoče na Dunaj šla, ista fora.

3C: Tko da pa tud zarad tega mi je fajn, d sem še v en tret vrtec šel, d mam mogoče še tle vezo pol za naprej, k nardim šolo, za ... ših an.

V naslednjih primerih povezovalac *k* lahko služi kot veznik *kot*:

3C: Ej čist skoz je blo na miz neki, an. Kar češ, k v hotelu, an, sam d moraš delat {H}. Ej, ampak v temu ta prvemu vrtcu je blo tko: tam je blo v bistvu ... tam so vzel vsi, k so delal tam, sadje, vse, za domov. V temu ta drugem vrtcu so se pa kr neki kregal ... pa kr ... enkrat je en pršel gor iz kleti, pa je reku „ja men je pa zmanjal pol {eee} gajbice teh mandarin,“ kao en jih je ukradu. A veš prov tko kradli so en drugmu. Pol v ta drugem vrtcu, on- oni so si vzele dam sam, kar je od ta malih vstal, an ... kao noben ne vid, an.

3J: No, kul, res. Bova šla mal žurat gor. Drugač pa ja, sem pa brala, no, da ni tok ful drag no, Berlin. V primerjavi z recimo ... sploh v Nemčiji, no. Ja, recimo Minhen je drag k pes menda prot Berlinu.

Poleg vloge veznika *ker*, ki ga povezovalac *k* lahko opravlja, v naslednjem primeru vidimo tudi mogočo vlogo veznika *ki*.

Primeri:

3C: Jst ... mogoče zato, k sem fant, no. Zato k vem k so ... une ta velke kastrole, to je ubol, res. Pa ... aja zdej sem se spomnu. Eno Stano smo mel, k je skoz pela {H}, tko ... komedije totalne, res. Pa ta mali so pršli v kuhno po bonbone. [...]

3J: Praksa, ja. Na faksu, ja. Pač tam majo lektorja, k uči slovenščino ...

3C: To te pa pridem res obiskat, no. Zato k je Žiga, un kolega, k sem ga dve let nazaj obiskov, zdej gor živi isto, no.

3C: {eee} V sredo smo bli, z Majo sva ga šla v Kompanjerosa zažurat, ja, in pol v petek sem se pa dobu v Kranu z Blažem pa z Grošljem, k je pršu z Minhna, ampak jih nisem naštimu za žurat.

3C: No, to je dobr, da maš bliz, ja. Kva pa ostali k delajo, a so študentje al so za redno?

Redek primer je povezovalec *k* v vlogi krajevnega veznika *kjer*.

Primeri:

3C: Za Bežigradom ... ja, to sem pa poklicu 14 dni nazaj in sem vprašu, če kej rabjo, an ... {ee}, pa je rekla, da bo shranila moj kontakt, pa me je včer poklicala, pa prav, nej pridem od jutro do petka d me rabjo. {eee} Je pa več plačan kot v Kranu pa v Šiški, 4 evre na uro, pa 8 ur lahko skup delam, kar mi je ful bolj kokr v Kranu k lahko sam 4 pa pol, a veš.

Poudarjeni povezovalec *k*, ki smo ga analizirali v tem podpoglavju, opravlja torej vlogo povezovalca širših delov besedila. Je pravzaprav besedilni kazalec nadaljevanja, „s katerim govorec nakazuje, da bo nadaljeval oz. razširil svojo pripoved“ (Smolej 2006: 34). Pomensko in tudi funkcijsko bi ga lahko interpretirali kot povezovalce oz. vezniške besede *ker*, *ko*, *kjer*, *ki*, ki uvajajo različne odvisnike. Govorec tako vzpostavlja znotrajbesedilna razmerja (pojasnitev, razširitev) in ohranja nepretrgan smiselni tok pripovedi.

V pisni jezik pretvorjena zveza *a veš, k fora je bla* iz zgornjega primera deluje kot *a veš, ker fora je*

bila, da sem [...] takrat (šel) sodelavce pozdravit v kuhno, vendar pa natančnejši pregled pokaže, da prevajanje v pisno (knjižno) ustreznico ni smiselno, saj se pri tem početju pomen uporabljenih stavčnih struktur spremeni. Povezovallec *k* torej v zgornjem primeru opravlja povsem samosvojo vlogo, vendar bi tudi v naslednjem primeru lahko povezovallec *k* zamenjali ali z veznikoma *ker* ali *s* *ko*, vendar niti iz konteksta ni razvidno, čemu povezovallec *k* služi. Tako lahko zaključimo, da tudi tukaj opravlja povezovallec svojo prav posebno vlogo, ki je značilna posebej za govorjeni jezik in ga v zapisanih besedilih ne zasledimo. Sogovorec je to posebno strukturo sprejel, čeprav je neobičajna. Komunikacija je tako vseeno stekla.

Primeri:

3C: Ja, napovedu sem ji, ja. Ja pač „dej mi mir, kva to men govoriš“. Ne vem, eno- ne grdo besedo, ampak tko zabil sem jo, no, da mi je pol mir dala. Da sem jo uštimu {H}. Sej je skoz zdrahe delala. {H} Kt telenovela je blo, no. In an, ta Stana, k me pa objema, kot da sem njen sin, ona se je pa z njo- isto se nista mogle. In enkrat je Stana prov jokala in sem jo tolažu. K ji je rekl- eno grdo besedo ji je rekla. A veš to so take malenkosti {H}. To pa, ej, groza.

3C: Ja onedva pa tud pač ... faks pa to. Še delata, ja. Tko da ja. Evo vsi nekam pičijo, zdeji si pa končno še ti na vrst. Aja, sam še enkrat- a pol ti ni ratat takrat it gor, k si mi rekla, an, d bi lohk enkrat septembra šla gor na obisk?

3C: V nedeljo sva mela prvič. Dej da ti povem to zgodbo. Oni so eni fevdi an. Majo mesarijo doma in {eee} tamav mi je začel kuj slike kazat na ajpedu k so bli že v Braz- ne v Braziliji, v Dubaju pa na Tajskem pa mtka gre zdele decembra v Brazilijo ... in jst bom v temu cajtu pač tamavga merku, an. Mislm merku v narekovajih, jst v bistvu nalogo z njemu delam pa učim se, pol je pa pač cajt za druženje. Zato k, a sem ti reku, on ma pač to motno ... hiperaktivnosti, ma tablete kao zarad tega in [...]

3C: Ja, a veš to sem pa najbolj vesel, zato ker ... če ne neb zdele sploh razmišlju, d bom ... delu šolo pa to an. A veš, k fora je bla d sem- a se spomniš takrat k sva se midva na vlaku srečala. Takrat sem šel sodelavce pozdravit v kuhno, ane, in pol me je čist spotoma una ... za ... vzgojitelce, šefica, vprašala, če rabm kej za delat. (?) Tko spontano. Tko da po en stran je fajn, d sem ... v tisto faking kuhno šel.

V zadnjih dveh primerih je vloga povezovalca *k* prav tako nedoločljiva in posebna: [...] *a pol ti ni ratal takrat it gor, k si mi rekla* [...] in [...] *tamav mi je začel kuj slike kazat na ajpedu k so bli že v Braz- ne v Braziliji, v Dubaju pa na Tajskem* [...]. Povezovalac *k* z njim pomensko razvija pred njim stoječi stavčni člen.

4.2 Semantika govorjenega diskurza

V pričujočem delu smo mdr. postavili tudi hipotezo, da kljub navidezni kaotičnosti in neorganiziranosti spontanega govora brez vnaprej pripravljenega načrta komunikacija steče oz. je uspešna. Zanimajo nas torej sredstva, ki pomen govorjenega besedila (so)ustvarjajo. Potrebno je tudi upoštevati, da na razumevanje pri spontanem govoru vpliva tudi situacijski kontekst in dogajanje v skupnem realnem času in je tudi zato relativnost besedilne koherence večja (Zemljarič Miklavčič 2008: 94–95). Poleg že predstavljenih kohezivnih sredstev, pa tudi sredstev, ki bodo v pričujočem delu še obravnavane, pomen vzpostavljajo tudi situacijski kontekst, splošno enciklopedično védenje udeležencev, njihovo skupno védenje, pa tudi zmožnost interpretiranja jezikovnih in objezikovnih znakov.

Pri pomenu govorjenega jezika je potrebno upoštevati tudi, da govorno dejanje vedno nastaja v konkretni situaciji in da je besedilo rezultat dejanja oz. procesa – ni statično, ampak je dinamično. Pomen ustvarjamo tudi na podlagi konteksta, ki je nujen za razumevanje. Med tega štejemo fizični in socialni kontekst ter mentalni svet. Med fizični kontekst uvrščamo čas in kraj posnetka ter navzočnost predmetov, torej fizični svet, pa tudi situacijskost in sporočanje položaj. Med socialni kontekst uvrščamo udeležence, njihovo starost, spol, status, poklic in tudi izobrazbo, kulturne vrednote udeležencev in njihovo družabno razmerje (socialni svet). V mentalni svet pa sodita posameznikovo čustvovanje in védenje. Vsi trije parametri v veliki meri prispevajo k razumevanju in konstruiranju pomena določenega diskurza.

Poleg tega pa „danes kognitivne študije dokazujejo, da se naši možgani pri recepciji in obdelavi govorjenih besedil osredotočajo predvsem na vsebinsko raven izrečenega in pomanjkljivosti v formulaciji sploh ne zaznajo. Skupina govorcev, ki ji predvajajo posnetek spontano tvorjenega govora z določenimi skladenjskimi in morfološkimi anomalijami (vključno z govorčevimi samopopravki), bi isti izrek transkribirala bolj ali manj enotno brez omenjenih odstopanj.“ (Zwitter Vitez 2008: 250.) „Pogosto se kaotičnost govora zdi predvsem zaradi „netekočnosti govora“, ki je posledica govorčevega sprotnega procesiranja govora pod časovnim pritiskom, pa tudi situacijskega konteksta“ (Zemljarič Miklavčič 2008: 92).

Kot eno izmed hipotez smo navedli tudi, da med govorci, ki so vnaprej vedeli, da bo pogovor sneman (taka sta dva posnetka enega govorca – posnetka 7 in 8 govorca E) in med govorci, ki so za snemanje izvedeli šele po pogovoru, v zapisanem besedilu ne bo večjih besedilnoskladenjskih razlik. Glede na uporabljene in analizirane primere, ki so v večji meri pridobljeni iz posnetkov tistih, ki niso vedeli za snemanje, bi lahko površno zaključili, da je govorec E zaradi omenjenega védenja skrbneje izbiral besede in se tako njegov zapisan govor bolj približa pisnim besedilom.

Pregled dolžin posameznih posnetkov (glej tudi Razpredelnico 5: *Obseg posnetih besedil*) pa kaže, da sta posnetka ena izmed najkrajših (oba sta dolga približno 4 minute). To pomeni, da je število primerov v analitičnem delu premosorazmerno z dolžinami posnetkov in prvotna predpostavka ne drži. To nas pripelje do zaključka, da je hipoteza potrjena, saj v vseh besedilih analiziranih posnetkov najdemo izrazite značilnosti spontanega govornega diskurza in posnetka 7 in 8 nikakor ne izstopata v značilnostih, ki so značilne in temeljne prav za govorni diskurz.

V nadaljevanju bomo predstavili nekaj posameznih opažanj, ki poleg že opisanih značilnosti v skladnji in besedilu nasploh v veliki meri botrujejo, da je komunikacija – navezujoč se na prvo postavljeno hipotezo – navsezadnje bila uspešna ali pa ni bila uspešna in so iz tega vidika zanimiva. Do zdaj smo pretežneje poudarjali govornikov diskurz, zdaj pa bomo predstavili tudi sogovornikovo vključevanje in vključenost v govorni proces. V spontani govorni komunikaciji je namreč eden od pomembnih dejavnikov dejstvo, da sta za komunikacijo potrebna dva (ali v naših zapisanih govorih tudi trije) govorca. Dialogska konverzacija pa za seboj vleče tudi pomembno posledico: govorec ne more predvideti (prav tam: 247), v katerem trenutku in na kakšen način bo interveniral njegov govorci. Na nekaterih mestih govorec sam opazi, da je bodisi podal premalo specifične informacije, bodisi je bil nerazumljiv in tako že med govorom vzpostavi določeno distanco do svojega diskurza. V teh primerih prihaja do samopopravkov, dodanih in vrinjenih struktur, zamenjanega besednega reda itd. Pri sprotnih odločitvah o slovničnih in besednih strukturah pa mu pomaga tudi sogovorčeva interakcija v konverzaciji: govorčevu sprotno prilagajanje in njegove reakcije, mimetizem govorca,¹⁵ poleg tega pa govorec opazuje tudi znake, ki jih sogovorec oddaja, glede nanje pa prilagaja svoj govor.

4.2.1 Metabesedilne vloge

Zelo na kratko se bomo dotaknili tudi metabesedilnih opaženih vlog v analiziranih posnetkih, in sicer označevanje govorčevega odnosa do vsebine, napovedovanje vsebine, poudarjanja oz. izpostavljanja vsebine, prenašanje oz. približevanje besedilnega sveta poslušalcu in t. i. glasni dvogovor.

¹⁵ Za termin *mimetizem govorca* glej Ana Zwitter Vitez 2008: 249–250.

V prvem predstavljenem primeru smo zaznali navidezni dvogovor, v katerem eden od govorcev postavi vprašanje, brez da bi od sogovorcev pričakoval kakršen koli odgovor. Takoj po vprašanju odgovori sam. Obe povedi torej tvori govorec sam, zato pri vprašanju ne gre za opravljanje njegove primarne vloge (torej spraševanja), ampak opravlja vlogo sredstva tvorjenja besedila (pripovedi), s katerim govorec stopnjuje npr. napetost, pozornost pri poslušalcu (Smolej 2006: 200). Lahko rečemo, da gre za neke vrste retorično figuro. Govorec (si) je zastavil vprašanje: *zakaj si je zbrala točno to torbico?* In (si) odgovoril: *Zato, ker ji je oblika všeč, ker ji je barva všeč [...]*.

Primer:

9G: Relativno malokrat, relativno malokrat, ker dejansko ... jst ... to ... na nek način {eeee}, primerjam z izbiro torbice, ne. Ženska pride v trgovino, ker ma ... na razpolago 50, 100 različnih torbic, ne. In izbere eno torbico, ki ji je všeč, ne ... in ... zakaj je izbrala točno to torbico? Zato, ker ji je oblika všeč, ker ji je barva všeč, ker so ji žepi zunanji ... zadruga ... neka praktičnost ali ročke in tko naprej. Ona je prepoznala stvari, ki so njej osebno dejansko zelo blizu, ne, zato je tako torbico izbrala. In ni slučajno, da ima tako torbico. {eee} Če študiram, če samo torbice gledam pri ženski, ne, že približno vem, kakšen tip ženske je prišel v salon.

Pomembna lastnost konverzacije so tudi prozodična sredstva, ki neredko tudi narekujejo potek pogovora – tako govorčeva kot sogovorčeva. Tu je potrebno omeniti premore, stavčne intonacije, višino in spremembe višine tona in tudi jakost ter hitrost govora. Ti parametri mdr. prav tako udeležencem pogovora pomagajo pri menjavi vlog in presoji, kdaj je neko vprašanje le navidezno in kdaj govorec predaja besedo drugemu.

Tudi v naslednjih primerih gre za navidezni dvogovor, kjer govorec sam sebe sprašuje in si tudi sam odgovori po krajšem premoru (označeno s tropičjem: ...), brez da bi pričakoval odgovor od soudeležencev pogovora, za nadaljnje razumevanje pa prilagam naslednji citat:

Introspektivna poročila so odkrila, da notranji govor nima take urejenosti in gramatičnosti kot zunanji. V njem nastopa krajšanje. Nevažni elementi govora se izpuščajo, npr. predlogi in vezniki. To je eden od razlogov, da je tak govor bolj hiter kot zunanji. Žinkin (1966) pravi, da notranji govor nima tiste redundance, ki je značilna za zunanji govor. (Pečjak 1975: 356.)

Spontani govornjeni diskurz obravnavamo na nek način kot uresničeni notranji govor zaradi vsaj dveh razlogov. 1. Vsi elementi, ki so značilni za govornjeni jezik in so v pričujoči magistrski nalogi tudi podrobno analizirani (glej Sliko 1: *Osnovne značilnosti govornjenega jezika*), so pravzaprav posledica prekratkega načrtovalnega časa in pritiska sogovorca – govorci imajo omejeni načrtovalni čas, poleg tega pa tudi (običajno) nimajo načrta govora. Prav zato na plan prihajajo strukture, ki jih ima govorec že ukoreninjene, jih pa takoj po izreku popravlja oz. preoblikuje, to pa stori s pomočjo konativnih signalov nadaljevanja in govornih signalov. Breda Pogorelec je že l. 1965 v zvezi s tem ugotavljala, da „n/as naglica govornjenja sili, da se v trenutku odločimo za takšno in ne drugačno obliko besedila. Naglica povzroča, da se v trenutku govora odločamo za že pripravljene, v našem spominu že čisto avtomatizirane zveze.“ (Pogorelec 1965: 148.) 2. Primeri, predstavljeni prav v tem podpoglavju, pa pričajo, da se nekateri elementi notranjega govora uresničujejo tudi slušno, ker jih govorec dejansko izreče. Govorci tako v delih nekaterih izrekov bolj kot sogovornu govorijo sami sebi. Poenostavljeno lahko celo rečemo, da „glasno razmišljajo“ (v enem izmed naslednjih primerov: o tem, kateri dan je bil tisti, o katerem govorijo) in njihovi komentarji niso namenjeni sogovornem.

Primeri:

3C: Na Erasmusu {eee} za ... čak za kok cajta je dam pršel ... za kakšn let je dam pršel, pol pa službo gor iskat, zdej ma pa šiht gor.

4J: A pol si zvedu, da je bil rop?

4Č: Ja, une so iskal tam na polju. Pa vem, pa vem, da je blo, to sem zih, da je bil al petek al pa sobota, k je folk hodu prot Ledin- ene par folka sem vidu, prot Ledinam k so šli. Tko da ja, pol loh, da je bil res ta večer.

3C: A to kšna izmenjava al kko?

3J: Ja, taka praksa. Kko se temu reče sploh ... to volontersko delo kao. Da bo dobila kkšno izkušnjo še pa tko. Sej mislem d neki štipendije dobi an, da ma za preživet pa to.

Dotaknili se bomo tudi struktur, ki opravljajo metabesedilno vlogo napovedovanja vsebine znotraj posameznih izrekov. V naslednjem primeru so poudarjene tri brezposvedkove strukture, ki opravljajo vlogo napovedovalcev (*in kar naenkrat, in pol, pol pa*). Vse tri vloge govorec pomensko oz. vsebinsko razširi (Smolej 2006: 204). Poleg napovedovalne vloge pa opravljajo tudi konativno

vlogo, saj z njimi govorec uravnava in stopnjuje poslušalčevo pozornost.

Primer:

P: Jst sem mel pred kratkim eno zlo tako smešno izkušnjo. In sicer ena izmed {eee} ... takih bl ogromnih kosov, ki jih je nosila ... Lejdi Gaga, je v bistvu ... en fant je mel maturantski ... ne vem, ples al kar ... kakor kol. In kar naenkrat sem mel jst označeno sliko na fejsbuku, da me je označu pač nekdo nekdo in sem jst pogledu in v bistvu je bla ta obleka ista. V bistvu me je prekopiru in potem me je še označu na fejsbuku, češ, ne, „mam pač isto obleko, hvala ti za inspiracijo“, in to je v bistvu Slovinc, ne, sej od koga družga pa lahk to prčkuješ, ne. In pol ... jst sem bil čist šokiran, ne, jst sem reku, ne, pol pa, sej on mi je pa pol probu razložiti, da ona nima dnarja, da si to pr ... [...]

Na kratko bomo izpostavili tudi strukture, ki med posameznimi izreki opravljajo vlogo komentiranja in s tem približevanja besedilnega sveta sogovorniku.¹⁶ Z njimi govorci razkrivajo svoj odnos do upovedane resničnosti in sogovorniku še bolj približajo besedilni svet. Razkrivajo tudi svoje morebitne dvome o tem, kar govorijo in z govorcem preverjajo, če imajo o govornem enako razumevanje in enake informacije. Povratno informacijo sicer pričakujejo, vendar ne takoj – priložnost za odziv sogovorniku dovolijo šele po zaključenem izreku, ko s stavčno padajočo intonacijo sporočajo, da sprejemajo odgovor. V prvem primeru govorec z *a sem ti reku* preverja, če se njegovo „razumevanje sveta ujema z razumevanjem drugega (Krajnc 2005: 25).“ Po zaključenem izreku je sogovorniku s premolkom dal možnost, da izrazi morebitno pomanjkanje informacij (odpravi vrzeli med različnim subjektivnimi interpretacijami sveta (prav tam)), v drugem primeru pa komentira povedan sogovornikov izrek.

Primeri:

3C: V nedeljo sva mela prvič. Dej da ti povem to zgodbo. Oni so eni fevdi an. Majo mesarijo doma in {eee} tamav mi je začel kuj slike kazat na ajpedu k so bli že v Braz- ne v Braziliji, v Dubaju pa na Tajskem pa mtk gre zdele decembra v Brazilijo ... in jst bom v temu cajtu pač tamavga merku, an. Mislil merku v narekovajih, jst v bistvu nalogo z njemu delam pa učim se, pol je pa pač cajt za druženje. Zato k, a sem ti reku, on ma pač to motnjo ... hiperaktivnosti, ma tablete kao zarad tega in ... {}

3J: Ja itak, lej. Pač ... izkazu si se, pa so te pol vzel. Sej če pa neb dobro delu, te pa ne bi sploh vzel,

¹⁶ Glede na to vlogo, ki jo opravljajo, bi jih lahko uvrstili v isto skupino kot v poglavju 3.2.6 obravnavane besedilne aktualizatorje. Glej tudi Smolej 2006: 205.

an, itak. Tko da ej ... ful dobr, res. To ne morš verjet. Kok je blo pa tam takrat folka v tej tvoji enoti?

V nadaljevanju z *se mi zdi* govorec komentira povedano, obenem pa dopušča tudi možnost, da njegova resničnost ni resničnost tudi udeležencev pogovora: posredno izraža demokratičnost v izraženih stališčih.

Primer:

10I: Ja, to je v bistvu zelo kompleksno, no. Sej pravim ... včasih se človek zbudi, ampak zelo redko kdaj. Problem naših šol je, se mi zdi, ta, da se ne dela dovolj reserča, da kolekcija nastane kar tako, ne. Ja, ja, ne, „sem se glih kar mal ustala, pa sem si neki narisala, ne“, jst vedno tko rečem, pa sem se neki spomnila ne, tko pr nas ena oblikovalka razmišlja, ampak nč narobe, sej [...]

Predstavili bomo še zelo zanimiv pojav, ki ga opazimo pri samo enem govorniku, in sicer tistem, ki je bil o snemanju vnaprej obveščen. Ta govorec uporablja določeno strukturo, ki je sicer neznatna za govorjence, spontani jezik in je posebej zato zelo zanimiva. Lahko rečemo, da je zaznamovana. Namesto sedanjika včasih uporablja strukturo **veznik + jo + (pa) + glagol**.

Primeri:

7E: Ja to, pa tam meni, pa je bilo kr dost, se šteje, kar gostilna, te malce, pa taka reč. No, pol pa, pol smo se pa odločil, zdej bomo pa šli dol po drug pot nazaj, se dol pod kočjo obrnemo navkreber, in pridemo dol na cesto, taka ... gozdno, no in jo gremo še dol ene tri četrt ure, eno uro al kok, pol ure peš, pa pridemo do avta, se preobujemo, pa jo gremo domov. [...]

7E: No, pol jo pa ruknemo domov, da smo pršli do noči domov, pol pa takoj v kurilnico zakurt, ker „zebe“! {H}

Govorec ima pri svojem načrtu za strukturiranje naslednjega izreka v svojih kognitivnih strukturah shranjena glagola (komu) *razkazati* (kaj) in (koga) *peljati* (kam). Zanimivo je, da obeh glagolov ne izreče vedno, kadar bi bilo to potrebno in tako prihaja do glagolskega izpusta. Nameraval je začeti z *tko da sem jim razkazal*, vendar je že po naslonki *jim* spremenil stavčno strukturo in prešel iz množine v ednino (*jim* → *unmu*). Takoj nato je povedal cel stavek: *unmu sem razkazu Bled*, nato pa hotel nadaljevati z *pa kam sem ga pelu*, vendar je po nedokončani strukturi nadaljeval s samostalnikom Kranj in Škofja Loka v imenovalniku, kar bi bila posledica uporaba glagola

razkazati (*komu razkazati kaj* – imenovalnik), medtem ko je že začel s strukturo *pa kam se ga pelu*, kjer bi pri samostalniku ženskega spola Škofja Loka pričakovali končnico -o (*pelu sem ga v Kran in Škofjo Loko*). Nadaljeval je z *njo pa pač bolj Lublano*, kjer vidimo eliptičnost glagola peljati in prav tako izpust *predloga v* (*njo pa pač bolj v Lublano*). Šele nato je izrazil glagol – *a veš, kam sem jo pelu*. Kljub eliptičnosti glagolov je bil izrek razumljiv.

Primer:

3C: Tko da sem jim- ... unmu sem razkazu Bled ... pa kam sem ga- Kran, Škofja Loka pa v Lublano. Njo pa pač bolj Lublano, no. A veš kam sem jo pelu, v en- ful jo zanima zgodovina, sva šla v Etnografski muzej. A si ti tam že bla?

Eliptične strukture v tem primeru:

- *tko da sem jim* (razkazu),
- *pa kam sem ga* (peljal),
- *njo pa pač bolj v Lublano* (sem peljal).

4Č: A trenira tud?

4Č: Ne, to pa ne. Je pa ... je pa kkšen let hod hodu, no. Tlele v Stražiše, Sava. Zdej je začel ta mav na boks hodt v Loko {H} ja. Bajе majo zdej na Pevnem no, majo, no. Tko da svašta. Me bo en dan nabil {H} a nimaš ti boksarske vreče doma?

V naslednjem primeru je prav tako prisotna elipsa v želji po ekonomičnosti govora, le da tokrat elipsa samostalnika: *imeti treninge boksa oz. imeti ure boksa oz. imeti boks* (pog.). Eliptična struktura je mogoče nastala tudi, ker je samostalni boks govorec izrazil že nekaj besed pred tem in je v svojem kratkem načrtovalnem času menil, da ponovna ponovitev ni potrebna. Morda je prav zato kljub izpustitvi namen vseeno bil dosežen, saj je bil izrek razumljiv obema udeležencema pogovora:

Baje majo zdej na Pevnem (boks/treninge boksa).

V naslednjem primeru govorec ne dokonča začete besede *zagrebsti se* (v SSKJ-ju s pomenom 'izraža nastop intenzivne dejavnosti osebk, kot jo določa samostalni', primer: ves se je zagrebel v delo, označeno s kvalifikatorjem ekspresivno), ampak vpelje nov glagol s podobnim pomenom *zaboriti se*. Ta je v primerjavi s prvim glagolom *zagrebsti se* manj manj ekspresiven in na nek način

manj zaznamovan. Tudi tukaj torej govorec že med govorom razvija določeno distanco do svojega izražanja.

Primer:

3C: A veš kva sem se jst zmeri zagreb- zaboriv. Za vozičke ... an, k smo bli tko razdeljeni. Trije smo bli v pomivalnici {H} in pol sem se zmer zaboriv – da sem jst a veš k so vozičke nazaj prpelale vzgojitelce, da sem jst sam zlagal iz vozičkov uni k je pomivala. {H}

Semantično je nenavaden primer v nadaljevanju, kjer govorec drugega prekine s stavkom *okej eno povezavo mam zdele*. Najverjetneje bi ta isti stavek prebran (oz. zapisan) v nekem neformalnem pogovoru na internetu oz. v katerem koli besedilu sugestiral, da gre za povezavo oz. *link* do nečesa drugega, torej do neke druge spletne strani na internetu. Govorec pa je s samostalnikom *povezava* mislil nekaj popolnoma drugega – mislil je na povezavo, kot jo s prvim pomenom določa tudi SSKJ: *dejstvo, da je kaj povezano, pr.: izgubiti povezavo z množicami*. Z besedo *povezava* je torej konotiral na neko asociativno vrednost povezave med dvema ločenima dogodkoma, medtem ko zaradi tehnološke revolucije in vsesplošne računalniške in tehnične vpetosti bralec oz. poslušalec sprva lahko asociira na spletno povezavo. Šele kontekst je tisti, ki pomen *povezave* določi.

Primer:

4Č: Na Šutni v sredin ... sredinski odcep. Ja, bliz tebe. Točn tam, k je odcep, k je kozolc. Od kozolca naprej prot men, prot odcepu, tle maš Kran Loka ... In tle ... tle so prot men zapelal. Sam menda d je bil pa lih tist dan v bližin en rop in so me zato tok dolg zadržval k so me kao sumil ropa. Res pregledal kao cel avto. Mene je pa že vidu, d sem ves presran, a veš. Pa itak je kuj opazu, še z lučko-

4C: Okej eno povezavo mam zdele. Jst sem- a je blo to slučajn junija? Al julija? Zato k so pr sosedih ropal ... no pri sosedih so ropal ... to je blo polet ... in čist možno je, Anže, an- polcaji so- mt je vidla, da so pač ropal, an. K sosedov ni blo doma, a veš. Ja, in pač- mami je tko- jst sem bil lih iz šihta an in lih mami reče ... pride povedat, da pač pr sosedih ropajo. Pa jst tko res grem gledat čez oken, in mi je blo tko- ne, a veš, kko je blo. {eee} Lih v- hotel so not v balkonska vrata vdret, so mel lučke na glav. Pa jst pogledam „faak, dej poklič polcijo takoj, an“, in res pokliče, pa pridejo polcaji, an.

4.2.2 Govorčevi znaki spremljanja

Naslovnik v konverzaciji pogosto kaže svojo aktivnost in poslušanje ne le neverbalno, temveč tudi z različnimi verbalnimi sredstvi. Med njimi so najpogostejši *ja*, *mhm*, *mm*, *aha*, *a res*, *aja*.

Ti diskurzni označevalci imajo pragmatično vlogo pritrdjevanja in strinjanja (npr. *ja*, *ja*, *mhm mhm*). Vlogo razumevanja in čustvenosti izraža *aha*, ta pa omogoča tudi izražanje odnosa govorca vsebine (Verdonik idr. 2008: 28). Vse omenjene vloge se med seboj tudi prepletajo, za vse pa velja, da pomagajo pri vzpostavljanju in razvijanju odnosa med sogovorci in pri upravljanju menjavanja vlog. Z njimi sogovorci kažejo vpetost v pogovor, strinjanje oz. nestrinjanje z vsebino, pokažejo pa tudi, da pogovoru sledijo. Na nek način so govorcu v pomoč pri razvijanju vsebine – glede na sogovorčeve znake, ki jih oddaja, se govorec orientira in nadaljuje pogovor.¹⁷

Primer:

3C: Se obrneš tko, da gledaš ... tle je železniška, ti pa gledaš tja (G: pokaže z rokami). In so takoj bloki. In zadi za temu blokam je ta ... vrtec.

3J: Aha.

3C: Tko da čist ... dva koraka, no.

Z označevalcem *aha* je govorec J izrazil razumevanje sogovorčeve gestikulacije rok in obenem povedanega. Po tej povratni informaciji, ki je sicer izredno kratka in jedrnata, je govorec vedel, da je bil njegov namen dosežen in je tako le še zaključil izrek z govornim signalom *tko da čist* + dva koraka (jedro) + *no*. Oba sta govorna signala, ki napovedujeta konec nekega izreka in označujeta potencialno prepustitev besede sogovorniku.

Diskurzni označevalci, kot so *okej*, *aja*, *dobr*, prav tako izražajo strinjanje in povezujejo diskurz v smeri nazaj, pomagajo tudi vzpostavljati stik s sogovornikom (kot tudi že prej omenjeni označevalci), pomagajo pa tudi pri upravljanju menjavanja vlog (Verdonik idr. 2005: 28).

Kot piše Ana Zwitter Vitez (2008: 249) v svojem članku, pa mesta rabe govornikovih znakov spremljanja niso naključna. Lahko se pojavijo tudi v določenem času po tem, ko govorec posredno izrazi željo po povratni informaciji. To lahko stori z molkom, spremenjeno jakostjo, upočasnitvijo govora (torej verbalno), lahko pa očitno ali neočito išče npr. očesni kontakt, uporablja gestikulacijo

¹⁷ V naših analiziranih posnetkih do nesporazumov ni prišlo. Za več o nesporazumih v komunikaciji glej Verdonik 2005.

rok ipd. (torej neverbalno), ali kakor piše Simona Kranjc (2004: 396 po Breda Pogorelec 1986: 13), „razumljivost [je] dana s situacijo in konverzacijskimi avtomatizacijami.“

V spodnjem primeru je govorec pripovedoval o trenutnem delovnem razmerju njegovega prijatelja. Med pripovedovanjem se je nekajkrat zaustavil, ker je pričakoval sogovorčevo reakcijo. Šele ko je ta izrazil povratno informacijo v govorni obliki (*ne, res, a res*), je govorec nadaljeval z govorom. V eni izmed replik pa sogovorec ni izrazil nobene reakcije, nato pa je komunikacija za sekundo prenehala. Šele ko je sogovorec s sredstvom *ja* izrazil, da pogovoru sledi in da ga njegova vsebina zanima, je govorec nadaljeval s pripovedovanjem.

Primer:

3C: Ja zdej je fora, da bo šel verjetn, zato k gre ta njegov mentor v Ameriko, mu je zrihtu, da bi mogoče lahko šel z njemu.

3J: Ne, a res.

3C: D bi tam nadaljeval. Tko d bo zamenju celino {H}.

3J: A res.

3C: Ja. Ja Gašper pa Blaž ga gresta obiskat drugač v petek, sam jst sem reku, da nimam cajta ...

3J: Ja.

3C: Pa ... ja za vikend ga gresta obiskat. {eee} Jst bom pa pač enkrat drugič šel. Sej ti si tud- zdej si bla, z Valerijo, an. A na Oktoberfestu pa nis bla, an?

3J: Ja, z Valerijo. Na Oktoberfestu pa nisem bla, ne.

4.2.3 Anafora

V naslednjem primeru govorec pri opisu najprej uporabi obstoječi, v nadaljevanju pa njegovo poimenovanje nadomešča nepolnopomenski element. To je element slovnične kohezije, anafora, s katerim govorec povezuje informacije v diskurzu in ga dela kohezivnega.

Primer:

3C: A veš kva sem se jst zmeri zagreb- zaboriv. Za vozičke ... an, k smo bli tko razdeljeni. Trije smo bli v pomivalnici {H} in pol sem se zmer zaboriv – da sem jst a veš k so vozičke nazaj prpelale vzgojitelce, da sem jst sam zlagal iz vozičkov uni k je pomivala {H} pa to je blo redko, no. Ampak to je bil še najlažji del. Tam tam za pomivat, ej. Une so prov jamrale k moraš bit skoz sklonjen in se jih je- jih je ful hrbet bolel, no. Tko da tam sem bil sam enkrat pa nikol več {H} pol pol je pa še un

del, k posoda ven pride, k je pomita k moraš {eeee} zlagat, an. Recimo da je bil to tud kul del. Pa unu a veš, k moraš skoz sem pa tja hodet. A veš kva se mi je enkrat zgodil. Tok sem bil zaspan, da sem ta velk {eee} lonc postavu namest da bi ga zložu ne vem kam, sem ga kar pred eno bako postavu direkt pred njo {H} pa ona „Anže kva pa zdej ti je“ ej res.

pred **eno bako** postavu → direkt pred **njo**

10I: Ja, v bistvu je ful lepo, ne. Lanski božični večer. Jst, oče in mami mamu vedno navado, da gremo na Stari trg ob Kolpi za božič na polnočko. In jst sem dobil ta mejl mal pred tem, ko smo se mi odpravl iz Kočevja. Ampak ja, tko da ti piše na božični večer iz Hollywooda, je kr ... je kr dobr božiček, ne, sem bil zlo vesel. Kurt pa Bart, s kerimi sem jst sodeloval, onadva sta velik filmov delala oziroma vse znane filme z Nicole Kidman, zdej pa pač sta bila zbrana za letošnja dva dela Hunger games, pač Igre lakote, to je tretji del bo v dveh delih. Prvi bo zuni novembra, 21. v Ameriki letos in naslednje leto drugi del tretjega dela. [odrezano] Ja, noro no.

Kurt pa Bart [...] → onadva

V naslednjem primeru govorec uporabi izraz *kavčsurferka*.¹⁸ Iz konteksta prejšnjih izrekov je razvidno, da natančno poimensko poimenovanje ni potrebno in relevantno. Sogovorec iz govorčevega pripovedovanja razbere, da s poimenovanji *kavčsurferka* in *mal starejša gospa* meri na isto osebo, medtem ko to iz zapisa govorjenega diskurza morda ne bi bilo samoumevno. Eno in isto realnost torej govorec poimenuje z drugo besedo.

Primer:

3C: To sem ti že omenu, k smo bli za nov let tam {eee} v Sarajevu smo bli skup tam ... smo se dobil lan ... lan ... in je pol pršel julija k men na obisk {eee} za ene 5, 6 dni. Pol je pa še kavčsurferka, k mi je pa svoj flet dala v- bliz Lizbone, za 3 dni pršla {eee} mal starejša gospa, je pa pršla {eee} avgusta, k sem bil pa še v Lublan živel. [...] Pa sem ji mal razkazu, no. Tko da kr pršli so na obisk. To mi je ful všeč.

¹⁸ Kavčsurfing oz. couchsurfing (ang.) je pojem za globalno skupnost, katere člani se v namenskem socialnem omrežju povezujejo in si delijo gostoljubnost. Kavčsurfing članom omogoča, da se med seboj povežejo in se med seboj družijo na mednarodnem nivoju – bodisi z organiziranimi dejavnostmi bodisi (pogosteje) z bivanjem pri gostitelju na kavču (od tu izraz *kavčsurfing*). Kavčsurferka je v analiziranem besedilu oznaka za osebo, ki popotnikom in turistom nudi bivanje na svojem domu, s tem pa vpogled v življenje domačina. Poleg tega jim pomaga pri planiranju ogledov turističnih zanimivosti, nadaljevanju poti, javnem prevozu.

4.3 Razlike med radijskimi govorci

Mdr. smo med analiziranjem navedli tudi, da sta si glede na navedene besedilnoskladenjske značilnosti spontanega govorjenega diskurza posnetka, pridobljena na nacionalnem in komercialnem radiu, različna. To bomo v nadaljevanju podrobneje razčlenili in podprli ugotovitve z dokazi.

Govorec F (spiker na komercialnem radiu) precej bolj preprosto, poenostavljeno, tekoče in spontano postavlja vprašanja, sogovorčeve odgovore tudi vključuje v svoja nadaljnja vprašanja, medtem ko govorec H (spiker na nacionalnem radiu) pogovoru daje precej bolj formalno noto, kjer si v ustaljenem zaporedju izmenjujeta vprašanja (moderatorja) in odgovore (sogovornika – gosta). Omenjeni govorec se tudi v nasprotju z govorcem F v izgovoru manjkrat približa neknjižnemu jeziku, vendar ob tem F-jev govor ni neprimeren oz. je še vedno na povsem primerni ravni knjižno pogovornega jezika. Razlikujeta se tudi sogovornika: pri govorcu I (gost na nacionalnem radiu) je opazno veliko bolj koherentno podajanje odgovorov, medtem ko pri govorcu G (gost na komercialnem radiu) opazimo veliko več elementov, značilnih za govorni diskurz. To nas napeljuje na misel, da so bila vprašanja drugemu govorcu morda vnaprej posredovana, torej pripravljena. To potrjuje tudi dejstvo, da je na posnetku 10 (posnetek iz nacionalnega radia) mogoče razločno slišati, kako so radijski tehniki govorca I večkrat odrezali oz. njegovemu prvotnemu odgovoru kaj dodali oz. odvzeli.¹⁹ To je razvidno tudi iz spremenjenega tona glasu – na več mestih je opazen neobičajen preskok v višini glasu, kar je skoraj zagotovo posledica spreminjanja prvotnega posnetka iz strani radijskih tehnikov. Omenjena problematika je posledica dejstva, da je bil prvi govor posnet na nacionalnem radiu, drugi pa na komercialnem. Prvemu je čim večja jezikovna pravilnost govora primarna skrb, medtem ko je drugemu višja prioriteta sproščenost (tudi) v govoru. To je razvidno tudi iz naslavljanja gostov in novinarjev: na nacionalnem radiu novinar gosta, čeprav je mlajši, vika, medtem ko se gost in novinar na komercialnem radiu tikata. To kaže tudi na tradicionalne vrednote v radijski komunikaciji, ki se kažejo skozi izbiranje jezikovnih sredstev pri naslavljanju govorcev.

Oba posnetka sta torej precej nespontana. Domnevamo, da je bilo prvo besedilo načrtovano le okvirno (predpostavljamo, da je bila izbrana le vsebina pogovora, najverjetneje tudi ključne točke), drugo besedilo pa je bilo skoraj zagotovo močno vnaprej načrtovano (načrtovana so tako vprašanja kot odgovori) do te mere, da so bili določeni deli po snemanju celo korigirani.

¹⁹ Hreščanje.

5 Zaključek

V magistrski nalogi smo v treh glavnih delih (analiza značilnosti govorjenega diskurza po posameznih parametrih, ki se dogajajo na ravni besedila in situacijskega konteksta, skladijska analiza ter semantika govorjenega diskurza) skušali potrditi ali ovreči dve glavni hipotezi, obe z deskriptivno metodo in s pomočjo besedilnoskladijske analize. Analizirali smo 10 posnetkov, ki se med seboj razlikujejo tudi glede na stopnjo spontanosti. Dva posnetka sta javno dostopna na internetu na spletnih straneh radia, ostalih osem pa je zasebnih. V dveh primerih je bil govorec vnaprej naprošen za sodelovanje in je tako vedel, da bo pogovor sneman, medtem ko so govorci v drugih šestih posnetkih šele po snemanju izvedeli, da je bila konverzacija posneta.

Prva postavljena hipoteza je ta, da med govorci, ki niso vedeli, da je pogovor sneman in med govorcem, ki je vnaprej vedel, da bo sneman (poznal je le okvirno temo pogovora) (posnetka 7 in 8), ne bo večjih (skladijskih) razlik v tvorjenih jezikovnih strukturah. To hipotezo smo preverjali preko posameznih primerov določenih jezikovnih značilnosti, ki so značilne za spontani govorjeni diskurz, opazovali pa smo tudi celostno podobo zapisanih posnetkov. Ugotovili smo, da glede na prenosorazmerno število posnetkov izpostavljena posnetka nikakor ne izstopata glede na število obravnavanih jezikovnih odstopanj, ki so značilna za spontani diskurz. To pomeni, da med posnetkoma 7 in 8 (kjer je govorec poznal okvirno temo pogovora in je že vnaprej vedel, da bo pogovor sneman) in preostalimi posnetki ni opaznejših skladijskih razlik v tvorjenih strukturah in je tako **prva hipoteza potrjena**.

Kot drugo hipotezo smo postavili dejstvo, da je kljub navidezni kaotičnosti govorjena komunikacija (še posebej to velja za zapisan diskurz) navsezadnje uspešna – to pomeni, da je konverzacija dosegla svoj sporazumevalni cilj. Ta hipoteza je posledica ugotovitve, da transkribirano besedilo na papirju deluje precej neurejeno in meji na kaotičnost. Prav zato so nas zanimale besedilnoskladijske značilnosti, ki dajejo zapisanemu govorjenemu diskurzu nekoherenten videz, vendar pa sprejemniku pri razumevanju govora ne predstavljajo ovir. Po konverzijski analizi vseh desetih posnetkov lahko potrdimo, da je **druga hipoteza prav tako potrjena**. V konverzaciji kljub neurejenosti zapisanih besedil ni prihajalo do nesporazumov, kar pomeni, da sta govorca dosegla svoj sporazumevalni cilj.

Pri tem je potrebno upoštevati, da je vsak spontani govorjeni diskurz unikaten, saj so zanj značilni določeni fizični (čas, kraj posnetka, navzočnost predmetov), socialni (udeleženci pogovora, njihova starost, spol, status, poklic, izobrazba) in tudi mentalni dejavniki (posameznikovo čustvovanje,

védenje, jezikovna zmožnost itd.), ki vplivajo na razumevanje besedila. Vsi trije dejavniki konteksta v veliki meri prispevajo k razumevanju in konstruiranju pomena določenega diskurza. Poleg tega je potrebno razumeti tudi, da vsako govorno dejanje nastaja v konkretni situaciji in da je besedilo rezultat dejanja oz. procesa. Pomen ustvarjamo predvsem na podlagi lastnega konteksta, ki je nujen za razumevanje – tako smo v večji meri v pričujoči magistrski nalogi poudarjali mentalni kontekst in s tem splošno znanje udeležencev, njihovo skupno védenje in razumevanje sveta ter zmožnost interpretiranja jezikovnih in nejezikovnih znakov.

6 Povzetek

Deset posnetkov govorjenih besedil smo analizirali glede na določene besedilnoskladenjske parametre. Zapisan govorjeni diskurz je namreč na videz precej kaotičen in nekoherenten, zato smo z značilnostmi želeli ugotoviti, kako in v čem se kažejo odstopi od pisnih besedil ter kako te jezikovne značilnosti vplivajo na razumevanje pomena.

1. Kot ena izmed značilnosti se kaže oklevanje. Ta nastane zaradi pritiska na govorcevo sposobnost hitrega načrtovanja, kaže pa se v napačnih začetkih in v slovnično nepopolnih izrekih. V pisnem besedilu bi prvotni izrek preprosto izbrisali, medtem ko v govorjenem jeziku govorec strukture dodaja. Slovnično nepopolni izreki so strukture z okrnjeno zgradbo – do njih pride v primerih, ko govorec izrek začne, vendar ga ne dokonča zaradi različnih vzrokov: bodisi zaradi samopopravka, (sogovorčeve) prekinitve (t. i. skok v besedo), popravka, ki ga izreče sogovorec (deluje kot spontana dopolnitev) ali pa opustitve izreka.
2. Tipična značilnost govorjenega diskurza so tudi premori. Tihi, nezapolnjeni premor je sredstvo za potencialno predajanje govorne vloge sogovorniku, zapolnjeni pa se pojavlja znotraj skladenjskih enot. Pogost je prav sredi govornega izreka, z njim pa si govorec podaljša načrtovalni čas za dokončanje izreka.
3. Ponavljanja so prav tako zelo pogost pojav. Pri analiziranih posnetkih opazimo predvsem nenačrtovana ponavljanja, ki predstavljajo eno od oblik zaustavljanja v govoru. Govorci ponavljajo zato, da sprostijo pritisk omejenega načrtovalnega časa. Tako kot premori so tudi ponavljanja govorniku ob tvorjenju govora sredstvo za pridobivanje časa.
4. Do skladenjskih nedoslednosti in spreminjanja skladenjske podobe izreka med procesom izrekanja pride, kadar se izrek začne drugače, kot se konča. Temu botruje omejitev delovnega spomina – gre za neke vrste trenutno izgubo skladenjskega spomina.
5. Govorec ne more razviti več zapletenih skladenjskih struktur hkrati in se mora, če hoče določeno sporočilo razviti, k določenim strukturam vračati. To naredi tako, da nekatere elemente, ki bi morali biti vključeni v neko drugo skladenjsko strukturo, vrine v naslednji izrek. Take strukture opazimo

tudi pri analiziranih posnetkih in jih imenujemo vrinjene strukture. Strukture, ki vrinjene strukture oklepajo, imenujemo oklepajoče. Ko pa govorec prvotnemu stavku dodaja ne/stavčne strukture, s katerimi pojasnjuje, razlaga in argumentira, pa imenujemo dodane strukture.

6. K ekonomičnosti v diskurzu prispeva elipsa. V analiziranih posnetkih tako govorec izpušča samostalniška jedra in glagolske tvorbe. Elipsa kot sredstvo zgoščevanja prav tako ne vpliva na pomen besedila, ampak ga s svojimi značilnostmi soustvarja.

7. Govorni signali, imenovani tudi diskurzivni označevalci, so izrazi in strukture, ki opravljajo množico različnih funkcij – signalizirajo odnose v diskurzu, govorčev odnos do upovedane predmetnosti, njegovo ali poslušalčevo čustveno angažiranost. Na ravni skladenjske strukture so neobvezna, saj v skladenjska razmerja z deli stavka ne vstopajo, medtem ko vzpostavljajo znotraj besedilna razmerja in signalizirajo tudi razmerja med govorcem in sprejemnikom. V gradivu konativni signali nadaljevanja (*ne, ane, an, čak(i), (a) veš, ej*) služijo kot ohranjanje pozornosti in interesa sogovornika – govorec se z njimi posredno obrača k sogovorniku (konativna vloga)–, raba nekaterih pa je pogosto tudi avtomatizirana. Govorni signali imajo v govorjenem diskurzu drugačne funkcije, pojavljajo se npr. kot oznanilci preobrata ali pa opravljajo vlogo poudarjanja pomena sporočenega. Zasledimo jih tudi v funkciji znaka, da sogovorec želi prevzeti vlogo govorca. Tudi zvalniki (v gradivu osebno lastno ime) opozarja na pomembnost informacije, ki sledi. S psevdofatičnimi signali govorec komentira in poudarja svoje izjave (*mislim, tko da, v bistvu, pa to*). Govorni signali torej pozivajo sprejemnika k pozornosti in so tako pomembni elementi konverzacije, tako jezikovne kot nejezikovne, čeprav njihova odstranitev iz besedila ne bi nikakor okrnila slovnične pravilnosti besedila oz. besedilnih enot. Z njihovo funkcijo prispevajo k medsebojnemu razumevanju.

Na področju skladenjske analize smo definirali in opisali nekaj jezikovnih posebnosti, ki so precej značilne in opazne za govorjeni jezik in ga v napisanih besedilih ne srečamo, če pa jih, so te oblike zaznamovane. Govorci v svojem omejenem načrtovalnem času pogosto dodajajo glagole oz. uporabljajo zamenjan besedni red. Poleg tega srečamo tudi različna križanja med različnimi strukturami. Vse te pojavne oblike kažejo, da že ko govorimo, v mislih oblikujemo krajše pojmovne zveze ne glede na to, kaj bo sledilo in imamo tako včasih v mislih napol izoblikovano drugačno zvezo, kot je tista, ki jo nazadnje povemo.

Pri besednem redu v analiziranih posnetkih zasledimo razmeroma veliko svobodo, ta pa je posledica postopnosti oz. dodajalnosti. To se najbolj kaže v besednem redu, največkrat pri pridevniki in prilastkih, ki so pogosto samostalniku dodani – kot dodana struktura, ki natančneje definira samostalnik in njegove značilnosti precizira. Naslonke govorniki pogosto dodajajo na koncu, med

slovnično strukturo ali pa jih neustrezno dodajajo. Glagole, prislove in prilastke v nekaterih izrekih isti govorniki kopičijo, to pa zato, ker želijo čim bolj nazorno poudariti vsebino, o kateri govorijo.

Pridevniški prilastki in samostalniki se v spontanem govornem diskurzu večkrat ne ujemajo ali pa so ujemalni pridevniški prilastki samostalniku dodani zaradi govorničevega spoznanja o nujnosti dodajanja nove informacije zaradi nezadostnosti/pomanjkljivosti predhodno povedanega. V nekaterih izrekih govorniki dodajo prilastke takoj po samostalniku, ponekod pa so dodani po krajši pavzi, kjer sta ujemalni prilastek in odnosnica razdružena. Vlogo dodanega ujemalnega prilastka največkrat opravljajo lastnostni, svojilni in tudi vrstni pridevniki. V analiziranem gradivu pa zasledimo tudi razdruženost ujemalnega pridevniškega prilastka in odnosnice, kar je znak poudarjanja in izpostavljanja reme celotne informacije ali pa posledica govorničeve želje po specifičnosti in točnosti podane vsebine. V spontano govornih besedilih je mogoče zaznati polno elipso povedka v spremnih stavkih, s tem pa govorec zabriše časovno in prostorsko mejo med dogodkom in sogovornikom. S ponavljanji pomožnega glagola pri tvorbi glagolskih oblik se kaže odsotnost govorničevega načrta. Zaradi dodajanja določenega stavčnega člena, pogosto nadaljuje s ponovno uporabo že uporabljenega člena, to pa zato, da ohrani koherenco nove strukture.

V spontanem govornem besedilih opazujemo tudi zveze, ki bi bile v tvorjenih pisnih besedilih opazne in zaznamovane, medtem ko so v govornem diskurzu običajne. Te zveze imenujemo besedilni aktualizatorji in imajo funkcijo poudarjanja slovarske vrednosti leksema, pred katerim stojijo oz. opravljajo vlogo usmerjevalcev na konkretne/nekonkretne reference zunaj besedila. To so zveze: *en + (P) + S*, *ta + (P) + (S)*, *tist + (P) + S*, *un + (ta) (P) + S*, ki se v analiziranih posnetkih največkrat pojavljajo. Pogosto z njihovo uporabo govorec daje vedeti, da sledi razširjena informacija o samostalniku, ki mu sledi – pravzaprav pomensko razširi jedro oz. doda informacije. Z njimi skušajo besedilni svet, o katerem govorniki pripovedujejo, približati sogovorniku. Imajo tudi poudarjalno vlogo, saj govorec z njimi samostalnik izpostavi, poleg tega pa tudi ohranjajo pozornost sogovornika in tako ponovno prispevajo k koherenci besedila. Pozornost smo namenili tudi povezovalcu *k*, ki v posnetih besedilih opravlja številne vloge, funkcijsko pa ga lahko pogosto interpretiramo oz. razumemo s pomočjo povezovalcev *ki*, *ko*, *ker*, *kot*, *kadar*. V nekaterih primerih kljub temu opravlja povsem samosvojo vlogo in ga funkcijsko ne moremo primerjati z nobenim drugim zaznamanim povezovalcem. Elipsa je prisotna v želji po ekonomičnosti govora, obenem pa v nekaterih primerih tudi zaradi govorničeve že izrečene besede in njegovega domnevanja (zaradi kratkega načrtovalnega časa), da ponovna ponovitev ni potrebna.

Na kratko smo se tudi dotaknili metabesedilnih vlog v analiziranih posnetkih, in sicer označevanje

govorčevega odnosa do vsebine, napovedovanje vsebine, poudarjanja oz. izpostavljanja vsebine, prenašanje oz. približevanje besedilnega sveta poslušalcu in t. i. glasni oz. navidezni dvogovor. Govorci pogosto tvorijo vprašanja, brez da bi od sogovorcev pričakoval kakršen koli odgovor, zato pri vprašanju ne gre za opravljanje njegove primarne vloge (torej spraševanja), ampak opravlja vlogo sredstva tvorjenja besedila (pripovedi), s katerim govorec stopnjuje npr. napetost, pozornost pri poslušalcu. V zvezi s tem spontani diskurz obravnavamo kot uresničen notranji govor. Posledica prekratkega načrtovalnega časa in pritiska sogovorcev so pravzaprav vsi elementi, ki so značilni za govorjeni jezik in so v pričujoči magistrski nalogi tudi podrobno analizirani. Prav zato na plan prihajajo strukture, ki jih ima govorec že ukoreninjene, jih pa takoj po izreku popravlja oz. preoblikuje, to pa stori s pomočjo konativnih signalov nadaljevanja in govornih signalov. Predstavljeni in analizirani primeri pa pričajo, da se nekateri elementi notranjega govora uresničujejo tudi slušno, ker jih govorec dejansko izreče.

Eden od pomembnih dejavnikov za uspešno komunikacijo je tudi (verbalno in neverbalno) sodelovanje med govorcema. Govorec ne more predvideti, v katerem trenutku in na kakšen način bo interveniral njegov govorec. Na nekaterih mestih govorec sam opazi, da je bodisi podal premalo specifične informacije, bodisi je bil nerazumljiv in tako že med govorom vzpostavi določeno distanco do svojega diskurza. V teh primerih prihaja do samopopravkov, dodanih in vrinjenih struktur, zamenjanega besednega reda itd. Pri sprotnih odločitvah o slovničnih in besednih strukturah pa mu pa pomaga tudi sogovorčeva interakcija v konverzaciji: govorčevo sprotno prilagajanje in njegove reakcije, mimetizem govorca, poleg tega pa govorec opazuje tudi znake, ki jih sogovorec oddaja, glede nanje pa prilagaja svoj govor. Pomembna lastnost konverzacije so tudi prozodična sredstva, ki neredko tudi narekujejo potek pogovora – tako govorčeva kot sogovorčeva. Tu je potrebno omeniti premore, stavčne intonacije, višino in spremembe višine tona in tudi jakost ter hitrost govora. Ti parametri mdr. prav tako udeležencem pogovora pomagajo pri menjavi vlog in presoji, kdaj je neko vprašanje le navidezno in kdaj govorec predaja besedo drugemu. Naslovnik pa v konverzaciji pogosto kaže svojo aktivnost in poslušanje ne le neverbalno, temveč tudi z različnimi verbalnimi sredstvi (npr. *ja, mhm, mm, aha, a res, aja, okej, dobr, tko da*). Ti diskurzni označevalci imajo pragmatično vlogo pritrjevanja in strinjanja, razumevanja in čustvenosti, obenem pa tudi omogočajo izražajo odnosa govorca vsebine. Za vse velja, da pomagajo pri vzpostavljanju in razvijanju odnosa med sogovorci in pri upravljanju menjavanja vlog. Na nek način so govorcem v pomoč pri razvijanju vsebine – glede na sogovorčeve znake, ki jih oddaja, se govorec orientira in nadaljuje pogovor.

Pri pomenu govorjenega jezika smo upoštevali tudi, da govorno dejanje vedno nastaja v konkretni

situaciji in da je besedilo rezultat dejanja oz. procesa – ni statično, ampak je dinamično. Pomen ustvarjamo torej tudi na podlagi konteksta, ki je nujen za razumevanje. Med tega štejemo fizični in socialni kontekst ter mentalni svet. Vsi trije parametri v veliki meri prispevajo k razumevanju in konstruiranju pomena določenega diskurza. To je bil torej eden od dejavnikov, ki smo ga pri naših hipotezah upoštevali. Kaotičnost govora, ki smo jo omenili v zvezi z našo drugo postavljeno hipotezo, je posledica predvsem govorčevega sprotnega procesiranja govora pod časovnim pritiskom.

7 Viri in literatura

7.1 Viri

10 posnetih spontano govorjenih besedil.

7.2 Literatura

Alain de Beaugrande, Wolfgang Ulrich Dressler, 1992: *Uvod v besediloslovje*. Prevedli Aleksandra Derganc, Tjaša Miklič. Ljubljana: Park, 1992.

Douglas Biber idr., 2000: *The Longman Grammar of Spoken and Written English*. Harlow: Longman.

Deborah Cameron, 2004: *Working With Spoken Discourse*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.

Marija Golden, 1996: *O jeziku in jezikoslovju*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za primerjalno in splošno jezikoslovje, 1996.

M. A. K. Halliday, 1989: *Spoken and Written Language*. Oxford University Press.

Mira Kranjc, 2004: Besedilnoskladenjske značilnosti javne govorjene besede (na gradivu mariborščine). *SR* 52/4. 745–498.

Mira Krajnc, 2005: *Besedilnoskladenjske značilnosti javne govorjene besede: na gradivu sej mariborskega Mestnega sveta*. Maribor: Slavistično društvo.

Simona Kranjc, 1996: Govorjeni diskurz. *JiS* 42/7. 307–319.

Simona Kranjc, 2003: Skladenjska analiza besedil, ki nastajajo v računalniških klepetih. *Zbornik referatov z Drugega slovensko-hrvaškega slavističnega srečanja, ki je bilo v Šmarjeških Toplicah od 5. do 6. aprila 2001*. Ljubljana: Oddelek za slavistiko, Filozofska fakulteta, 2003. 69–82.

Simona Kranjc, 2004: Jezikovna zvrstnost v sodobnih medijih. *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti*. Mednarodni simpozij Obdobja, 27.–28. november 2003. Ur. Erika Kržišnik. 395–402.

Simona Kranjc, 1999. *Razvoj govora predšolskih otrok*. Znanstvena monografija. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Olga Kunst Gnamuš, 1981: *Pomenska sestava povedi*. Ljubljana: Pedagoški inštitut pri Univerzi Edvarda Kardelja, 1981.

Janez Orešnik, 2011: *Uvod v naravno skladnjo*. 1. izdaja. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2011.

Marta Pavlin Povodnik, 2006: *Skladnja. Priročnik z vajami*. Prenovljena in dopolnjena izdaja. Ljubljana: Jutro, 2006.

Vid Pečjak, 1975: *Psihologija spoznavanja*. Ljubljana: Država založba Slovenije.

Breda Pogorelec, 1965: Vprašanja govorjenega jezika. *Jezikovni pogovori*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1965. 132–156.

Breda Pogorelec, 1986: Znanstveno besedilo, njegove jezikoslovne prvine in slog. *Slovenski jezik v znanosti 1*. Ur. Ada Vidovič Muha. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete. 11–22.

Mojca Smolej, 2003: Načini tvorjenja govornega diskurza – paradigmatska in sintagmatska os. *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti*. Mednarodni znanstveni simpozij. Ur. Erika Kržišnik. 423–437.

Mojca Smolej, 2006: Nekateri skladenjski značilnosti spontano tvorjenih besedil govorcev Ljubljane. *Mesto in meščani v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi: zbornik predavanj*. 42. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. 22–34.

Mojca Smolej, 2011: *Skladnja slovenskega knjižnega jezika – izbrana poglavja z vajami*. Ljubljana: Študentska založba.

Mojca Smolej, 2012: *Besedilne vrste v spontanem govoru*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

Alenka Valh Lopert, 2006: Skladenjski elementi govornega jezika v jutranjem programu komercialnega radija (Radio City). *Jezikoslovni zapiski* 12/2. 51–62.

Primož Vitez (ur.), 2008: *Spisi o govoru*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Drago Unuk, 2011: Izpustnost in elipsa. *JiS* 56/5-6. 109–118.

Jože Vogrinc, 2008: Govor na radiu in televiziji. *Spisi o govoru*. Ur. Primož Vitez. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete. 217–231.

Jože Toporišič, 1982: *Nova slovenska skladnja*. Znanstvena monografija. Ljubljana: Državna založna Slovenije, 1982.

Jože Toporišič, 2000: *Slovenska slovnica*. Četrta, prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja, 2000.

Učni korpus govorne slovenščine, 2005. <<http://www.korpus-gos.net/>>.

Lev Semenovič Vygotskij, 2010: *Mišljenje in govor*. Prevedel Blaž Podlesnik. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Primož Vitez, Ana Zwitter Vitez, 2004: Problem prozodične analize spontanega govora. *JiS* 49/6. 3–24.

Darinka Verdonik, 2005: Nesorazumi v komunikaciji. *JiS* 50/1. 51–63.

Darinka Verdonik, 2006: Popravljanja v spontano tvorjenih izjavah. *SR* 54/2. 188–203.

Darinka Verdonik, Andrej Žgank, 2007: *Diskurzivni označevalci v dveh pogovornih žanrih*. *JiS* 52/6. 19–33.

Nada Zgrabljic, 1996: Govor na lokalnim radio-postojama u Istri. *Medijska istraživanja*. 155–167.

Jana Zemljarič Miklavčič, 2008: Iskanje odgovorov na vprašanja govorjenega jezika. *JiS* 1/1. 89–106.

Jana Zemljarič Miklavčič, 2009: Raziskovanje govorjenega jezika. *Sodobne metode v prevodoslovnem raziskovanju*. Ur. Nike K. Pokorn. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009. 110–130.

Danila Zuljan Kumar, 2007: *Narečni diskurz: diskurzivna analiza briških pogovorov*. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2007.

Ana Zwitter Vitez: O spontanem govoru, 2006. *Spisi o govoru*. Ur. Primož Vitez. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete. 241–255.

8 Priloga: zapisi posnetih besedil

Besedilo 1

11J: Pol sta se pa nekaj po ... ne vem po kolikmu kajtu zmenila, da bo on njej mms poslov kva bomo pa kam morjo prpelat. Pol ga pa nazaj kliče, da do Loke je pa še en evro pa pol dostava {H}.

1B: A res al kaj?

11J: Pa mi zde, kuko, kva mo zde uredil. Pa pol ga še enkrat kliče, da če za malco raco al pa piščanca naročite, da je to doplačilo {H}.

1B: A ste pol sploh kej jedl?

11J: Ja, smo. Pol je vsak svoje naroču {H}. Pa jst sem skoz govorila, da bom sam kalčke naročila za solato, ne pa še s pekočmu zelom. Pa jst pol jem ... tisto ... govedino neko, pa tist pa kva tok peče, da sem se skor spekla, a veš ... no pol doma pa ugotovim, da je s pekočmu zelom, da je solata v bistvu pekla tok {H}, ne pa (?). Sam res, jst bi že po ta prvem klicu rekla ma ko te jebe, bom jst raj nekam drugam naročila.

1B: A majo koga, k zna slovensk?

11J: Ja pa sej drugač je še znala tk. Pol pa un k je prpelu, je pa še manj znal. Tok, da je plaču ...

Besedilo 2

1A: Res je blo zdele v trgovin ... pač tamav pa mt njegova. Mt tečna neki lih prov, tamav {H} ... tamav pa res čombica debela {H}.

1J: Sem ga vidla ja, k je vn pršov.

1A: Ja, ja, ja.

1B: A se spouneš unga, k je ... aja, ne ... a sva midva bla? To sem bil z Andrejem na kofetu, en tamav dol, k je biu res ogromn. „Kva pa boš?“ Pa mamica naroči kapučino, „jst bi tud enga“, pa reče „ne, ne,“ pa naroči sok. Pa gaj požrl v eni sekundi. Še prej, k je mami rekla „ne tok hitr“, ga je že zmankal.“

1J: O bed.

Besedilo 3

3J: Ja.

3C: Se obrneš tko, da gledaš ... tle je železniška, ti pa gledaš tja (G: pokaže z rokami). In so takoj bloki. In zadi za temu blokam je ta ... vrtec.

3J: Aha.

3C: Tko da čist ... dva koraka, no.

3J: Sam tis pa legenda, ej. Iz kuhne šel v vrtec.

3C: Ja, a veš to sem pa najbolj vesel, zato ker ... če ne neb zdele sploh razmišlju, d bom ... delu šolo pa to an. A veš k fora je bla d sem- a se spomniš takrat k sva se midva na vlaku srečala. Takrt sem šel sodelavce pozdravit v kuhno, ane, in pol me je čist spotoma una ... za ... vzgojitelce, šefica, vprašala, če rabm kej za delat. {?} Tko spontano. Tko da po en stran je fajn, d sem ... v tisto faking kuhno šel.

3J: Ja itak, lej. Pač ... izkazu si se, pa so te pol vzel. Sej če pa neb dobro delu, te pa ne bi sploh vzel, an, itak. Tko da ej ... ful dobr, res. To ne moraš verjet. Kok je blo pa tam takrat folka v tej tvoji enoti?

3C: {eee} A v kuhni? A veš de ... te pomočnice kuharic, jih je blo ene tri pa ... trije kuharji. Tko ene šest.

3J: Pa so bli kr kul, al kva?

3C: Vsi so bli kul, ej vsi so bli kul. Mislm, ena ... ena ni bla kul, zato k je skoz zdrahe delala, no. {eeee} Tko da z uno sem se tud jest skregu, no. Ampak z njo so se vsi skregal, no. {eeee} Ona je bla pač ... kko nej ti rečem ... niso jo ... niso jo maral, no. Am ... stara baka ... pa tok so se mi zasmilil, k tko minimalca pomoje dobijo, no, v kuhni, to pa res, an.

3J: Ojoj, groza.

3C: Ja, toj tak vzdušje a veš. K pač ... tok enih pritiskov majo iz vseh strani, d ... pa skoz se jim mudi. Pomoje je skoz bla na bolniških zato, ker al je mela z nogo kej, al neki je mela al se opečejo kej ... tko d ... sam najbl je blo pa tud zabavn, k to so ble bl une ... bosanke an, so prnesle prov une njihove sladice bosanske v vrtec pa take, take, ja ... razvajale nas.

3J: Pa je se tud zaston, kar je tud dobr, an.

3C: Ej čist skoz je blo na miz neki, an. Kar češ, k v hotelu, an, sam d moraš delat {H}. Ej, ampak v temu ta prvemu vrtcu je blo tko: tam je blo v bistvu ... tam so vzel vsi, k so delal tm, sadje, vse, za domov. V temu ta drugem vrtcu so se pa kr neki kregal ... pa kr ... enkrat je en pršel gor iz kleti, pa je reku „ja men je pa zmankal pol {eeee} gajbice teh mandarin,“ kao en jih je ukradu. A veš prov tko kradl so en drugmu. Pol v ta drugmu vrtcu, on- oni so si vzele dam sam, kar je od ta malih vstal, an ... kao noben ne vid, an.

3J: Ja, ja.

3C: Kao šef ne vid od kuhne, an. Sem se pa tud ... sem se pa tud s temu šefom ful zaštek, no. Mi smo se pol še parkrat skupi na pjači dobil pa tko. K ga isto fotografija zanima, an.

3J: To si pa razlagu, ja.

3C: Ja. Men so k familija an, ne znam ti opisat. In k pridem na obisk, k pridem zavravn pozdravt jih,

an, pride še ta Stana iz kuhne ... napade me, objame me pa reče „kje si moj sine,“ pa take, res.

3J: O, sik. V bistvu dobr.

3C: Ja, dobr, sam pač jst ne bom cel lajf v kuhni delu, an. Je bil pa doživetje, no, tko.

3J: Ja, to pa itak, ja.

3C: {eee} Drgač sem bil pa tud ... ej jst sem spal na šihtu, an. Jst ... res ... jst sem ... k sem uno posodo pomivu, jst sem prov mogu tko delat {G: z rokami pokaže, kako je razpiral oči}, d sem ... d sem se pokonc obdržu, a veš.

3J: O, šit. Pa tis bil najprej tam kok cajta? Najprej neki cajta ...?

3C: Najprej januarja ... do ... do maja. Ja, to se prav, skor pet mescev, vmes mogoče kakšne par dni ne, drugač pa skoz, ja. {?} In pol sem se takrat an, k sem zvedu, d bom šel na Portugalsk, pol je bla itak že motivacija ... še par tednov tle zdržim, pol pa pičim na bolš, an. Tko da ja.

3J: Ja, na morje. Ej sam dobr si bil, da si zdržu, res. To pa vsaka čast.

3C: Jst ... mogoče zato, k sem fant, no. Zato k vem k so ... une ta velke kastrole, to je ubol, res. Pa ... aja zdej sem se spomnu. Eno Stano smo mel, k je skoz pela {H}, tko ... komedije totalne, res. Pa ta mali so pršli v kuhno po bonbone. A tko te bi zanimal, če bi dobla prek študenta?

3J: Drgač me bi, ja, zakva pa ne. Tko da ...

3C: Jst ti lohk dam kontakt od tega vrtca {H} v Šiški ... če hočeš. Pa pokličeš pa vprašaš.

3J: Ja mejbi pa res, ja. Kva pa tuki zdej za Bežigradom? Kko pa tuki?

3C: Za Bežigradom ... ja, to sem pa poklicu 14 dni nazaj in sem vprašu, če kej rabjo, an ... {e} pa je rekla, da bo shranila moj kontakt, pa me je včer poklicala, pa prav, nej pridem od juttr do petka d me rabjo. {e} Je pa več plačan kot v Kranu pa v Šišk, 4 evre na uro, pa 8 ur lahk skup delam, kar mi je ful bolš kokr v Kranu k lahko sam 4 pa pol, a veš.

3J: Aja.

3C: Tko da pa tud zarad tega mi je fajn, d sem še v en tret vrtec šel, d mam mogoče še tle vezo pol za naprej, k naredim šolo, za ... šiht an.

3J: Itak, pametn ful.

3C: Zato k dons sem z eno pomočnico vzgojitelco govoru, pa je rekla d je ona isto prek študenta delala, pa je pol naredila prekvalifikacijo en let pa je pol kuj šiht dobila. Tko d je zdej redno zaposlena. Ja. Tko da se splača kšne veze tkole uporabt.

3J: Ja, čim več. A to si na študencu dobu?

3C: Ne, ni blo na študencu, kr tk sem poklicu.

3J: A res? Kr en vrtec? Ja toj pa ful dobr.

3C: Ja. Pa isto tle v Kranu, sem kr poklicu pa je rekla „prid juttr delat“.

3J: To pa sploh ne morm verjet. Tos pa ful dobr naredu ej.

3C: Ja ej mogoče ... ona vpraša takoj „a maš kej izkušenj s temu delom,“ pa itak jst rečem da ja, tko

da mogoče tud zarad tega, an. Tko da lej ... ta mali ... res, fajn je no. Čist sem se navdušu no, tko.

3J: Ej to pa ful dobr, d si najdu tkole. Kva pa pol sploh delajo? Najprej pridejo, pol pa?

3C: Zutri pač ... zajtrk ... ob ene osmih ... pol igra ... pol gremo mal ven za kakšno uro ... na igrišče, pol je kosilo ... počitek, eno uro nič ne delaš, men se tud kinka ponavad, pol je pa spet igra, pa počas starši pridejo. Jutri gremo kr na izlet, {eeee} na en jezer gledat. Z avtobusom gremo, ja.

3J: O, kul.

3C: {eee} Tko da kr dogaja v temu vrtcu. A ti pa še zmer na faks?

3J: Ja, faks pa služba. Tko ene štir ure na dan delam, no.

3C: A vsak dan? Čak, za vikende?

3J: Ja, skor vsak dan. Za vikende, sobote tud, ja. Pa eno nedelo na mesc no približn. Tko da ene 100 ur na mesc recimo.

3C: Ja, kul. Pa plačan je vsaj v redu?

3J: Ja, je ja.

3C: Kdaj si pa začela tle?

3J: Prvega oktobra, direkt. Zdej ne- v bistvu zanč so mi rekl do konc januarja, bomo vidli, no. Pač ... zaenkrat je kul, pa fajn je, k je bliz pa tko, a veš. Peš grem lohk, mam 20, 25 minut.

3C: No, to je dobr, da maš bliz, ja. Kva pa ostali k delajo, a so študentje al so za redno?

3J: Ena je tud študentka, iz Podlubnika, ona dela ponavad zutri, jst sem popoldne, pol so pa še 4 redno zaposlene. Punce iz Krana, ena je tm z doline, ena s Tržiča, pa dve iz Krana, pa so kr kul. Vse stare tam do ... do 30, 35, pa so kr kul.

3C: Pol so te ufurale v blagajno pa te stvari.

3J: Ja, najprej sem- a ti si kdaj delu za blagajno?

3C: Tle pr fotru, ja.

3J: Aja, no sej pol pa znaš.

3C: Sploh ni take panike, no, edin pri vračilu denarja je treba kr mal merkat, no.

3J: Aja pri vas ni pisal. Pri nas piše. Kokr ti un da, vtipkaš in ti izpiše, kok moraš vrnit. Sam na začetku je bla mal kriza, k itak nisi navajen, pa to, pol sem se pa čist navadla.

3C: {eee} Sej enkrat- a veš d sem ene čevle pri vas kupu. Pa so ble tko 50 postov znižane. Sej mate fulkrat take akcije an?

3J: Ja, a toj blo dolg nazaj? Ja, ponavad so kšne akcije, pa je 40 procentov znižan al pa 30 pa 20. Kr.

3C: Mate tud firme pa vse, an? Ni sama škart roba ... češka roba an. {H}

3J: {H} ne, ne, tud firme.

3C: A to je italijanska firma? Pa je velik folka tko?

3J: Ja, ja, italijanska. Zadnje cajte bolj tko. Okol ... ne vem ... odvisno ... kokr je, no. One se mal sekirajo, k se redno zaposlene an.

3C: A majo več poslovalnic zdej v Sloveniji?

3J: Ja, v Lublan so, pa v Kopru, pa Maribor, Ptuj.

3C: Ja, kul. A si ti pol kakšne čevlje zastonj dobila? {H}

3J: To ne, {H} sem jih mogla kupt. Popust so pa, ja, to so mi pa dale. Vsaj neki. A zanč ste bli zuni, si reku?

3C: {eee} V sredo smo bli, z Majo sva ga šla v Kompanjerosa zažurat, ja, in pol v petek sem se pa dobu v Kranuu z Blažem pa z Grošljem, k je pršu z Minhna, ampak jih nisem naštimu za žurat.

3J: Ajaa, pa ste šli na pjačo.

3C: Ja, sam na pir. Tko de ja, očitno se staramo, de se nam ne da več žurat. Ampak itak bo zdele priložnost pomoje decembra. Aja Helenco sem sreču zanč.

3J: Aja, dej povej, ja, neki si sicer že omenu.

12.30 3C: Ja ... jest ... aa ... ja, lih po volitvah je blo, an. Je rekla, d gre v Nemčijo zdej.

3J: Ja, v Nemčij je zdej ona.

3C: A to kšna izmenjava al kko?

3J: Ja, taka praksa. Kko se temu reče sploh ... to volontersko delo kao. Da bo dobila kakšno izkušnjo še pa tko. Sej mislem d neki štipendije dobi an, da ma za preživet pa to.

3C: A ti si še kej razmišljala za izmenjavo?

3J: Ej a ti nisem rekla? Aprila grem v Berlin!

3C: Aprila greš v Berlin? Zajbavaš se? Nis mi rekla.

3J: Jaa, aprila. Ej, res.

3C: To te pa pridem res obiskat, no. Zato k je Žiga, un kolega, k sem ga dve let nazaj obiskov, zdej gor živi isto, no.

3J: Čaki, a on je bil tam na Erasmusu, pol je pa ...

3C: Na Erasmusu {eeee} za ... čak za kok cajta je dam pršel ... za kakšn let je dam pršel, pol pa službo gor iskat, zdej ma pa šiht gor. Ej ful ful dobr, veš kok boš navdušena nad mestom! Pa žurala ga boš. Tam se ga fajn da, ej.

3J: Čak vi ste bli tam kok cajta?

3C: Ene pet dni. Z vlakom smo šli gor.

3J: Mal ste si pogledal okol pa tko, pa mal žural?

3C: Ja, ej sej boš vidla. Ne, res. Mest je tak kot ena velika Metelkova. Dej mi povej {eee} a to je praksa, a to je na šoli ...?

3J: Praksa, ja. Na faksu, ja. Pač tam majo lektorja, k uči slovenščino ...

3C: A to je kot tak filofaks, pol?

3J: Ja, kot filofaks. Pač tam ta Slovenc uči, in sem mu jst pisala že lani enkrat.

3C: D bi bla njegova-

3J: Tko njegova asistenka bom, pač mal pomagat, da mal vidm, kko on dela pa tko.

3C: Tko kt takrat, k si mi pravila, d bi mogoče na Dunaj šla, ista fora.

3J: Ja, ista fora, ja, ista fora. In on men navdušen, pač, da lohk pa tko, zdej ... lih juttr mi bo poslov {eee} ta obrazec še ... do konca podpisan ... na faksu so ga že podpisal, jst tud, zdej ga bo še on, pa pol oddam, d pol dobim štipendijo pa vse.

3C: A štipendijo pa boš dobila?

3J: Ja, to pa dobim, ja. Vsaj neki. Sam s stanovanjem je pa menda gor ful težko, an?

3C: Stanovanje? Ne, to pa menda ni težko dobit. Ne čist, veš. Na izi dobit, pa tud pocen so, no. Ni tko kt Minhen drago, an, tko kot mi je ta kolegu pravu, da pač ni tok drago, no. Sam si boš mogla tko najdet, da boš s cimri delila.

3J: Ja, ja, to itak.

3C: Ej to pa res ful dobra novica pa definitivno pridem na obisk, pa mal pofotkat, pa tko. Aprila do ...?

3J: Do konc julija, ja. To pa res računi, no. Okej debest.

3C: Čak kva sem že hotu rečt? Aja, to boš pol ... za žvet pač ... še ne veš nč, an.

3J: Ne še. Dej ti bom mogoče, če bo kriza, rekla za kontakt od tega kolega.

3C: Kontakt od njega, on ... on je itak tok cajt gor, da vse ve pa tko. Prov, ti bom dal kontakt. Ja ful dobr, ej. {eee} Čak plačana pa ne boš za to, an?

3J: Ne, ne. Pač štipendijo dobim, to je pa to.

3C: Ja ful dobr. Gor boš ful žurala. Tam se ne moreš izognit žurki. Ne tko a ve- ... Taki klubi so, a veš, kar ti je všeč, boš tam najdla, lej. Povsod vse. An smo bli na en ulici pa tko ... in je blo en kup enih starih kt barak, tko večjih. Ja, in pol prideš not in tko res zrihtan, pa tko alternativna scena.

3J: Kašne so pa kej cene kej vstopnin pa to?

3C: Ni tko drago, veš. Se da prežvet. Ne, ful lep mest, res. Pa muzejev je en kup pa razstav. To je ful zanimiv za videt kakšne stvari. Jst sem se zalubu, res. Lej, še mal, pa greš.

3J: Ja, še mal.

3C: {eeee} Kdaj si pa zvedla, kdaj si se prjavila?

3J: Prjavila sem se drugač že lan februarja. Pol sem pa pisarla parim lektorjem, pa to, v Minhen recimo, pa v Rim, pa take stvari ... sam oni sploh niso ... al mi sploh niso odpisal recimo ... al pa pač so rekl, da ne, da al majo ful mal študentov pa to pa se jim ne spleča met pač mene še met tam pa to, al pa so odpisal, tko kt una z Dunaja. Sam una z Dunaja je tko, redkobesdna bla, pa tko, pol sem se pa kar za Berlin odločila. Ta je bil pa ful navdušen, da ma on mnogo študentov, {H} ne vem kva pomen mnogo, okej ampak dobr ... pa pač da ja, da vela pa to, zdej sem pa zrihtala, no.

3C: Aja vse sta se že prek mejla ... zmenila.

3J: Ja.

3C: A pol se gor učijo tud slovenščino.

3J: Ja, tko je. Ne vem pa kok.

3C: Sej to ti tud pol prov pride za referenco, an.

3J: Ja, to pa res. Pa ... ful enih znanih Nemcev je blo na tej univerzi, res. Humboltdovska je to.

3C: Ej ful dobr res. Ej to te pa definitivno pridem obiskat.

3J: No, kul, res. Bova šla mal žurat gor. Drugač pa ja, sem pa brala, no, da ni tok ful drag no, Berlin. V primerjavi z recimo ... sploh v Nemčij, no. Ja, recimo Minhen je drag k pes menda prot Berlinu ...

3C: Ja Grošelj daje 800 evrov recimo. Sam ... v redu, dobr, plačo ma pa pač lohk da. On ma doktorat prov plačan. Tko da se je kr znajdu.

3J: On to dela prek slovenskega faksa al prov tam?

3C: Prek enga inštituta ... {eeee} gor. Gor, ja. Tko da se je kr znajdu, ja.

3J: O šit, ej. In bo verjetn tam ostal, an. Al ne?

3C: Ja zdej je fora, da bo šel verjetn, zato k gre ta njegov mentor v Ameriko, mu je zrihtu, da bi mogoče lahk šel z nemu.

3J: Ne, a res.

3C: D bi tam nadaljeval. Tko d bo zamenu celino {H}.

3J: A res.

3C: Ja. Ja Gašper pa Blaž ga gresta obiskat drgač v petek, sam jst sem reku, da nimam cajta ...

3J: Ja.

3C: Pa ... ja za vikend ga gresta obiskat. {eee} Jst bom pa pač enkrat drugič šel. Sej ti si tud- zdej si bla, z Valerijo, an. A na Oktoberfestu pa nis bla, an?

3J: Ja, z Valerijo. Na Oktoberfestu pa nisem bla, ne.

3C: No on je letos razlagu, da so bli s sodelavci ... {eee} Je žurka, sam pač ... pir je drag ... pa vse ... gužva je, no, tko. Ja.

3J: Matr, ej. Nemško obvlada očitno?

3C: Ja drugač je reku, da se mu ni nujn treba zgovarjat po nemško na inštitutu, k vsi angleško govorijo, tko da to ni panike ... {eeee} s podzemno se prpele na šiht ... tko dela raziskave, an- pač ... članke piše, ja. Pa še plačan je ...

3J: Ja.

3C: Tko da to je dobr, ja.

3J: Kva pa Blaž pa Gape kej?

3C: Ja onedva pa tud pač ... faks pa to. Še delata, ja. Tko da ja. Evo vsi nekam pičijo, zdej si pa končn še ti na vrst. Aja, sam še enkra- a pol ti ni ratal takrat it gor, k si mi rekla, an, d bi lohk enkrat septembra šla gor na obisk?

3J: Aja k Valeriji kao? Aja ne, drugič, to pa lan, ja. Ne, k sem mela lih en izpit takrat, ej. Karto sem že mela kupleno, goopti zrihtan, vse. Pa sem zluftala ene 150 evrov recimo, no. Sam dobr. Čak ti si bil pa lan, an.

3C: Lan, ja.

3J: Sej cajt gre tok hitr, da sploh ne vem več, a lan al letos ... hitr. Preveč hitr.

3C: Sej- ja, a to sem ti reku, da- sej ne vem, kdaj sva se sploh midva nazadnje dobla, ampak polet sem dobu obisk {eeee} iz Porta pa iz Santerema pr Lizboni. Od obeh dveh kavčsuferjev. Ja, en Aleks, k študira v bistv- ne študira ... uči portugalščino ... v Srbij.

3J: Aha, to si mi že omenu.

3C: To sem ti že omenu, k smo bli za nov let tam {eeee} v Sarajevu smo bli skup tam ... smo se dobil lan ... lan ... in je pol pršel julija k men na obisk {eeee} za ene 5, 6 dni. Pol je pa še kavčsurferka, k mi je pa svoj flet dala v- bliz Lizbone, za 3 dni prišla, mal starejša gospa, je pa pršla {eee} avgusta, k sem bil pa še v Lublan živel. Pa sem ji mal razkazu, no. Tko da kr pršli so na obisk. To mi je ful všeč.

3J: Prov zarad tebe? Al so mel kej blizu?

3C: Ja. Zarad Slovenije, k sem jih tko navdušu. {H}

3J: Ej dobra reklama, da sta res prišla. {H}

3C: Tko da sem jim- ... unmu sem razkazu Bled ... pa kam sem ga- Kran, Škofja Loka pa v Lublano. Njo pa pač bolj Lublano, no. A veš kam sem jo pelu, v en- ful jo zanima zgodovina, sva šla v Etnografski muzej. A si ti tam že bla?

3J: Aha, a to tam pr Križankah? Al kje?

3C: Ja, ne, v bistvu pr Metelkovi, ja.

3J: A, vem, kje. Ja ja ja, mal bolj dol. Ful zanimiv, no. Ej dobr si tole zrihtu, ej.

3C: Ja, ona mi je pol še celo portugalsko večerjo skuhala enkrat, eno juho {eeee} pa svašta ej {H} pa tko pojava je. Mislun un je bolj tak miren, ampak tud je vidu že cel svet, tko. {eee} Ona pa tud ... ona pa tud- rada ... potuje rada, an. Pa skoz se smeji. A si ti dobila- si an- a si mi razlagala an, da si dobila en obisk tud?

3J: Ja, en kolega je pršu s Polske za en teden, pa še en Portugalc ... tud. Sam on je pa v bistvu bil pri enih drugih kolegicah v Mariboru in je prišel sam za en dan v Lublano, ker je šel pol naprej v Budimpešto, tko ful na hitrco, ja. Pol sem pa ... pol sem mu pa tud mal razkazala Lublano, pa tko mal okol ... kul je blo, no. Drugač pa ... ena Srbkinja tud ... una tvoja kolegica? A je Anja al kko že, a ni ona tud tuki nek živela pol celo? A je še?

3C: Anja, ja. A sem ti omenu to?

3J: Enkrat si mi razlagu, ja.

3C: Ona je mela fanta v Kopru, ja. Sam zdej ga nima več. Zdele je v bistvu bla v Nemčij na enem

prostovoljnem delu {eee} ampak se nisva zdele že kakšen mesec slišala, tko da ne vem, kje je zdele, no. {eee} Tud ona, ja. Iz Sarajeva je drugač, no. Smo bli tud za nov let skupi. Tko da ja ... mava ... mava midva veze. {H}

3J: {H} povsod, ej, res, povsod. Sej to je kul, a ni?

3C: {H} tko da ja. Ja, jst pa ... sej pravm ... upam, da mi bo tole ratal usklajevat. Če bom mel sko-upam, da bom mel res velik za delat zdele an, k so bolniške, an. Tlele v Stražišu pa tud, an, me bo rabila trikrat do štirikrat na teden ...

3J: A zdej si že kdaj mel ta teden, ne?

3C: V nedeljo sva mela prvič. Dej da ti povem to zgodbo. Oni so eni fevdi an. Majo mesarijo doma in {eee} tamav mi je začel kuj slike kazat na ajpedu k so bli že v Braz- ne v Braziliji, v Dubaju pa na Tajskem pa mtka gre zdele decembra v Brazilijo ... in jst bom v temu cajtu pač tamavga merku, an. Mislm merku v narekovajih, jst v bistvu nalogo z nemu delam pa učim se, pol je pa pač cajt za druženje. Zato k, a sem ti reku, on ma pač to motnjo ... hiperaktivnosti, ma tablete kao zarad tega in ... {}

3J: Čak kok je star že?

3C: 13. In pač ... če eno stvar začne delat, on kr neki drugega prnese pa ... tko ful težko je z nemu, no. Nepozoren, ja. Ampak je mt njegova rekla, da je zato to mu zrihtala, d bo enga takga človeka mel ob seb, s kermu se lahk poistovet pa mu lahko ... da ni recimo to kao mt, k je sitna pa to an ... Je pa tko blo smešn k delava neki, pa mi to tamav začne kazat na telefonu sliko od kao svoje punce v modrecu {H} jst tko „tamav, dej ... mi ti rajš kšno sliko k je za v javnost, pokaž, an“ {H} a veš itak jih čist razganja an, sam ... očitno mi že tok zaupa, pa ... se razume z mano, da ...

3J: Si reku, da sta bla dva na razgovoru?

3C: Ja, ja. Še ena je bla sam je tamav pač reku zame, an. Pa tud čez vikende bomo kdaj mel, no. Tko da ... tko da pač ... dodaten denar. Jst sem tko reku, v vrtcu itak skoz ne morem, sam k so bolniške, tko da bom pač tole mel za zavn. Ampak, lej, tko k ti, jst pač upam ... da enkrat bo pa res redna služba an, men se ne da več tkole zjebavat {H}

3J: Ja, sej bo. Upamo.

3C: A ti k prideš nazaj pol boš še podaljšala?

3J: Ja, enkat še lohk.

3C: A prakso maš na magisteriju isto na srednji šoli?

3J: Ja, to- to sem pa že nardila. To sem že sept- ne, oktobra sem to nardila, no. To sem mela pa tam, pr Peterki, a veš?

3C: V ... v Lublan.

3J: Na oblikovni, no.

3C: A nisi bla enkrat na strojn šol al na gimnazij v Lok?

3J: V Lok na gimnazij, ja, ja, to sem bla pa v bistvu sam en teden, neki takega.

3C: A tle si mogla pa več ur narest?

3J: Tle sem mogla pa narest v bistvu tri tedne, pa tud tko ... sem mela velikat cele ure pa tko.

3C: A res al kva. Pa to si mela prov plan, kva moraš predelat z nimi?

3J: Ja, ja, sva se prej zmenila, kva bom predelala, enkrat sem clo spraševala enga {H}, sem mu dala pet. {H}

3C: A res, ja ful dobr, da so to take izkušnje an. Da se na tak položaj postaviš, k ti še najbolj korist, an. Kdaj gre pa Pero v penzijo? {H} ja fajn, ej ... Ja kva pa ... uni prfoksi, so se te spomnil še pač ... v zbornc?

3J: Eni so se me, ja, eni se niso, eni so novi, pa to, tko da mal mešan, no. Kr kul no, drugač.

3C: A ve- a veš, kva sem se spomnu. Od Gašperja punca dela {eee} za razredni pouk šolo, an in {ee} zdele k bo magisterij dokončala, more mi je reku Gašper en let ... zaston ... pripravništvo met, da lahko šele pol ona uči v šoli. A si ti če hoč- še se za to odločiš, morš isto pol to?

3J: Ja, mislm, da ja. Polom, res. Sam zdej ne vem, to je res en let ...

3C: Ja, to mi je reku zdej Gašper, da to je čist bolano, da ti en let tam zastonj delaš, pa pol še nis za zih, da boš tam dobu službo.

3J: Ja, tko da ne vem. Bomo videl.

3C: Ne a pa bi ti- mislm- te zanima- da bi ti tko bla učiteljca?

3J: Ja, bi bla. Vsaj par let, no. Ampak bi bla rajš tko na eni gimnaziji kokr pa osnovni šoli.

3C: A ti maš možnost- mislm, d lohk na osnovni in na sredni? O, zakon.

3J: Sam jst bi pomoje skor res rajš na eni sredni al pa gimnazij, no. Ne vem no, bolš mi je. Bomo vidl, res.

3C: Ja a zdele ti k greš v Berlin pa k prideš nazaj, ti maš pol še zmer en let za narest? A je dve let magisterij?

3J: Ja, en let bom še podaljšala. V bistvu mam pol absolventa.

3C: Ne, pol pa sam dobr izkorist tale Berlin.

3J: Jaaa. Čak kerga mesca ste vi šli? Kakšen je bil vreme?

3C: Mi smo šli maja. Vreme ej, kt da bi bil poletje. Tko da ful dobr, res. Smo dobro urajmal takrat. Res, Berlin je zakon. {H}

3J: {H} ... Dej mi povej še kkšen skeč iz kuhne.

3C: Ma ej, ta kuhna. Z eno se nisva mogla, ej. Kar sem naredu, je blo vse narobe. Lej, kr neki mi je nazaj zabijala, pa jst sem vedu, da pač ... prov delam. Okej mogoče kkšna stvar ni bla tok prov, ampak ... z drugimi sem čist normaln funkcioniru. In pol sem- pol mi je enkrat rekla „smrkovc“ pa jst „kva mi boš ti to govorila“ {H} in pol je ... pol je kr začela me opravljat pr šefu, sam šef me pa itak pozna, da sem bil priden pa to ... pa to pa on itak ve, da ona skoz čez druge govori, an. Sej

zarad tega meni blo strah, da bi zarad tega stran šel. Ampak pol sem ji- tok sem ji napovedu, da mi je pol mir dala, a veš.

3J: A res.

3C: Ja, napovedu sem ji, ja. Ja pač „dej mi mir, kva to men govoriš“. Ne vem, eno- ne grdo besedo, ampak tko zabil sem jo, no, da mi je pol mir dala. Da sem jo uštimu {H}. Sej je skoz zdrahe delala. {H} kt telenovela je blo, no. In an, ta Stana, k me pa objema, kt da sem njen sin, ona se je pa z njo- isto se nista mogle. In enkrat je Stana prov jokala in sem jo tolažu. K ji je rekl- eno grdo besedo ji je rekla. A veš to so take malenkosti {H}. To pa, ej, groza.

3J: Ojoj, no.

3C: Skoz je mela neki za povedat čez mene pa me opravlala, čez vse po vrst. Enkrat je- fora je, da oni so mel še zraven tuki v tej enoti so mel zraven čez cesto še eno enoto, k sta notri dv- dve-

3J: A vi ste kuhali tud not al kaj?

3C: Ja, kuhali tud. Skupine otrok ... so mel tam. In sem jst ponavad šel tja in tam zrihtu, pač pomil pa vse to an, pol pa nazaj mogu pridet. In enkrat hočem it že tja, an, in ona, da kdo bo pa to pomil, pa jst pač „ja jst ne vem, an“, men je un šef kuhne reku, pač mi je reku, da naj pol grem tja pospravl. Ooo, pol je blo to še tam sto let, pol je pa rekla, da kdo bo to še pomil an, pa sem jst reku „ja, ne vem kdo bo an“, in takrat je blo vse narobe. Znorela, ej. Prov telenovela. Pa to prov tko ... prov nadirala te je, a veš. Pa na vse. Kva te ma en za zajebavat, če delaš. Sam lej, sej veš pač.

3J: Ajoj.

3C: Ja, a veš kva. One so tam že cel lajf- moraš razumet, da so čist pod stresom in pol morjo ... na enga morjo ... na enga morjo to strest, an.

3J: In najlaži je to na enga študenta, an.

3C: {H} ja. Šit, ej. Lej jst sem bil takrat čist iz sebe.

3J: Ej čist verjamem, ja ... res.

3C: Ampak pol sem ji pa pač napovedu in ... mi je dala mir, no.

3J: Dobr si jo uštimu, šit ej.

3C: Ni to zame, ej. Sej v bistvu majo res ful naporn, skoz natempiran na čas, k morjo zajtrk pripravt, kosilo pripravt pa še malce, an. Pa ful dela. Pa skoz jamrajo. Ja, jamrajo pa ful.

3J: Svašta, ej.

3C: Mislmi tko, po en stran so jamrale, po drug stran so pa ble vesele, no. To jst ne vem, očitno je to tak okolje, jst ne vem.

3J: 5 mescev je pa dolga doba. Dobr si to zdržu ej res.

3C: Ja ... zjutri ob pet- ne ob pol petih sem se zbuju. Tko da ja ...

3J: Pol si pa šel doma direkt v postlo, an.

3C: Ja popoldne vem, da sem skoz spal. Ni šlo drugač {H} pol pa spet zutri an.

3J: Evo, ena izkušnja več za tabo an.

3C: Ja, ja. Tko da ja ... čeprav zdaj so mel pa spet ... na tej drugi enoti ... spet na študentu, so iskal ...

3C: Ja men je v bistvu takrat k sem delu mogoče pol že zato ... po ene dveh tednih hitrej šlo, k sem vedu, kakšen je tempo, an. Misl- do mal- k se- do mal- do malic, k se razdelijo, pač garaš, pol je pavza za kofe, pol je spet garanje za kosila, spet pavza, pol pa že počas dam.

3J: Aha, si poznal sistem.

3C: Ja, na pamet. Pa une pomije sem mogu skoz dol nost, zato k sem bil fant, an {H} v une ta bele kavte. Gravž, an, sam sem se pač {H} k mi smo mel pač tak mini dvigal in si jih not postavu in jih dol spustu an. Pol je pa bla- tm je bla tko ograja, da sem jst lohk kdaj še kakšnga tam pržgal, an. In sem ponavadi ... ta Stana mi je rekla „Luka ti kr tam bod, bom tist že jst gor zrihtala“ in takrat sem ga jst tam prižgal. Pomije v bistvu. Pa za dam so mi velikat tud dale za jest.

3J: A se kej stran meče?

3C: A veš, kok se stran meče. To sem pa tle vidu, a veš kok se hrane stran meče. Ful, ej. Tle so mel tud kosila ... za starej upokojence a veš. Tko d ... ne vem- enkrat sem ... ena gospa je zmer pršla z berglami, pol sej pa ta šef enkrat neki zajebavu, d ji je reku d je pa ona Tina Maze al neki {H} tko d ja, pomije party no {H} ne sej k enkrat vidš ... k tak del delaš an ... kok je res treba vsak del cent, a veš. Tko da ja ...

3J: Ja, maš prov.

3C: A veš kva sem se jst zmeri zagreb- zaboril. Za vozičke ... an, k smo bli tko razdeleni. Trije smo bli v pomivalnici {H} in pol sem se zmer zaboril – da sem jst a veš k so vozičke nazaj prpelale vzgojitelce, da sem jst sam zlagu iz vozičkov uni k je pomivala {H} pa to je blo redko, no. Ampak to je bil še najlaži del. Tam tam za pomivat, ej. Une so prov jamrale k moraš bit skoz sklonen in se jih je- jih je ful hrbet bolel, no. Tko da tam sem bil sam enkrat pa nikol več {H} pol pol je pa še un del, k posoda ven pride, k je pomita k morš {eee} zlagat, an. Recimo da je bil to tud kul del. Pa unu a veš, k moraš skoz sem pa tja hodet. A veš kva se mi je enkrat zgodil. Tok sem bil zaspan, da sem ta velk {eee} lonc postavu namest da bi ga zložu ne vem kam, sem ga kar pred eno bako postavu direkt pred njo {H} pa ona „Anže kva pa zdej ti je“ ej res.

3J: O šit ej. Zaprte oči an?

3C: Ja, noro res. Aja pol pa ... v bistvu ... jst sem bil tam ta prvi študent. Pol sta pa še dve- ena študentka je pršla, ena Valerija. Z njo sva mela kt en pakt prot te ta zlobni. K smo trije skup delal pa je una kej zoprнала sva se ji midva sam smejala. {H}

3J: A je bla kul?

3C: Ja, ful, res. Nikol več, no, res.

3J: Ujoj. Sam si pa car, iz kuhne pršu do vzgojila, res.

Besedilo 4

4C: Ej drugač zdele k jst zdele dva tedna nisem v Kranju v vrtcu delu, okej sej sem se mel za učiti, sam sem bil kr unu „fak dej jst bi rad neki delu“. Ne sam zaradi dnara, ampak tudi tko ... tko, ja. Ej k me je včeraj poklicala, sem bil kar tko čisto vzhičen {H} „to mi deli“ an.

4C: Danes sem šel pač ... {eee} zjutri na vlak {eee}, za nazaj sem šel pa z Gapetom, k je šel iz faksa. Tko da probam kr kakšnega tkole ponuditi. Čeprov ... a se je ... vlak podra- a je cenejši? Ali se je podražuje, sej ne vem.

4J: Mislim, da se je podražuje, ja, že par mesecev. Sej enkrat sva se še srečala na vlaku, k sem šla lih iz prakse, ti pa iz Leka.

4C: Ja, lej, v Leku pa tudi hvala lepa no {H}. Ja to sem pa začel junija. Sej je bilo drugač dobro plačano an, sploh nočne. Ampak ... spet umiraš. Recimo v nočnih, an. To je ura dve zjutri, ti že oči grejo čisto skupi {eee} pa spet je pač fizično del an.

4J: To si v skladišču delu?

4C: {ee} Ne, v pakirnici. Lih zdele v soboto ali pa v nedeljo se dobim z eno sodelavko, {eee} je ful faka, je že potvala naokoli velik. Ja, zato. Tko da jo vidim, ja. Edin s to sem bil tko, da je na isti ravni, drugač so pa isto tam delavci kot v kuhni, an. K je ... so naveličani vsega an pa pač malo plačani. (?)

4C: Ja drugač je bil zadnji Aljaž na tekmi, ta prijateljska, kva je, Kolumbija ... Slovenija. Ja. On je čisto navdušen nad fuzbalom.

4Č: Za to Kolumbijo je bilo rečen kao šala an, kao da ne bo tekme, zaradi tega ker so Kolumbijci vse ... črte posnivali {H} pač, zabavancija an. K so lih iz Kolumbije, an.

4C: Ja Blaž je reku, da je bil isto na tekmi, pa da je bilo kr neki njihovih navijačev tudi tam baje. Ja, v Stožcah. Sej, k sem bil jst ... mislim tko, te ... za te ta male, jih je dost ... nad fuzbalom navdušenih.

4C: M-hm.

4Č: A trenira tudi?

4C: Ne, to pa ne. Je pa ... je pa kakšen let hodu, no. Tlele v Stražišče, Sava. Zdej je začel ta mav na boks hoditi v Loko {H} ja. Baje majo zdej na Pevnem no, majo, no. Tko da svašta. Me bo en dan nabil {H} a nimaš ti boksarske vreče doma?

4Č: Dal sem jo enmu Žigu. Zdej, tko k sem ... v- v petih letih sem jo dvakrat rabu. Pa sem reku, džabe. Mislim, on pa ... mislim, sej veš, ker Žiga. Tam iz Biten, Spodnjih Biten. Zraven Barona.

4C: Ne, ne poznam.

4Č: Pač v glavnem, enmu Žigu, k ga poznam. Se je prah prej gor nabiru.

4Č: Drugač ... zdej sem mal bliži doma ... k sem pač brez izpita. Jah, dobil ... mislm, najprej sem napihu, k sem bil v postopku odvzema, sem pa še kreš naredu.

4J: A resno.

4Č: Ma ja. Pacient sem pač, ne znam se skoncentrirat med vožnjo. Ne, k sreč nč resnega. Sam fora je bla- v enga sem se, pa že tko je bil srčn bolnik, pa so se ful ustrašl- mislm ful sem se ustrašu, k je tip reku, da težko diha, kuj smo poklical rešilce pa to. Sam je pa dobr, mislm ... dobr k lahk grem pač družbeno koristna dela delat za to kazen pa {eee} ... dobr je, da ma sam vretenca laži poškodovana vretenca an, če bi blo kej hujšga, sej me lohk še tož.

4C: A to ti dajo na izbiro namest da plačaš da delaš? Kok bi pa mogu plačat?

4Č: Ja ... ja v bistvu, v bistvu fora je ta an, jst drugač še nisem mel ... še nisem mel sodnika za prekrške, mislm za kreš, jst sem mel sam sodnico za- pri odvzemu an. In ... in ... je ločen, an, je posebi pač to. Drugač ne vem, odvisn kko kko sodnica odloč.

4C: A si bil ti kriv? Kje je pa blo to?

4Č: Jst sem bil kriv, ja. Na pot, najmanj 200 metrov, mislm 200 metrov od doma. Fora je bla, k dva sem vidu, k sm- enga kolega pa kolegico pa tko a veš, pomahaš, pa tko pozornost pade, ena je pa tam zavijala levo ene dva avta pred mano {eee} pa pač ... trije, dva, ne vem jebiga. V peto sem naredz izpit pa še ne vem kdo mi ga je dal an. {H}

4J: A res, ojoj. (?)

4C: Sam neki mi še povej, a to k so te dobil, a to si ti delu {eee} ...

4Č: Dve ure so me zadrževal. Niso me dal na test, k sem ga zavrnu k sem ga ...

4C: Ja kk pa pol kr lohka rečejo, da ...?

4Č: K ga zavrneš. To je priznanje. Pa tko je an, če ... če pa ne bi zavrnu ... Mejbi bi blo pa vseen bolš, ker po drug stran bi se pa to še mal bolj zavlekl, pa bi mel pol leta še izpit, sam ...

4C: Aja pol so ti ga kr vzel?

4Č: Vzel, ja. Ni mi ga vrnu. Čez let pa pol mam šele možnost.

4C: Ja, šit. Ja kje so te pa dobil?

4Č: Na Šutni v sredin ... sredinski odcep. Ja, bliz tebe. Točn tam, k je odcep, k je kozolc. Od kozolca naprej prot men, prot odcepu, tle maš Kran Loka ... (G: pokaže z rokami) In tle ... tle so prot men zapelal. Sam menda d je bil pa lih tist dan v bližin en rop in so me zato tok dolg zadrževal k so me kao sumil ropa. Res pregledal kao cel avto. Mene je pa že vidu, d sem ves presran, a veš. Pa itak je kuj opazu, še z lučko-

4C: Okej eno povezavo mam zdele. Jst sem- a je blo to slučajn junija? Al julija? Zato k so pr sosedih ropal ... no pr sosedih so ropal ... to je blo polet ... in čist možno je, Anže, an- policaji so- mt je vidla, da so pač ropal, an. K sosedov ni blo doma, a veš. Ja, in pač- mami je tko- jst sem bil lih iz šihta an in lih mami reče ... pride povedat, da pač pr sosedih ropajo. Pa jst tko res grem gledat

čez oken, in mi je blo tko- ne, a veš, kko je blo. {eee} Lih v- hotel so not v balkonska vrata vdret, so mel lučke na glav. Pa jst pogledam „faaak, dej poklič policijo takoj, an“, in res pokliče, pa pridejo policaji, an.

4Č: Sam da je lih tak naključje, da je lih tajmi- da je lih da je lih takrat, k sem jst not zapelu, d so oni not prot men a veš, to so mogli eno prjavo dobit, da so prot men zapeljal. K drugač bi šli mim, a veš. Jst sem bil sam v avtu. Jst sem Grega lih, tega Grega, ne vem, če poznata, sem ga doma odložu in sem šel naprej. In so me ... pač- Me= =M ja, povej.

4C: No ... in jst ... in jst pač ... pol {eeee} čez strešn okn se vid k sosedom, an. In pol mal opazujem situacijo pa tko pršli so psi, vsi so po gmajni iskal. K policaji so kuj pršli, k je moja mt klicala, an. In te roparji so se očitno kuj razbežal, an, k so slišal ...

4J: Ajaaa, jih niso dobil?

4C: Ne, niso jih dobil. In fora je, da sem jst slišu kriminaliste govort, da so nek tmle na vas ... Me priimek je bil omenjen, dobil. Pa jst tko ...

4J: Ooooo.

4C: Pa jst sploh nisem povezu tega. In zdej k ... očitno so tebe lih tisto noč ustavil.

4Č: Ja, sam fora je bla fora je bla ... me- men ni blo nič jasn, ni mi blo jasn, zakva tok dolg gvera, a veš. K ponavad je to v roku pol ure, a veš.

4C: A pol si zvedu, da je bil rop?

4Č: Ja, une so iskal tam na polu. Pa vem, pa vem, da je blo, to sem zih, da je bil al petek al pa sobota, k je folk hodu prot Ledin- ene par folka sem vidu, prot Ledinam k so šli. Tko da ja, pol lohk, da je bil res ta večer.

4C: No, in jst se prov spomnem, da ... a veš itak se je slišal iz moje sobe a veš. Pač kriminalista sta govorla, da so nek enga- eno osebo najdl, k pač sumjo in ... pač ... itak sem vedu, da ti pač ne bi mogu ... čeprov sem res, mogoče pomislu za sekundo mogoče, da si kej spil, ker tud on je omenju neki ...

4J: Kero naključje, ej.

4Č: Ja, sam oni so mogl met neki prot men, ker ne bi kar tam prot men zavil.

4C: Ja ... pač oni so čist prečekiral pol ta del tam, an. Sam, niso pa nič oropal, zato k so jih taprav cajt- so pršli policaji.

4Č: Sam skeri scene ej. Z lučkami pravš.

4C: Jst sem lih takrat dam prišel, k so oni začel ... to delat. Una bajta, k je- k če se tko postaviš k prideš do naše bajte (G: pokaže z rokami), je na ... ta tanova na levo. Kuj zraven naše bajte. Prov sick fore, ej, pa prov naključje.

4Č: Ma ja, ej. Men pa nč jasn, kva me zdej ... dve ure kao.

4C: Mislil so, da si ropal, an.

4Č: Pač ... pol pa kao „sej to ni neki fore gor dol“ a veš k najprej me sploh niso obravnaval glede tega, a veš k ponavad tko če te ustavijo, ti kuj dajo za pihat, an, oni so pa kao najprej prtlačnik, avto pregledal ... po polu, a veš, če bi kje kej vzel pa pol ven vrgu. Oni so to mislil, an. In jst ti rečem, jst prov nisem mogu verjet, dve ure pa pol je trajal postopek, da sem šel.

4C: {eee} Sem pa prov vidu, ja, k so z ene tremi, štirimi psi ... je šel ... so šli prov po gmajn pa s svetilkam, no, tko. An, sosedi so bli pa lih ta cajt na ... poletnih počitnicah, na morju. In so očitno opazoval, da jih ni doma, a veš.

4Č: Ja lej, če so ropal, uni zih razmišljajo, kdaj jih ne bo doma. V glavnem, nisem ropu pri vaših sosedah. {H}

4C: Tko da ... tko ja, pač mal je scary k ti zraven bajte ropajo. Tko da, ja.

4Č: Ja, še prej smo pač gledal en fuzbal, k je bil lih svetovno ... pol sem pa peš dam šel. Avto sem kar tam pr kraj pustu, ja. Jst sem ... jst sem mel še plan it do doma, pa je tip zakompliciru. Je reku „pelal te bomo“, je dramo delu, an in me je pelu dam.

4C: A je še dramo doma delu?

4Č: Ne, to ni, to ni. Sam šel pa naprej. Pa jst „pa sej sem kilometer stran od doma, an, un, grem peš“, pa un „ne, sej te lohk zapelemo“. Pol sem šel pa dam, pol sem pa čez ene štir ure ... kok je bla ura, lih ene štiri, pol petih, sem ga pa šel iskat pa dam zapelu.

4C: Ja lej, iz vsake napake se neki naučimo.

4Č: Ja, lej, zdej vsaj več hodim. Zdej grem kdaj do Stražiša, kdaj grem do Trate ... pa pinkponk igramo. Pa z Gepsom sva tenis dvakrat, trikrat šla zdej. Za poker pa nisem jst več za to. Ni- nimam potrpežljivosti. Zdej se bom v šolo poglobil pa lepo matematiko šel študirat pa bom lepo prfoks. {H}

Besedilo 5

5I: Ona mene tko pokliče ... pa prav „Sej vem, d nimate teh čevlov.

5A: Aja.

5I: Jst sem njej rekla: „lej, tko poglej čevlji. Pa če je teb všeč, pol ga mi zih nimamo.“ Pol pa kliče pa „ej sej vem, da nimate, sam dej poglej {H}“

5I: Zdej mam pa že b. Morm mal napisat, da me ne nov slučajn kdo okrog prnesu, ane. K se mi je zdel zanč, da so me okol prnesl in {e}

5A: A res?

5I: Se mi zdi, da so me zanč okrog prnesl, nism bla stopostov in od zdej pišem ure naprej.

5A: A res?

5I: Ja.

5A: Ja jst si isto pišem ure.

Besedilo 6

6A: Ej a bo juttr pol kej Katja tuki al gre direkt v ... na Hrvašk?

6I: Am ... ob sedmih bo že tle, po moje, al more bit v Lublani. Ne, z avtom grejo. Ona pa ta iz Lublane pa prov direktor, pa mislm da una iz Kopra se dobijo v Lublani, una k sta pa Maribor pa Ptuj gresta pa posebi.

6A: O, fak. Cel žur.

6I: Cel žur, ja.

6A: Ja, za urnik ji morm rečt. Ne vem drug teden ... bom pomoje v nedelo delala, ker je pač lih tretji teden, pa bi bla rada v sredo frej. Itak si enkrat frej med tednom.

6I: Ja, sam če bo ... aja, odvisn, lej, kok bo robe napovedane. K če bo ful robe, ne vem, če ti bo dala frej.

6A: K je lih sreda, ja.

6I: Ja. K pondelke pa srede je roba. Ampak jst mislm, da zdej nov ne vem kašne hude ... da bo tko, če bo, bo ena, dve palete.

6A: Aha.

6I: Tko da ... pomoje da ni panike.

6A: Jo bom prašala, ja. Al pa ji bom napisala listek, k zdej se itak nč ne vidva, k jst ob štirih pridem. Bom pol v petek, k bo. K juttr itak ne bo tuki, a veš.

6I: Ja juttr ... juttr boš pol ji bova napisale listek, pa ji bom jst v I=A petek rekla. I=A

6A: Ja, prov.

6I: Če ne bo ona to že napisala. Pa bo pol mogla spreminjat.

6A: Ja, sej to, ji rajš prej povem.

6I: Da ji nov treba spreminjat.

6A: Ja.

Besedilo 7

7J: No, zdej mi pa povej, kk smo šli zadnjič na Blegoš.

7E: Čaki, no, zdej se moram še spomnt, kk je blo. Moram se še spomnt, kk sem se spomnu. {H}

7J: {H}

7E: Nehi se smejat.

7J: No, dej. Sej tega ne bo noben poslušu, to bom jaz sam pretipkala na računalnik.

7E: Naštimi kakšnega družga, reč mami ali pa Matjažu, on fest govori.

7J: Sej bi, sam ati, ti velik bolj poveš kšno štorijo, no.

7E: A, tko.

7J: Ja ... No, In kk je to blo?

7E: (se odkašlja) Ja kk je blo. Ja ne morem zdej govorit, moram sem pa ke hodit (G: vstane iz naslonjača in se začne sprehajati po dnevni sobi). {H} No, blo je, takole je blo to. No, na vas, navade so pr hiš doma take, da se je ob lepemu vremenu kam gre! {H} No, lih pred južno je blo, no, pa pogledam gor prot Lubniku pa vidm, da je lep vreme, pa sem djal: a ne bi šli gor prot Blegošu? Vprašam mami: „Ja,“ je rekla „jaz sem za, ja še Alenko,“ „ja Alenko sem pa že prej tud mal prašu, je tud kuj rekla „ja, gremo.““ No, in res, po južni gremo pa se zbašemo not, smo kar zgodi šli.

7J: Kdaj smo pa že šli?

7E: No, smo šli že pred eno od doma. In se pelemo po Polansk dolin, pa v Polanah zavijemo prot Javorjem, pol pa gor čez naprej, pa skoz Žetino, pa pridemo do Kala gor, do ... se naštimamo v čevlje, pa to, pa napravmo, mal je pihal. No in gremo, in se začnemo vzpenat 15 do dveh, popoldne.

7J: A, tko.

7E: No, in gremo gor, maširamo po poti gor čez, pa to, se je kar vlekl. No, pol pa pridemo gor na vrh, mal pihal. Mal pogledamo okrog, mal določmo strani neba {H}.

7J: {H} A smo šli hitr ali počas?

7E: Ja, šli smo zmerno, bolj počas. Ja, no, pol se pa dol, ves pogled je bil pa usmerjen v kočo {H}. Dol spodi, mal nižji. No in se, dol gremo, in smo prišli dol en četrť čez tri, smo prišli v kočo, prej smo bili zuni, k je blo mal vetrovn, pa pihal, no pol pa gremo not, „kva bomo,“ „en čajček, to drugu, pa še neki zravna za podrobit {H}, pa eno ocvirkovco,“ no, pa smo tist pojedl, pol pa še to. No in, pol pa, pol pa tist naredmo, mal pogledamo okrog sebe, kaj so tam not, no, pol pa še en flancat za povrh.

7J: No, lepo. Kaj so pa mel še za jest kej tam?

7E: Ja to, pa tam meni, pa je bilo kr dost, se šteje, kar gostilna, te malce, pa taka reč. No, pol pa, pol smo se pa odločil, zdej bomo pa šli dol po drug pot nazaj, se dol pod kočo obrnemo navkreber, in pridemo dol na cesto, taka ... gozdno, no in jo gremo še dol ene tri četrť ure, eno uro al kok, pol ure peš, pa pridemo do avta, se preobujemo, pa jo gremo domov. Spotoma še v Javorje zavijemo, tet

eno svečo prižgat, k je bilo lih tist dan ... pred vsemi svetimi.

7J: Ja.

7E: No, pol jo pa ruknemo domov, da smo prišli do noči domov, pol pa takoj v kurilnico zakurt, ker „zebe“! {H} No, smo se pogrel. No, nagnila se je noč, smo legli spat, pravlica za lahko noč pa smo zaspal. {H}

7J: {H}

Besedilo 8

8E: En, dva tri. No pejmo.

8J: Dejmo.

8E: No, mi smo tlele z Loke doma, v predmestju Loke, že naselju, na podeželju in skoz večji promet se ustvarja tuki in so se zmisilil, da je treba eno obvoznico naredit ... mim Loke. No, ker Spodn trg je not ... vse zabit, cesta ... vse ... je klanec gor, in ... in ... promet nemogoč, vse ... une bajte se jim rukajo pa pokajo vse, hrup ... oken ne morejo odpirat, ker je tak smrad in so se začel že pred 40 leti ment, da bi bilo treba obvoznico, pa to ... in so sam, kere variante, jih je bilo 10, 11 variant z vseh koncev okrog pa se niso mogli zment, leta so šla, in zdele šele okrog 2002 pa neki, 2005, so se zdej odločil eno traso, so se spomnl.

8J: Mhm.

8E: No in ... zdej se je pa pol to začel, ampak vsi normalno niso zadovoljni. Pa te protesti, k je šla ta obvoznica preveč, ta trasa preveč skoz naselje Suha, skoz vas, so se tist okolišk kmetje, prebivalci, začel bunit, pa to, blo je pa narejen, da bo šlo tunel skoz Sten, pa na drug stran na Žolščah ven, pa pol gor čez prot Bodovljam, pa to, ne. In zdej ... zdej so pa le delat začel, začel so delat, več etap je bilo zmenen, no in ... zdej pa ... zdej pa že delajo že tunel, ene tri četrt narjena luknja, pol je bilo pa ... So šle te ... firme v cugrunt {H}, in jih ni več, in zdej je vse obstal. Ena dela, v prvi etapi, pa že delajo ena krožišča, tam na Suhi, pr čistilni, so ga že naredl. Zdej pa čez Soro so naredil tavelk most, tud to je že narjen, zdej pa že pred tunelom spet rondo, k zdej še tuki delajo, no in ... {eee} ... tok da, bodo letos verjetno to že odprl, to traso, majo že, robnike polagajo, pa že višina pa vse, razsvetljava, pa vse te infrastrukture notr, električno, kable, pa to ...

8J: Ja.

8E: No, in zdele bodo pa do konca leta že asfaltiral, tok da bo pol že neki narejen, kva bo pa za naprej, pa ...

8J: Ja, sam kaj pa tunel?

8E: Za tunel je pa zdej bil spet razpis, in zdej zgleda, da se bodo nekak odločil, kdo bo izvajalc, je pa skoz ... ene pritožbe, pa ene ... na ponudbe pa tko da je skoz ... zakonodaja je taka, da se vse dopušča in zato ne gre nikamor naprej. Ja. Ja, in zdej bo pa pol zgleda da začel, da bodo enga zbral, da bodo še tist dokončal, tist tunel pa to, morajo pa pohitet, da bo do konc 2015 fertik, drugače jim bojo ena evropska sredstva, en dnar z Evrope pošel, pa ne bojo mogli izkoristit, pol bo pa ... pol bo pa tunel ostal tko, kt je. Pol pa ne bo nikol najen, če ne bojo tistga roka uhitel.

8J: Uf. Kaj pa Ješe prav?

8E: Ja, ja un Ješe. Sevede, tam na Spodnem trgu so skoz en protesti mal, tak rahli, bolj potihi, in ene zastave so si umislili, 40-letnica obvoznice, da že 40 let to traja, in, in so zlo nezadovolni, ker ne morjo več to prenašat.

8J: Ja.

8E: Ja, tuki pa kmet na Suhi, so bile pa tudi ovire, že več cajta pritožbe. Pa tožaril so se po sodišču, pa po ... povsod okrog, in zdej pol ... zdej pa le, so tisto uštimal, da ... pa odškodnine, pa ne vem kaj, tko da ... v glavnem, nikol ni za vse dobr.

8J: Hja.

8E: Uni bi rad mel, te, pa so rekli, da je tuki prebliz, pa da so vas razdelil na pol. In da bi, so zahteval eno drugo varianto, da ne bi dol, pred ... na Suhi krožiša, ampak da bi bilo to čez stebre speljano, cesta vzdignena gor čez, in to jim niso ugodil to. Pa to, tko naprej ... tko da, zdej zgleda, da tole bo ... za naprej se pa še ne ve. Konec! {H}

8J: {H}

Besedilo 9

10F: Dobro jutro! Nov zajtrk z zvezdami se odpira. Lepo pozdravljeni na nedeljo, 2. 11. Počasi bo konec ... tehle ... krompirjevih počitnic in praznikov in danes imam enega prijetnega gosta v zajtrku z zvezdami za en tak prijeten in lahkoten klepet, bova videla, kam naju bo zaneslo. To je – jaz bom rekel – frizerska legenda v Sloveniji, predvsem na ljubljanskem področju, Stevan Pavlovič, imenovan in predvsem znan pod nadimkom Stevo. Stevo, dobro jutro ti želim.

10G: Dobro jutro, Boštjan, dobro jutro vašim cenjenim poslušalcem.

10F: Torej danes ste verjetno ženske malo bolj zastrigle z ušesi, češ, oohhh, dobile bomo kakšne nasvete za farbanje, za pramenčke in tko naprej, ampak s Stevom bova mela čas do desetih, da se

menva, zmenva o vsem, tudi o frizerstvu. In tudi moški pridete na vrsto, brez skrbi. Dobro jutro v zajtrku z zvezdami.

10F: Dobro jutro vam želi zajtrk z zvezdami, Boštjan Romih je tukaj in gost v zajtrku z zvezdami, to je frizerska legenda Stevo! Stevo! Začniva z uvodnimi ogrevalnimi vprašanji, da se mal prebudiva. Zgledaš mi dokaj buden in predvidevam, da ti ni problem zgodi vstat. Ee, kdaj vstajaš, piješ kavo, kakšni so tvoji jutranji obredi?

10G: Ponavadi vstajava z ženo okrog pol sedmih, {eee} kavo (ROD!) ne pijem, nikoli je tudi nisem pil, {eee} sem pa ... vsako jutro se trudim, da bi ženi skuhal kavo, ker se mi zdi to ena taka {eee}e mala pozornost. Drugače pa nisem {eee} ljubitelj kave, {eee} ker se mi zdi, da je to ... ena slaba navada. Spoštujem pa ta kult pitja kave, ker vidim, da mnogi ljudje v bistvu uživajo ... v kavi.

10F: Tooo, to mi je všeč. Kult pitja kave. Dobr si se izrazu.

10G: Ja. Je pa, je pa seveda ... problem je potem, če ob kavici sledi še cigaret, in še kej naprej, ne, to pa potem, ta kombinacija je potem lahko slaba.

10F: Pa predolg klepeta, pa potem zamujanje na delo in tko naprej, česar pa ti, ki morš delat vsak dan, in ki si vezan na stranke, sigurno ne ceniš prav dost, ne.

10G: Pa niti ne. Jst mam v bistvu nek tempo, zbudim se, {eee} otroke popedenava z ženo, psa ... {eee} ven pelat in tko naprej, in tam nekje okrog {eee} okrog osmih hčerko z največjim veseljem peljem v šolo, se posloviva, ljubiva in tako naprej, mahava, in potem pa ob pol os-, ob pol devetih sem že v službi in delam tam nekje do petih vsak dan. Potem sem pa spet po peti uri sem pa očka.

10F: {eee} hčerkica je kolko stara?

10G: Tretji razred, 8 let, sin pa deveti.

10F: Oooo, in maš lepo zjutri tistih par minut za za izkazovanje pozornosti.

10G: Po šoli, pa po dnevni šoli oz. po moji službi sem pa spet otroci, ne, spet sin in hčerka in pes in žena, tam nekje do enajstih. Ob devetih sem pa že itak ... že samo na eno oko gledam, ob enajstih pa definitivno dol padem {H}.

10F: Ti, zdej, ne, mogoče bi zdej kdo ob tem pomislil „oh kako nezvezdniško – zjutri ma otroke pa popoldne ma otroke, ne, sej to je pa čist normalno“, ja, hvala bogu, a ni glih to največji ... najboljše možno, kar se ti lahk zgodi, da maš za koga skrbet, da maš otročke in družino.

10G: Ma ja, ... to se mi ... tko, ker sem kar dost individualen človek, {eee} nisem si nikoli predstavlju, da je družina to, kar dejansko ti da, in sem se te floskule „ja, družina, to“, ne, so se mi nekak zdele {eee} nerazumljivi, ampak potem ... se pa dejansko, ko dobiš otroka, prvega, drugega, potem se dejansko ... avtomatično, narava naredi svoje. Pa neka odgovornost, ne, moraš biti odgovoren. Če maš družino, če maš otroke, pač, si ti, seveda, v drugem planu, ne.

10F: Stevo, frizer, ki je danes moj gost v zajtrku z zvezdami.

10F: Dobro jutro, dober dan! Stevo, frizer iz Ljubljane, je danes moj gost. Stevan Pavlovič, oprosti,

Stevo, odkod prihaja tvoje poreklo?

10G: Jaz sem, {eeee} po poreklu Srb. Cela moja družina je srbskega porekla, {eee} sem pa rojen ... rojen v eni čudoviti vasi v {eeee} severovzhodnem delu Bosne, čisto na meji s Srbijo je ena čudovita reka Drina vmes, ki je opevana v mnogih pesmih {eee}. Drugače sem pa celo življenje praktično že, ne, 37 let sem v Lublani in sem pravi Lublančan oz. lokal patriot Draveljčan, Šiška, ne. Šiška je zakon, to je to.

10F: A si iz Srbije prišel sem al si se že tle rodil?

10G: {eeee} Ne, jaz sem se rodil v mestu Bjelina {eee} in potem sem pač s starši živel neki časa v Berlinu, ker sta onadva delala v Nemčiji kot gastelbajtarja, potem smo se pa preselil v Lublano in {eee} dejansko, v nekem obdobju sem želel it v London živet, ker je London neka inspiracija, center frizerske mode in frizerskega sveta, potem ko sem začel delat kot frizer, ampak v drugi fazi sem si pa postavil tud cilj narest London v Lublani v smislu svojega dela, ne, in mislm, da mi je to kar uspel. In nisem nikoli obžaloval, da nisem odšel iz Lublane, ker Lublana je res čudovito mesto.

10F: Stevo, ko ... ko si mlad fantič, ko se tam igraš z avtomobilčki, ne vem, ko ste se sigurno šli partizane pa Nemce pa ne vem kaj, kdaj te tam prime, kako je bilo pri tebi, da te zgrabi „u jaz bi bil pa frizer“?

10G: {eee} Jaz sem pravzaprav hotel bit zgodovinar. Mene je zgodovina vedno privlačila, {eee} kot frizer, to je pa mama imela, mamina ideja je bila. Lih v Cankarjevem domu sem nekaj povedal o tem, dobil sem, {eee} nagrado, {eee} za izjemne dosežke v frizerstvu, {eee} na Slovenskem frizerskem festivalu in {eee} ideja moje mame je bila, da bi bil frizer oz. spotoma do zgodovine, da bi pridobil še kakšen poklic, no in lih, moja mama je 12 dni nazaj umrla, tko da sem v bistvu to nagrado njej posvetil.

10F: Moje sožalje.

10G: Ja, je pa dejansko ona ključni človek, {eee} ki se je odločal, drugi ključni človek je pa potem {eee} ko sem prišel na prakso k gospe Meti Podkrajškovi, Podkrajšek, veliki slovenski legendi.

10F: Ta pa je legenda, ja.

10G: {eee} ja, dons ponoč se mi je o njej sanjal {H}, celo noč, {eee} in {eee} ona mi je v bistvu profesionalna mati, ne, ona je v meni videla nekaj in se je res potrudila za mene in mi je na nek način odprla ta čudovit frizerski svet.

10F: S Stevom, ljubljanskim frizerjem, sva kmalu nazaj.

10F: Slovenski frizer, lastnik učnega centra Stevo Hair Academy, Stevan Pavlovič Stevo, je danes gost v zajtrku z zvezdami. Stevo, zdaj pa eno vprašanje. A si ti tiste vrste človek, ki ki, a veš, ki bi rekel kaj takega: „dej, pokaž mi lase od blizu, pa povem ti, kdo si“? A ... a hodiš po svetu, je to ... to?

10G: To je profesionalna deformacija, jaz se dost vozim z avtobusom, sploh, ko je slabo vreme, dež.

Sedim v avtobusu in opazujem vsakega, ki pride notri, in že takoj skiciram v glavi idealno frizuro, idealno barvo za osebo. Je pa to ... ni odvisno samo od las, je odvisno od oblike obraza, vratu, ramen oz. telesa in imidža človeka, osebe, tena kože, barve oči, tko da v trenutku, ko stranka prihaja, {eee} bližje k meni, jo v bistvu skeniram in jo idealno formo oblike že takoj projeciram na obraz {H}.

10F: Tole zdele si ... si dobr povedu, in si marsikomu tko malo odprl oči, kaj vse bi moral {eee} frizer gledat, ne, si rekel, torej, telesni proporci, proporci obraza ...

10G: Ja, so ... proporci obraza so ena zanimiva stvar, jaz, jaz sem šel na tečaj ličenja, sem se naučil geometrijo obraza, ne. Ker obraz ima neke geometrične lastnosti, karakteristike, {eee}e ... recimo, da je zanimivo, da je od vrha čela do ... do oči je ena dolžina, od oči do vrha nosa je druga dolžina in od vrha nosa do konca brade je tretja dolžina in te dolžine bi mogle bit {eee} ... enakomerne. V tem primeru imamo proporcionalno pravilen obraz. Idealen, to ne obstaja, to je samo ... govorim o nekih, nekih formah, ne, in {eee} če je obraz krajši, daljši, širši, ožji, tudi razmak med očesi, med očmi recimo, ne ... Recimo, večina ljudi ne ve tega, da je širina enga očesa približno enaka širini drugega očesa, in razmak med dvema očesoma je tudi enak širini enega očesa.

10F: Vau.

10G: To se pravi, tud ... Vse to moraš videti, vse to moraš vedeti, videt barve, ki dominirajo na obleki, na nakitu, torbici, kakšno ženska nosi, to so vse neke, neki zunanji pokazatelji, kaj je ženski všeč, v čem se dobro počuti, ali je ... ali je na nek način introvertna, ekstrovertna oseba, a se rada pokaže, a ima močne barve, a ima umirjene, diskretne barve in ... na tak način lahko potem ... osebo na nek način prepoznaš in ji svetuješ.

10F: Zelo zanimiva vprašanja se mi odpirajo, kmalu bova s Stevom nazaj.

10F: Dobro jutro, Stevo je danes moj gost. Stevo, frizer, tole je zajtrk z zvezdami. Govoriva o zanimivih rečeh, in sicer o vs- kaj vse ti kot frizer pogledaš pri človeku, in si rekel, takoj dobim že neko vizijo, da avtomatsko gledaš ljudi okrog sebe, in si predstavljaš, jih skeniraš, si predstavljaš, kakšno frizuro bi jim ti nadel, in kaj vse moraš pri tem ... pri tem upoštevati. Govorila sva o proporcih, o razmerjih, pa tudi o barvi kože in ko si načel, zdele si rekel, takoj vidim žensko, a je bolj ekstrovertirana, introvertirana, kok se rada pokaže, kako je oblečena, njen slog, ja tlele si pa že zašel mal na področje ene psihologije oz. vsaj nekega preprostega branja ljudi.

10G: Ja, dejansko, sej psihologija ni ... mene je vedno zanimala psihologija posameznika, psihologija (?), mislm, mene vse zanima v življenju {H} in javno nastopanje, govor, didaktika, dinamika govora, skratka, to so stvari, na katerih jst delujem, to so področja, na katerih jst ko predavam, ko nastopam pred množico frizerjev in tako naprej, jih moram znat, ne, moram znat, kako se obnašat, kako govorit, videt, prebrat na nek način, in če se to le da, sogovornika oziroma {eee} stranko, ki pride ... model, ki pride in tako naprej. {eee} Veliko je pokazateljev, kako ljudje

na ven kažemo to, kar nam je všeč al pa kar nam ni všeč, ne. Recimo, eno zanimivo stvar imamo pri izbiri barve za ... za ... za lase, ne. Vsaka pride in bi se rada barvala, in potem en najbolj preprost način, kjer ne morš falit, je to, da stranki postaviš barvno karto pred njo, če ona ne ve točno, kaj bi rada, in jo prosiš, da ti pokaže tri barve, ki so ji všeč, in tri barve, ki ji niso všeč. Se pravi, kaj ne bi nikakor mela na svoji glavi in kaj bi mela. In potem se ta ... krog ... potencialnih želja ... zelo zoža, ne, in točno vidiš, v katerih okvirjih se lahko giblješ, ne. To je recimo samo en pokazatelj.

10F: Dobro, ampak jst takoj zdele pomislm, v redu, kaj pa če so tiste tri barve, ki jih je izbrala, so neki, kar bo tebi totalno zbudilo averzijo, boš reku „ojoj, pa lih te, ki ji najmanj pašejo.“

10G: Ne, ne, ne, ne ... tle ne smeš bit sv bjektiven, ne, tle moraš bit objektivni tle ... Stranka in njena želja na prvem mestu. Ti ji lahko samo potem svetuješ, da mogoče na ten kože to ne paše, da je prevelika, prevelik kontrast med izbrano barvo, ki je mogoče pretemen, njena koža je svetlejša, ali pa barvo oči. Lahko svetuješ in jo potem napeljuješ na nekaj drugega, ne, ampak večinoma ženske imajo občutek, ne. V 80-procentov primerih, v 80-procentov primerih bojo povedale ... pravilno bojo prepoznale, ker v bistvu, to je povezano z njihovimi centri za udobje, ne. To se pravi, ko ženska gleda barvo, ona podzavestno ali pa kdorkoli od nas, podzavestno ima neko ugodje, neko udobnost, neko dobro počutje, in ni slučajno, da je izbrala to barvo. Ker ona ve, da se bo s tem dobro počutila.

10F: Kokrat se pa zgodi, da pa ... da pa kljub vsemu mimo brčne oziroma je v totalnem nasprotju s tistim, kar si ti predstavljaš na njej? Ali pa na njemu?

10G: Relativno malokrat, relativno malokrat, ker dejansko ... jst ... to ... na nek način {eee} primerjam z izbiro torbice, ne. Ženska pride v trgovino, ker ma ... na razpolago 50, 100 različnih torbic, ne. In izbere eno torbico, ki ji je všeč, ne ... in ... zakaj je izbrala točno to torbico? Zato ker ji je oblika všeč, ker ji je barva všeč, ker so ji žepi zunanji ... zadruga ... neka praktičnost ali ročke in tko naprej. Ona je prepoznala stvari, ki so njej osebno dejansko zelo blizu, ne, zato je tako torbico izbrala. In ni slučajno, da ima tako torbico. {eee} če študiram, če samo torbice gledam pri ženski, ne, že približno vem, kakšen tip ženske je prišel v salon.

10F: Vau. Stevo je danes moj gost.

10F: Frizerja Steva gostim, Stevota, po domače rečeno. Stevo, ljubljanska frizerska legenda, znan tudi po Sloveniji in predvsem po svetu. Mednarodno zelo priznan frizer, o čemer bova še imela čast govorit. Šla bova v London, saj veš, na kaj namigujem, ampak ostaniva še pri teh, pri teh strankah, ne, zelo zanimivo se nama tole odpira, prepoznaš po torbici, si rekel „po torbici že približno vidim stil ženske.“ Zdaj ... zanimivo, ne, večinoma si govoril o ženskem spolu. Je moško striženje, moško friziranje dost drugačno od ženskega, je toliko več ženskih strank? Zanimivo, da si ... pretežno si govoril o ženskih strankah.

10G: Moška, moški del klijantele je tudi izjemno pomemben. Govorim iz stališča posla. Če pa

govorim iz stališča ... na nek način, modnega ustvarjalca, kreatorja, pa tudi, ne, ker ... moška populacija je vedno več ... da na sebe, če lahko tako rečem v žargonu, vedno več pazi na zunanji vzgled, na svojo podobo. To tudi poslovno je zelo pomembno, ne, da so moški urejeni, da so obriti ... ali pa da imajo negovano brado kratko, da so lepo oblečeni, da imajo čiste čevlje, da imajo ... odrezane nohte, in tako naprej. In to so vse neki zunanji pokazatelji ... nekega osebnega, neke osebne urejenosti človeka. {eee} v zadnjih dveh, treh letih je ... moški z ... moške frizure, moško frizerstvo ekstremno prehaja {eee} ... na prvi plan, ker se vračamo v neko obdobje klasičnega moškega frizerstva, t ... brivnic, starih, v stilu 20., 30. let prejšnjega stoletja. En tak strahoten „rivaval“ tega stila tudi ... nekako ... recimo zelo moderno je britje v salonih v tujini, ne, pri nas v Sloveniji še ne, ne. {eee} Jst nekak tud ne čutim tega, da bi to delu, ker nekak se mi je ženska moda le dost bližje, čeprav mam zelo velik strank, moških, v naših salonih, seveda, oblikujemo brade, {eee} moški zelo zelo velik moških v zadnjem času, v zadnjih dveh letih, nosijo brade. Ali krajše ali daljše, ne, kratko striženje ob straneh, po vrhu nekoliko daljše lase, skratka en tak rivaval 20., 30., 40., 50. let, ne, in tudi 60. še, rockabillyja, ne, rockabilly stila. In ta stil nekak je ... res izjemno naprej baše. In tudi industrija moške mode, frizerstva, to so razne vodice po britju, to so razne kreme, to so razni utrjevalci za lase, razne (?), mislm, šamponi za različne tipe las, za mastno lasišče, za prhljaj ... skratka, za občutljivo lasišča, organska ... organska kozmetika je tud v moško ... modo ... frizersko zelo močno posegla. Skratka, imamo res eno zelo široko paleto možnosti in industrija moškega frizerstva je v velikem porastu.

10F: Dobro jutro, druga ura zajtrka z zvezdami se bo vsak hip začela. Zdajle smo že malce po deveti, 2. 11. je danes in Stevo, ljubljanski frizer, je še vedno moj gost. E, sicer je veliko govoril o ženskah, ampak tudi o moških, tako da tale zajtrk z zvezdami predlagam, da naprej poslušate še ne glede na svoj spol, ane. Kot si rekel, tud moški mormo pazit, kaj si izpostavlja, na čiste čevlje pa na nohte.

10G: In na urejene nohte in tudi na to, da smo obriti, če imamo, če se brijemo, pač, da smo vedno obriti in tko naprej. {eee} Je to pač pomembno v ... v današnjem svetu. Današnji svet je, sploh v tujini recimo, pri nas še ... še nekoliko {eee} ... smo ležerni, ampak v tujini, v teh visokih poslovnih krogih, ne, je to absolutno ... absolutno more biti človek na nek način urejen, ne.

10F: S Stevom kmalu nadaljujeva današnji zajtrk z zvezdami.

10F: Dobro jutro! Več dobre glasbe vas prebuja na današnjo jutro. Midva s Stevom, frizerjem, pa vam dajeva dobre nasvete za ... za tisto, kar imamo na glavi, ne. Ne moreš garantirat za tisto, kar je v glavi, kaj pa tisto, kar je na glavi. Zdej pa me zanima, {eee} kolk more bit frizer, a veš, tiste klasične floskule so, da frizer more bit predvsem nekdo, ki se zna pogovarjat, ki zna z ... z damami klepetat, ki zna bit tih, takrat ko začuti to pri stranki. En tak, en tak mali psihologec, ne, kot da človek pride k frizerju iskat ne le sam tist končni rezultat, frizuro, ampak eno urco nekega ugodja,

razvajanja, pogovora, zaupnosti, prebrat Lejdi. Non stop mi to govorijo, „veš kaj, F, slučajn sem tam neki v Lejdi pri frizerju prebral, ne.“

10G: Ja, moram reči, evo, če začnem lih okrog teh časopisov, da v naši ... mislm ... moja filozofija je, da vse, kar je poceni, kar je cheap, pač ne spada v ... v moj svet in ne spada v naš frizerski salon. Tko da te- rumenega tiska v Stevo frizerskih salonih ne boste najdl in ga nikoli ni bilo. Pri nas so samo ... na nek način ... gojimo ... visoko modo, predvsem revije Vog, Elle ... seveda tudi revijo o dobrih moških urah, o avtomobilih, Plejboj obvezno in tako naprej, skratka, kozmopolitan. Skratka, to je nek višji nivo, ki ga želimo ... arhitekturne revije ... skratka, cel kup takih revij, ki gojijo nek višji nivo, ker {eee} ... mi želimo frizerstvo prezentirat na visokem nivoju. To je pač moda, to je izražanje, to je nek individualen pristop. In to je tudi konc koncev tudi nek posel, ne, ker ... moraš se postaviti na trden ... mi se, mi se pač nahajamo na tržišču, ne. In mi se mormo tržno obnašat. Mi mormo vedet, kdo so naše, kdo je naša ciljna publika, kdo je človek, ki želi pridet k nam ... po uslugo, ne. In {eee} moram rečt, da naše stranke so zelo široka populacija. Od študentov, poslovnih ljudi, politikov, pesnikov, pisateljev {eee} ... najbolj preprostih ljudi, čistilk in tko naprej, ampak to so ljudje, ki želijo dobro in kvalitetno uslugo.

10F: Sej si tudi eden najdražjih, ne, kolikor sem slišal.

10G: Dejstvo je, ja, dejstvo je, da ... nekoliko smo dražji od povprečnega frizerskega salona, ampak je tudi kar nekaj salonov, ki imajo take cene, kot smo mi. V tujini, ne, v teh velikih salonih modnih središčih oziroma velikih centrih, so ... am, nevem ... London, Pariz, Milano, Moskva, Tokio, Nju York ... so cene ... neprimerno višje. Razlika med cenami povprečnimi in cenami visokih uspešnih frizerjev ... recimo jst sem v Nju Jorku bil v frizerskem salonu Orlanda Pita, to je pač eden človek, ki je meni izjemno všeč ... {eee} vrhunski mojster ... {eee} njegovo striženje je 700 dolarjev, ne. Striženje ženske je 700 dolarjev. Njegovi asist ... prvi asistent je 500 dolarjev, vsi ostali njegovi zaposleni majo pa 300 dolarjev striženje, ne. To se pravi, on je sebe pozicioniral popolnoma najvišje, ne. Ker prihod k njemu je top top. Bil sem v Barceloni, tudi v enem vrhunskem salonu Vongueras, kjer je tud usluga striženja, barvanja, cirka 300, 400 evrov. V Londonu, pri Danielu Alvinu ..., ki je izumil barvanje s folijami, in ki je tudi izumil crazy colours, je samo barvanje las 200 funtov. To se pravi, to je cirka neki, nekih 270 evrov, ne. Samo barvanje las. Potem je tu še striženje, feniranje, skratka ... to so cene, ki so v Lublani ... pač ne mormo si tega privoščit.

10F: Ampak potem ti rečeš ...

10G: Jst bom pa še rekel, kok je striženje pri Stevotu. Ker to je fama, ne. V Sloveniji vlada fama „Stevo je top, Stevo je super, ne, ampak je ful drag, ne“. Evo, tukaj je priložnost, da izveste iz prve roke, kok je striženje pri Stevotu. Striženje moško je 24 evrov. Striženje žensko je 48 evrov kratki lasje, 49 dolgi lasje. Če vas pa Stevo osebno striže, je pa moški 27, žensko pa tri in ... 53. To se pravi, to ni nekaj, kar je ... {eee} ... nedosegljivo, ne, to je nekaj, kar je mogoče malenkost dražje,

kakor je v povprečnem frizerskem salonu. Ampak, zato pa dobite fashion TV {H}, 3 televizije imamo v salonih, dobite vrhunske revije, dobite čokoladico s Stevo logotipom, ko pridete na blagajno, dobite neko vrhunsko profesionalno uslugo, zelo kvalitetno striženje, barvanje las, kavico. Skratka, neko dodano vrednost, ne, in nek res vrhunski profesionalni odnos. Ni profesionalen odnos, da se mi pogovarjamo, kako je bila, ne vem, aaa ... kdorkoli od celebrities v kakšni reviji objavljena, kaj je naredila, ne, ker to je nizek nivo, ne. To nas načeloma ne zanima.

10F: Vau. No, tudi pri Romihu dobite kavico v zajtrku z zvezdami, sam Stevo jo je odklonu, ker je ne pije. Kmalu sva nazaj, tole je zajtrk z zvezdami.

10F: Frizer Stevo je danes gost v zajtrku z zvezdami. Stevo, govoru si o tem, kolk ti računaš tlele v Ljubljani, in sodiš med malo dražje, pa si povedu tud zakaj, ne, in kolk lahko eno tvoji kolegi, ki, predvidevam, niso tko marsovsko boljši od tebe, ampak so tam tam, pa lahko v Londonu, Barceloni, ne vem kaj, potegnejo 200, 300, 500, 700 evrov za eno striženje. A te ob tem ne zamika pa reče prask prask po glavi, „Stevo, pejt ti ... v London, na Dunaj, pa nekam po svetu rajš delat, da boš tam boljš zaslužu, ne?“ Sigurno si to pomislu?

10G: Sem že povedu, mel sem vizijo in tud možnost it v London, na Dunaj, v en vrhunski salon, ampak nekako sem se potem odločil, da ostanem tukaj, v Sloveniji. {eee} ... Ta okolica, to mesto, ta država mi je pravzaprav dala vse, kar imam, ne. Dala mi je možnost, {eee} postat nekdo, {eee}e, dala mi je možnost in znanje, se izobraževat {eee} najprej v osnovni šoli, potem v frizerski šoli, potem na raznoraznih inštitucijah in tečajih in tko naprej {eee} imel sem možnost ustvarit svoje podjetje {eee} zaposlit ljudi {eee} in tudi jaz na nek način vrnit te ... te okolici, nekaj tega, kar sem dobil, ne. Zdej pač sem počaščen s tem, da predstavljam Slovenijo na najvišjem svetovnem nivoju in da sem v samem vrhu svetovnega frizerstva, {eee} in da načeloma v teh krogih pač ljudje vejo, kaj je Slovenija, ne. {eee} Pred ... pred tem seveda temu ni bilo tako, ne. Neka, neka obojestranska ... {eee} ... moja hvaležnost do tega, da sem lahko tukaj v tem okolju delal in na nek način uspel in to zdej probam vrnit ... {eee} ... okolici z ... nekim kvalitetnim delom.

10F: Okej. Am, tole, ko govoriš o mednarodno priznanem nivoju. A to govoriva o prireditvi, ki se imenuje Alternative Hair Show v Londonu, kjer je 20 najboljših frizerjev iz celega sveta, in si ti že kolkat, štirkat al petkrat sodeloval?

10G: Am, ni samo to, ne. Predvsem je to največja svetovna prireditev, največji show brez konkurence, ki se ... ki je humanitarnega karakterja. Mi pomagamo otrokom, ki so oboleli za levkemijo.

10F: Tako.

10G: Doniramo naše nastope, pv blika plača vstopnice, pv blika pride iz celega sveta, to je cirka 5000 ljudi. Izjemen, izjemen prostor v Royal Albert Hallu, to je ...

10F: Aja v Royal Albert Hallu je to? Opa!

10G: Jst sem kot mlad frizer sedel in opazoval te velike svetovne frizerje in sanjal o temu, da bi mogoče nekoč tam nastopu, no, zdej pa oni, ko me vidijo, me trepljajo po rami, in {eee} ... {H}

10F: Stevo je danes moj gost, moram dat mal muske, potem pa takoj ko prideva nazaj, greva spet v Royal Albert Hall na Alternative Hair Show.

10F: Dobro jutro, danes je moj gost frizer Stevan Pavlovič, Stevo, ki je redni udeleženec Alternative Hair Showa. Rekla sva, da je to v Londonu v Royal Albert Hallu, 20 frizerjev iz celega sveta, najboljših, tistih, ki so potem res srečni, da so tja prišli. Med njimi si že kolikrat bil ti?

10G: Štirikrat, ja.

10F: In, dobrodelna stvar. 5000 ljudi, si rekel, gostov. Kaj tam počnete?

10G: Ja, dobiš vabilo. Prezentiramo v bistvu ... prezentiramo neko vizijo našega frizerstva, ne. {eee}e, dejstvo je, da so vsi svetovni mediji, frizerski, pač najavljajo ta dogodek in potem tudi {eee} ... na nek način ... reportirajo iz tega dogodka. In {eee} to, kar se tam dogaja, ima nek vpliv na svetovno frizersko sceno. {eee} Je pa to na nek način ... {eee} visoka moda, alternativna moda, tudi, ne, in tudi komercialna moda. To se vse meša med sabo. Pomagamo otrokom, ki so obboleli za levkemijo, ker je ustanovitelju, enemu največjih svetovnih frizerskih imen sploh v svetovni zgodovini, Tony Ritzu, umrl starejši sin za levkemijo, in on je potem zbral ... nekaj največjih britanskih imen in začel s tem šovom v ... v ... v znameniti diskoteki Hipodrom 32 let nazaj. In zdej po 32 letih, že zelo kmalu se je to ... to preraslo v nek ... svetovni dogodek, {eee} dolga leta zdej to poteka v Royal Albert Hallu, in ... {eee}e, na nek način samo lahko prideš tja kot povabljen, ne, in res, največje svetovna imena tam nastopajo, in je velika čast bit del tega. Zastopat, nastopat in tko naprej. Je pa dejstvo, da, aaaa, s trdim delom in z neko vizijo in z nekim, z nekim originalnim idejami, kreativnostjo, lahko pač prideš do tega, da dobiš vabilo ... na en tak dogodek.

10F: Tam tudi delate tiste frizure, ki jih sicer na cesti nikoli ne srečaš, heh? To pomeni tak ... študije.

10G: Ja ja, ja ja. Absolutno. Jst, jst sem bil z vsem tem uspel, da sem na en unikaten način ... oblikovanja las pogruntu, {eee} da sem navdušu pač to, te organizatorje in {eee} in ljudi, ki stojijo za tem. In je to na nek način, jst temu imenujem hair culture, ne, torej kot visoka moda v frizerstvu. Sem pa pogruntu en sistem oblikovanja las, kjer jst lase, ki jih ostrižem strankam, dodatno obdelujem, jih {eee} ... pobarvam, jih potem likam ... v ravne folije v ravne forme. Potem jih režem s škarjami in jih oblikujem v določene forme, ki jih potem nalagam na, na glave s- mojih modelov in delam skulpture iz las, ne. To je zelo zanimivo različnih barv, različnih oblik, ne. Nekaj je seveda tudi iz njihovih las, ne, tako da je vse skp ... to je tvorilo enako tako izjemno atraktivno in originalno ... formo, nadgrajeno z oblekami, ne. Erik Matjaž delata obleke za mene, ne ... {eee} moja žena Branka dela makeup, koreo ... razne koreografije, glasba, to je vse en tak spektakel, ki je zelo zelo dodelan, v najmanjšo pikico, da potem res to na odru potem res zgleda ... vrhunsko, ne.

10F: Stevo je gost v zajtrku z zvezdami. Čez nekaj trenutkov ali čez kakšno pesem ali dve nazaj.

10F: Ja, ste na frekvencah Radia 1, kjer gostim frizerja Steva. Stevo je danes moj gost in imava seveda frizerske pogovore, take, kot jih lahko proizvede moški um, ki se na to kej dost ne spozna. Tko da, sej vem, Stevo, da sem ti kakšno telebansko vprašanje zastavu že do zdaj, ampak zdele bo pršlo pa sploh eno tako. In sicer, veš kaj, nikol nisem se tolk v podrobnosti spustu, kako se frizerji res izobražujete, kje lahko trenirate, kako to poteka. Slišu sem, da so neki modeli, ne, oz. modeli, ljudje, ki pridejo se strič za študijske namene. Ampak, a mate, mislm, idealno bi bilo, da maš neki, kar lahko velikokrat ostrižeš pa potem spet vzameš na novo pa na novo še enkrat človeka ostrižeš pa on ma kratke lase in ga lahko samo še domov pošlješ in mu rečeš: „upsss, ni mi ratal, sori“.

10G: Ja, mamó srečo, da lasje rastejo.

10F: Kako lahko frizer na dolgi rok res dobro trenira?

10G: {eee} jst bom povedu mojo izkušnjo. Jst sem končal srednjo frizersko šolo v Lublani {eee} center strokovnih šol za Bežigradom, takrat nasprot štadijona Olimpije {eee}. In seveda v šoli dobiš neko osnovno minimalno znanje, ki ga potem nadgrajuješ. Jst sem imel neverjetno srečo, da sem prišel k gospe Meti Podkrajškovi v roke in ona me je učila. Tam sem bil cirka nekih dobrih 8 lek, let in sem od metle do prvega frizerja pršu. Ona me je striktno učila po metodi najboljše svetovne hiše Večina striženja, česanja las, izjemno natančnega rezanja, skratka ... oblikovanja ... in tako naprej. Po tem je pa pot vodila samo ... v ... naprej. To se pravi, Ilirija, takrat vrhunski frizer, gospod Peter Klinc, tudi velika sv ... slovenska legenda {eee} ... k njemu sem hodil na izobraževanje, predvsem dolge lase sem se od njega učil, in in vpiljal njegovo neverjetno znanje, potem pa London. Se pravi, London je svetovno središče in {eee} spomnim se, da sem cele moje plače v bistvu ... ali pa dvomesečne plače puščal za en teden izobraževanja v hiši ... Tonian Guy, San Ritz in tako naprej. Skratka, to so res veliki denarji, ki sem jih jst pač žrtvoval za to in sem jedel najcenejše sendviče in spal v najcenejših ... {eee} ... v slovenskem katoliškem centru recimo, kjer sem pri gospodu Cikaniku tam zelo poceni spal na pogradih in tko naprej ... {eee} ... da sem lahko si pač to omogočil, ne. Moja mama je bila čistilka, samohranilka, in mi pač ni mogla omogočit nekega dodanega denarja. Tko da sem vse to sam ... in ... potem pa še naprej, skratka, Barcelona, Nizozemska, Danska {eee} ... New York in tko naprej, to izobraževanje je pri men nenehno potekalo, ne. Nenehno sem bil na glavnih frizerskih prireditvah v Londonu, v Parizu, na Dunaju, v Bologni, skratka, seveda, vse, kar se je v Sloveniji dogajalo, sem pokrival, ker ... mel smo en ... mel smo eno srečo, da smo mel nekaj vrhunskih svetovnih imen tukaj, jst sem bil asistent, vedno sem se prosu, če sem lohk zraven, da pomagam, da se učim, da vpijam, šel sem tud v Beograd asistirat enemu največjih svetovnih frizerskih imen, Timu Hartleyu, ki je bil 32 let kreativni in internacionalni vodja hiše ..., to je neverjetno ime. Sem 2 dni v bistvu skos, v bistvu zraven njega sedel in vpiljal in gledal njegovo znanje in tko naprej. Am, seveda, vmes sem pa tudi svoj stil in svoj

slog razvil, ne. Skratka, vse, kar sem imel, sem vložil v izobraževanje.

10F: Stevo, ljubljanski frizer, danes gost v zajtrku z zvezdami.

10F: Dobro jutro oz. veliko bolj primerno reči dober dan! Danes je nedelja, drugi enajsti, Stevo pa je gost v zajtrku z zvezdami. Frizer Stevo. Ena romantična zgodba, zdej bi mogli dat malo violin, je, kako si svojo ženo Branko, s katero si zdaj v resnici delita posel, spoznal. Bila je tvoja tečajnica, ne?

10G: Ja, zgodba Branke je ... na nek način ... očitno je bilo usojeno, ne. Branka je najprej hodila k meni {eee} ... kot frizerka ... se strižt, oziroma najprej je hodila kot tečajnica na tečaje k meni, na izobraževanje s svojo najboljšo prijateljico Petro z Jesenic, ki je tud frizerka. Potem je začela men, k men, se hodit strižt in v tistem času {eee} predvsem mi je padla njena dobra duša, dobro srce, nekak me je navdušilo. Ker sem vedno nekak iskal žensko, ki bi mela, ki bi bla ... dobra po srcu, ki bi bla tko ... nekak je ... zelo se mi je zdela nežna, ranljiva, taka ... dobra duša. In potem sem šel na {eee}m ... na prvi zmenek z njo na Jesenice. Že prej sva malo tko šla na kosilo, pa mal okrog, in pol je blo že jasno, da bova fant in punca, in sem šel na prvi zmenek k njej na Jesenice in na poti na Jesenice se mi je zgodila prometna nesreča in sem povozil dva človeka na cesti ... na smrt. In ... to je blo v neki temi in nekje, kjer onadva ne bi smela hodit čez, sta stala dva človeka, tam sta živela blizu, v totalni temi in {eee} ... skratka, nisem bil kriv, ampak zanimivo je bilo to, da je ona potem, policija seveda, to je bla blokada prometa ... dve uri tam, so me peljal na odvzem krvi in vse živo, avto ... in je ona brezpogojno ob pol 12h ponoč pršla k meni, ker me je čakala od pol devetih naprej, ko sva bla zmenjena. Ko sem jo klicu domov, takrat še ni bilo mobitelov, sem jo klicu domov ob 12h ponoči, je prišla po mene, me odpeljala domov k meni v Lublano in skrbela za mene dva dni non stop in takrat je bilo jasno, da bo ona moja žena, ker v taki izkušnji, moji najtežji življenjski, {eee} ... se je izkazala kot ena neverjetna oseba, brezpogojno, ne, in evo, zdej sva mož in žena že, ne vem kok, ona točno ve, ne, k ona točno ve, prvi dan, drugi dan in tko naprej, pa že več kot 15 let v dobrem in v slabem, ne.

10F: Uf, travmatična izkušnja. Kok stanejo res dobre škarje za frizerja?

10G: {eee} najdražje tam, nekje okrog 5500 evrov, dobre škarje pa tam okrog 1000 evrov.

10F: V Hoferju so 9,90, pa so menda ful dobre {H}.

10G: To je tko, ko sem bil, zdej, škoda, ker nisem moje prve škarje ... jst ne vem, če so ble mogoče 20 evrov, če se koštale, škoda, ker jih nisem ... mele so taka plastična držala, ne. Am, to je tko, kot recimo ... v vsakem ... recimo tako kot ure, ne. Jst mam tud rad ure, ne, čeprov nimam nobenih dragih ur. Najprej nosiš eno navadno, najbolj preprosto uro za ... ne vem ... 10 evrov. Potem pa začneš ta svet raziskovat pa si potem na koncu privoščiš uro za recimo ... 200 evrov. Vem, da ima tale ... vem, da majo tenisači recimo, vem, da je ... Federer promoter za nek ... švicarski blagovno znamko, ampak on ma uro, ki je sigurno 200, 300 tisoč evrov.

10F: Ja, ja sigurno, ja.

10G: Tko da, tko je tud v frizerstvu, ne. Dejstvo je, da so najboljše škarje japonske škarje, najboljša rezila, sablje, katane in nože, in tko naprej, japonska. Zato ker oni imajo en tak poseben način obdelo- obdelave železa oziroma kovine, jekla, ki je tisočletno znanje, ki se prenaša iz roda v rod, in {eee} najboljše škarje so japonske škarje, in {eee} ... pač, dejansko, to je, to je ... s tem ti služiš kruh.

10F: Do kam bi ti šel? Do kam bi ti rekel do ... do te cene se še splača dat za škarje?

10G: Am, tam do 1500 evrov so še sprejemljive cene, ne, vse ostalo so pa individualne po osebi narejene, ne.

10F: Okej, enkrat sem se poigraval z idejo, da bi se pobril, da bi bil čist na balin, {eee} kako bi to šlo na mojo glavo? Prevelka jajca al ne?

10G: To je tko. Čeprav jst nisem pristaš teh pobritih glav, ker so mi to zdi že malo militarno, ne.

10F: Ja, pa dobro, ne, pa tud nimaš nobenega biznisa.

10G: Nobenga kšefta nimam, biznisa, ti, a veš, tisti, ki se sami doma z mašino brijejo doma, al pa se brijejo s klinco, pa to je strašno, ne. To je za nas frizerski posel katastrofa.

10F: Ja, tud ni nobene domišljije v tem, ane, se strinjam. Stevo, najlepša hvala, bil si zanimiv gost, veliko novih stvari sem se naučil, moram priznat, {eee} odprl si mi malo drugačne oči in želim ti uspešno dela še naprej, veliko ljubezni, predanosti s tvojo ženo Branko. Všeč mi je, ker si družinski človek, tako da, še naprej se lupčkajte in objemajte z otroki in predvsem veliko zadovoljnih strank.

10G: Hvala lepa, jst mam še velik za narest, tko da verjetno se bova čez kakih 10 let ponovno vidla.

10F: Me veseli! Stevan Pavlovič Stevo je bil današnji gost v zajtrku z zvezdami.

Besedilo 10

10H: Peter Movrin, pozdravljeni v studiu Vala 202. Prihajate iz Milana, sodelovali ste na osrednjem modnem dogodku. Ste že prespali te prve vtise?

10I: Pozdravljeni. Eee, mislm, da ne {H}, ker vtisi so tko močni, da v bistvu šele zdaj prihajajo posamezne besede za mano. Jst mislm, da bom rabu še kr neki časa (?). Ja, noro je, ne, nora izkušnja, jst sem mel največjo pozornost iz ameriškega Voguea, pač Ana Ventur, urednica ameriškega Voguea, avstralskega Voguea {eee} britanskega Voguea. In pa seveda {eee} italijanskega Voguea, gospa Franka Sociani {eee} moja velika fenica {H}. {eee} In pa seveda tud veliko pozornost največje modne kritičarke Suzy Menkes, ki je ne glede na to, da se vsi morjo odmaknit, ko pride gospa Ventur, pač pristopla ... zraven, ko sva se midva pogovarjala in pač rekla: „Ana,“ pač, „poglej to. A si pogledala?“ In pač, gospa Ventur je pač, ja, pač se je čist strinjala z njo, da pač

je kvaliteta zelo velika, da zelo velik delam na silhueti, material je lepo zašit. Tko da ja, ful velika pozornost. Recimo tud Ana del Ruso [odrezano]

10H: Kaj pomeni ta pozornost? Pomeni že odprta vrata, pomeni vaša kolekcija naslednjih številkah modnih revij? Kako se to pozna?

10I: V bistvu se vrata odprejo že, ko dobiš mejl, ne, njihov. V bistvu morš bit že do te meje dober oziroma kvaliteten, da te sploh povabjo tja, ne. In jst mislm, da so oni predvsem hočjo poudart, hočjo pokazat dobre oblikovalce iz sveta vsem tem pomembnim ljudem. Kakor so Jose Fezanotti, ljudem iz Caringa, bivši Gucci group, vsem urednicam najbolj znanih časopisov. Jst sem tud že par oblek j- ... sem pustil v Milano, sva šla na kakšna slikanja pa tko, fotografije so zelo hitr ... zaokrožle po spletu, ne. Tko da se veseliš vsega, kar prihaja, ne. Jst se zdej v bistvu sem še vedno na kontaktu pač z različnimi ljudmi in še vedno boš vstal in še vedno ... še ... še vedno se neke stvari odvijajo po tem dogodku.

10H: Greva midva na začetek ... vaše zgodbe. Bom zelo poenostavlja. Mesarjev sin iz Kočevja prijateljicam šiva obleke za barbike. Je približno tako?

10I: Ja, v bistvu prvi del povsem drži, drugi del pa mal ne. V bistvu ja, jst sem mesarjev sin, prihajam iz tradicionalne družine mesarjev. Gre pa za to, da v bistvu od mojih ... najbližjih sosedov babi je bila šivilja, gospa Leopoldina, in ona je imela vedno neke flikce materialov in to je bilo super. Druga babi od teh punc je pa pač bla v Nemčiji in je nosila ... {eee} ... čist modne barbike in čist sveže barbike iz ... iz Nemčije. In seveda smo pol jih ... je blo treba oblečt in tko neki pač in ... so mogle met skoz iste stvari. {H} No, tko da ja, no, smo ... smo oblikval in šival po svoje te stvari.

10H: Ampak še vedno, ne. Kočevje ni ravno okolje, kjer bi rekli, da je možnost nekega kreativnega ustvarjanja. Vsaj okolje ne spodbuja te kreativnosti.

10I: Ja, jst mislm, da ... Jst mislm, da je mene Kočevje v bistvu ... jst sem si vzporeden svet, ki je bil čist nerealen ... postavu zraven tega, kar sem dejansko živel, ne. In to mi je v bistvu pomagalo, da sem pod narekovaji preživel, ne. V bistvu, mene je to tok markiral, zdej ko pomislm, mam v bistvu samo korist od tega manjšga trpljenja, ki sem ga doživel tam, ne. Mislm, trpljenja ... sej ni, ampak pač, ne, nisem mogel ... užival v Kočevju, tle brez veze da slepim sebe in druge. Pač Kočevje je super kraj, ampak pač jst nisem bil najbolj ... se nisem najbolj vklopu. Ampak nima veze, ja, pač ... jst sem izkoristu vse to, kar mi je bilo dano. Tud če ni bilo dobr, sem pač to si naredu, da mi je bilo tko dobr.

10H: Ekonomska srednja šola. Šele potem ta usmeritev v modo ali namesto v šolo v šivalnico?

10I: Ja, ne, to je blo ... mislm, to je bilo super, ne. Jst sem bil vesel, da je naša ... da je moja srednja šola mela spodi še ... šiviljsko šolo. In te šiviljske šole zdej počasi izginjajo iz zemljevida Slovenije, ne, kar je zelo žalostno. Ampak ja, jst sem velik časa preživel pr nih, kokr se je le dal, vsak odmor. Mislm, da so profesorji to zelo dobr toleriral, no, in videl pač, kok uživam, kok mi to

velik pomen. Tko da ja, sem velik preživu tam.

10H: Babice, ne, so pravzaprav vplivale ali omogočale, babice od prijateljic in tudi ... vaša babica.

10I: Ja, pa pri nas je bilo tko, da je v bistvu je ta kultura oblačenja bla ... moja stara mama je velik dala recimo na ... obe sta ble zelo lepo oblečene, no, moja babi je ... je ... tud ma rada krzno, je ... ma rada bele srajce, tko zelo tradicionalno, zelo tipično. To pusti pečat na tebe, ne, tud ... moja mama z enim takim specifičnim stilom, ki ga je imela. Rada je imela stvari ... lepe stvari, še vedno jih ima rada. Tko da v bistvu ... to ... s tem gor rasteš in v bistvu znaš prepoznat neke dobre kvalitetne al pa nekvalitetne stvari, no. In to so me ogromn naučil, no, pač mama in obe babice.

10H: Greva naprej po tej karierni poti. Leto 2008 pravzaprav tisto prelomno. Zmagali ste na natečaju revije Elle za naj stilista in potem je šlo pravzaprav na gor, ne. 2009 Lie Etroport vas uvrsti med 40 talentov iz vsega sveta. Kako ste prišli do teh ljudi?

10I: {H} Sploh ne vem. Oni so pršli do mene, sej to je najbolj smešn, ne. Oni so pršli do mene, jst sem 2008 se res prijavo na ... jst sem se ... tud nom nikol pozabu, kako sem se prijavu. To je blo enkrat ponoč in sem jst vidu „o, do juttr je pa prijava za en natečaj, super“ in sem se pač prijavu kot mesarjev sin, ne. In jst sem takrat že študiru tehnologijo v Lublani, tekstilno, na Naravoslovnotehnični fakulteti. Ja, in sem pač ... zmagu tam, kar se mi je zdel čist super. Ja, pol pa ja ... od takrat naprej do dons se v bistvu še ni ustavlo, ne. V bistvu je super, da vsaka kolekcija dobi ogromno nagrad, ogromno priznanj, je zlo dobr sprejeta. Kar se pa tiče Ellecourtove, ne, me je pa lani že drugič zbrala za mobo, ne, kar je bilo ogromno priznanje, ker sem v bistvu bil prvi Slovenc, k sem pač predstavljju tam oziroma kot prvi Balkanc ... noro, ona me je našla, ne! Ker to so inkubatorji, ki pač iščejo talente po svetu, iščejo em ... od ... od Zimbabveja do ... do Amerike. Vse preserčajo, to so res taki ogromno klani, ki pač majo ... so z vsem na tekočem. Oni so me povabl in smo se tko smejal, ker takrat sva bla ... takrat je tud Jana Zornik šla gor in tud ona predstavljala na ... na tejle ... na talentih 2009. In je blo še ... tko smo se smejal, k ni ... v bistvu nas je vprašala „joj, a vidva sta pa zdej že drugič tlele“, pač k sva bla čist zmatrana, ane, sva rekla „ja, ane, da se pač peljeva gor pa dol, ne, mi- midva sva šla z Nissan Mikro iz Lublane v enmu tednu dvakat gor pa nazaj, zarad tega, ker pač ni blo nikjer za [odrezano] tam so bili sami hoteli, ni blo hostlov, ničesar, nisva mela dnarja, da bi tam ostala. In pol je bla še takoj Ellecourtova „kaaaj, mislm, a slovenska univerza, mislm, lublanska univerza, ve, da smo vas mi izbral?“ ne, smo rekli pač „ja, ne, pač tud faks in vse,“ „ja, ampak a vam niso hotela plačal?“ ne, in je že takrat zagrozila, da nikol več ne bo nobenga izbrala iz Slovenije, ker se ji to zdi pač zelo nespoštljivo, ne, jst sem bil na srečo 2013, ja, pač še enkrat zbran. In je v bistvu si tok zapomnla to, da me je prvo vprašala: „no, kje pa zdej spiš?“ ne, sem reku „no, spim v hotelu, ampak plaču mi ga ni noben drug kokr si ga jst sam, ne“, in to je bil spet šok, ne. V bistvu vse šole, vsa ... vse univerze po svetu ... njim je to ogromna čast, da je njihov študent zbran ... nekam. Sploh če to izbere Elle Court, ki je med 25

najbolj oprijemljivimi ljudmi v svetu mode, ne. Pri nas pač ni tko. Pri nas ... vse pride z enoletnim zamikom. Očitno pravi ljudje niso na pravih položajih, kaj ... kaj naj jst rečem, al pa majo domet samo do ... do Vojkove ceste, ne pa tlele pri nas na ... {eee} ... pač da njihov domet ne seže do Naravoslovnotehnične fakultete.

10H: Ko govorite, ne, našli so vas, nobenih zvez niste uporabili, ja, tam, kjer je pomembna kakovost, tam, kjer je pomembno verjetno spodbuditi nek napredek, poiščete ljudi, ki so sposobni, ne potrebujete zvez, ne. Pri nas bi blo verjetno mal drugače.

10I: Pomoje ti pri nas tud zveze ne pomagajo več {H} tok dobr, k se mi zdi, da smo čist zafurani, ne. {H} Ampak pustmo to {eee} jst se res prepuščam v življenju ... jst sem ful realen, vedno, glede vseh stvari, vedno se prepuščam toku življenja. Res, forsiram kolekcije, delam kolekcije, pač to so res majhne kolekcije, omejeni kosi, velik ročnega dela. Pač jst v tem uživam, to rad delam in sem res tok iskren do sebe, da v bistvu, očitno je to edina stvar, ki te daleč pripelje, ne. Je pa res, da v bistvu že 2009, ko sem bil izbran na Elle Court in naprej, se v bistvu o men ogromno piše po internetu, v svetu, na najboljših svetovnih blogih. Zelo veliko je blo člankov izdanih, od britanskega Voguea do italijanskega, tko da ... me ljudje spremljajo. In seveda radi vidijo, kaj delam, no. In se me ne bojijo.

10H: Peter Movrin, če nadaljujeva v tej vaši sicer kratki, ampak izjemni {eeeeee} karieri in s temi ... na nek način točkami, ki vas pravzaprav lansirajo še višje, ne, največ medijske pozornosti je seveda poželo dejstvo, da je Lejdi Gaga nosila vašo kreacijo.

10I: Pač, Lejdi Gaga je nosila kar nekaj mojih kosov. Jst sem bil zelo vesel, da sem vidu, kako ta stvar funkcionira. Kako funkcionira Lejdi Gaga brend, ne. In kako funkcionira ona kot pač posameznik, ne, ker ... s kakimi problemi se sooča. To je tko ogromna mašina, da če to začneš nekomu govorit, pač tega ne razume, razen tisti, ki pač so res tko blizu z mano, ki se pač namest mene pogovarjajo z njenim timom, da vidiš kam ... mislm kok je ogromna ta cela stvar, ne. Da ni pač samo ona ena tista, ampak da je 1500 ljudi, ki skrbijo samo za podobo Lejdi Gaga, ne. Tko da {eeee} ...

10H: Kako ste prišli v ta sistem, ste sedaj v njem? [odrezano]

10I: Ja, zdej sem v bistvu v njem in v bistvu čist normalno funkcionira, oni so ful veseli, da lahk z mano delajo ne glede tud na časovni razmik. {eee} Jst sem vedno svež in še ... oni so šele po pol leta pogruntal, da v bistvu smo mi z zlo velikim zamikom, ampak jst vedno, ko smo se pogovarjal po skajpu sem bil vedno v beli srajci, ves svež, ne {H}, čeprov sem še pred dvem minutami spal. {eee} Tko da ja no, pač, zlo dobr znam očitno balansirat ta ... [odrezano]

10H: Dotaknili ste se te industrije, ki je okoli Lejdi Gaga, verjetno je podobno tudi okoli vseh drugih znanih osebnosti. Vedno prebiramo, čigavo obleko je pravzaprav nekdo nosil, kdo jo je oblikoval. Oblikovalci te obleke posojate, je to vrnjeno na nek način s to promocijo?

10I: Včasih gre na ta princip, da oblikovalci pošljemo stvar gor in se vrne nazaj. Včasih se stvar najame, včasih pa se z njihovim timom recimo v smislu Hunger games se povežeš s šiviljami in krojači iz studia oziroma iz ... iz Hollywooda in pošiljaš, maš konzultacije čez skajp, pošiljaš prototipe v Ameriko, oni pol to na novo naredijo, tko da gre, v bistvu je en tak princip, kar kompleksen.

10H: In ko Lejdi Gaga obleče vašo obleko, pomeni, da ste uspeli prodati toliko in toliko podobnih oblek na Japonskem, Kitajskem, nekje drugje, ali ne gre to tko enostavno?

10I: Mogoče ne gre točno za ta kos. Mogoče gre za druge kose, ne. Ampak se pa zagotov mal poza, no, to absolutno, no. Ker so pač tok nori na to famo okol Lejdi Gaga. Sploh azijski trg, no.

10H: Kako je pa z vašimi oblekami v Hollywoodskih filmih? Tudi tam, ne, ste uspeli vsaj malo vrata odpret.

10I: Ja, v bistvu je ful lepo, ne. Lanski božični večer. Jst, oče in mami mammo vedno navado, da gremo na Stari trg ob Kolpi za božič na polnočko. In jst sem dobil ta mejl mal pred tem, ko smo se mi odpravil iz Kočevja. Ampak ja, tko da ti piše na božični večer iz Hollywooda, je kr ... {H} je kr dobr božiček, ne, sem bil zlo vesel. Kurt pa Bart, s kerimi sem jst sodeloval, onadva sta velik filmov delala oziroma vse znane filme z Nicole Kidman, zdej pa pač sta bila zbrana za letošnja dva dela Hunger games, pač Igre lakote, to je tretji del bo v dveh delih. Prvi bo zuni novembra, 21. v Ameriki, letos, in naslednje leto drugi del tretjega dela. [odrezano] Ja, noro no. [odrezano]

10H: Po vsem tem, kar sva se pogovarjala, bi moralo slediti, da vam je čisto enostavno bilo priti do štipendije za nadaljnji študij v Londonu. A je ta podatek drži, da je morala babica traktor prodan za [...]

10I: {H} Skor. Ja, v bistvu babi je prodala traktor, to se mi zdi super gesta, in mi seveda pomagala. Jst sem dobil štipendijo iz Ministrstva za kulturo, ampak ne ... ti ne pokrije celotne šolnine. Se mi zdi, da je tam par ljudi, ki me celo podpirajo, ampak, kar se pa ostalih tiče, sem pa pošiljal tud prošnje za sponzorstva in vse, ne. Se pa nekaj ne premakne, ne. Ampak, sej, pač ... mislm, bom že. Jst vedno pravim, „bom že“. Jst mislm, da tud oni ... pač čutijo, koga bojo dobili na faks, tko da tud oni mi bojo najbrž pomagali, tko da ja. Ampak sej pustmo, sej vemo, kje smo doma, no. Brezveze, da se pretvarjamo, da pač v Sloveniji je pa vse supr, da mammo ful talentiranih ljudi, ki jih pač nimamo. Velik povprečnih ljudi, velik povprečnega kadra. Je pa kr neki ljudi, ki pa zlo lepo izstopajo, ampak se jim pa nekaj ne pomaga, se pomaga vedno istim, ne. Ampak so pa, se mi zdi, na enih položajih ... jst se drugač sploh ne ukvarjam s tem ... pa mogoče bi se mladi mal več mogli, al pa tud ne, ampak je ogromno antiteflonskih ljudi, ki se ne odstranijo iz svojih položajev. Pa sploh ne, mislm sej to, da bi oni odstopl, ne bi blo nič narobe, ne, ampak ko pride nek nov človek z novo energijo, novo vsebino, tud če nardi milijon napak, zakaj pa ne? Napake so super in napake so tiste, s kerih se učimo in nardimo včasih velik boljših stvari. Ne rabi bit vse po reglcih. Ampak ne pa tko

kaotično, kot je zdej.

10H: Peter Movrin, verjetno oblikovalec najtežje odgovori na vprašanje, kako nastane kolekcija. Ampak ta zgodba tega raziskovanja, vaša vpetost v umetnost, poznavanje tudi sodobne umetnosti. Am ... kako to zgleda? Se zbudite z neko idejo al je to plod res načrtovanega dela?

10I: Ja, to je v bistvu zelo kompleksno, no. Sej pravim ... včasih se človek zbudi, ampak zelo redko kdaj. Problem naših šol je, se mi zdi, ta, da se ne dela dovolj reserča, da kolekcija nastane kar tako, ne. Ja, ja, ne, „sem se glih kar mal ustala, pa sem si neki narisala, ne“, jst vedno tko rečem, pa „sem se neki spomnila, ne“, tko pr nas ena oblikovalka razmišlja, ampak nč narobe, sej [odrezano]. Jst zelo velik študiram kar se tiče umetnosti in vsega. Moji reserči so znani kar kot zelo ogromno {H} ... to so ogromne knjige, ki majo različne detajle, različnih obdobij, arhitektura, moda {eee} ... slikarstvo, različne tehnike, ki jih raziskujem. Risanje pride šele na konec kolekcije. Jst mislm, da pred risanjem morš ti ogromn reserč naredit, da veš, kaj boš sploh delu, ne. Če neki rišeš iz glave, je brez veze, zaradi tega, ker tist maš že v glavi, tist si očitno že nekje vidu, ne. Pač zelo kompleksen del kolekcije je ta, da najprej narediš reserč, postave ... zakonitosti kolekcije ... {eee} ... se odločiš, kok kril, kok hlač, kok plaščev, kok močnih, kok nemočnih delov bo vsebovala tvoja kolekcija. Potem je zelo kompleksno zbrat materiale. Včasih misliš, da bojo super funkcionirali, ki si jih pač zbral za to kolekcijo. Ko se stvari nardijo, vidiš, da material sploh ne funkcionira in morš na hitr najt nov material, kar pomeni, da podaljša proces izdelave, ne. V modi je pa vse zelo na hitr, ne. Vogue ti piše dva mesca prej, hoče kolekcijo, tist ti piše en mesec prej in hoče kolekcijo, ne ... To je zelo neenostavno za nekoga kokr sem jst, ki deluje sam s parimi ljudmi, no.

10H: Ocenjujete ljudi po tem, kako so oblečeni?

10I: Ja, včasih ja. Sem tok snobovski. Sploh ne, da bi se z nekom ne družu, če je grdo oblečen, ne. Jst bol prepoznam dobr potencial v slabmu stilu, vsaj tko mi pravjo. Ampak ja, zelo opazm, kaj ljudje nosjo.

10H: Je pomembna blagovna znamka, je pomemben občutek ...?

10I: Ne, sploh ne. Sploh ne. Mislm, da tist ... zlitje karakterja in pač osebnosti in tistga, kar se nosi skupaj, ne. Eni majo res občutek, da sledijo trendom zaradi tega, ker pač nekdo nosi neke čevlje, ki jih majo vsi, ne. Kokr se ... neka ... stvar na prevelko populacijo razširi, postane nemodna. Postane totalno antimodna, ampak v slabem smislu. Ljudje pa tega ne razumejo, pol si pa še lažejo, da je zelo topla, da je zelo dobra, to je pa za vsa vremenska, mislm ... halo.

10H: Hitra moda, torej, ta ulična moda pravzaprav nastaja kot neka kopija, ne, nekih oblačil, kreatorjev ...

10I: V bistvu hitra moda ubija ... tretje partije hiš in pa visoko modo. [odrezano] V bistvu Celine nardi kolekcijo, čez dva tedna je v bistvu princip te kolekcije že v Zari, medtem ko kolekcije seveda se delajo za eno leto naprej, bo Celine šele čez eno leto ... zdej ko sta se (?) začel delat te vmesne

kolekcije, kar pomeni, da oblikovalc, vsak prav, ne, bi mogu met šest kolekcij na ... na leto. Te hitri brandi ubijajo pri tem (?) so po moje tko kot sem prej reku in pa absolutno tud mlade oblikovalce, ne, ker v bistvu jemljejo si to pravico, da jemljejo ideje, da jemljejo ideje vsem mladim dizajnerjem in oni pač služjo ... nekdo drug služ na tvoj račun.

10H: Se vam je že zgodilo?

10I: Jst sem mel pred kratkim eno zlo tako smešno izkušnjo. In sicer ena izmed {eee} ... takih bl ogromnih kosov, ki jih je nosila ... Lejdi Gaga, je v bistvu ... en fant je mel maturantski ... ne vem, ples al kar ... kakor kol. In kar naenkrat sem mel jst označeno sliko na fejsbuku, da me je označu pač nekdo nekdo in sem jst pogledu in v bistvu je bla ta obleka ista. V bistvu me je prekopiru in potem me je še označu na fejsbuku, češ, ne, „mam pač isto obleko, hvala ti za inspiracijo“, in to je v bistvu Slovinc, ne, sej od koga družga pa lahk to pričakuješ, ne. In pol ... jst sem bil čist šokiran, ne, jst sem reku, ne, pol pa, sej on mi je pa pol probu razložiti, da ona nima dnarja, da si to pr- ... sem reku, „ne, sploh, sploh ne gre za to, ne, lahko bi pršel do mene, bi že najdla neko rešitev,“ jst velikrat komu pomagam, da si lahko privošči moj kos, čeprov ni v dometu njegovga ranga. Jst sem zlo toleranten, kar se tega tiče. Ampak njemu, recimo, temu fantu, še vedno ni blo jasn, kaj je narobe naredu, ne. Tko da to je bla ena zadnjih izkušenj, k sem bil jst sem bil v bistvu besen, ampak po eni strani tko ... Jst v bistvu, ne, on se ni zavedu, da bi v bistvu jst lahko mel probleme iz strani House of Gaga zarad tega, ne.

10H: Vam obleka pravzaprav pomeni veliko, ne. Ne samo to, da pokrije telo. Skulptura, umetniški izdelk.

10I: Včasih ja, včasih ne. Jst sem mel zlo, jst sem mel zlo to potrebo it ... skulpturne stvari delat. Še vedno mi ... so mi všeč zlo grobe stvari, zlo jasni detajli, tud seveda mal igranje s krojev, ampak seveda kroji in pa raziskovanje njih kot samih je stvar devetdesetih. Zdej pač je neka druga doba, ki pač morš združvat dobro krojenje. Če tega ne znaš, se morš obrnit na ljudi, ki to zlo dobro obvladajo. {eee} Jst sem to vedno delu, zato k se mi je zdel, da če nekdo lahko neki v enmu dnevu nardi oziroma ti pomaga, če pa ti rabeš za to za en teden, zakaj zgublat čas, da delaš to en teden, če to lahko nekdo nardi v enmu dnevu oziroma ti pomaga, kok pridt do tega. Zdej sem se pa spet vrnu mal na žensko telo, se mi zdi ful dobr spet mal raziskovat, spet te mal seksi, seksi oblike, no, nov seksapil, {aammm} tko da ja.

10H: Ali oblikovalec, Peter Movrin, ki navdušenje nad vami izkazuje tako pop industrija, hollywoodska, filmska industrija, modna industrija, v Sloveniji lahko preživite z modo?

10I: V bistvu bi se dal preživet, če bi te kolesje mal podprl, no. Bi se, mislm jst ... jst sem tok skromn, da bi v bistvu po eni strani ... bi lohk zlo dobr preživeu, ampak ne. Jst delam na različnih projektih, jst sem vedno delu par služb, medtem ko sem bil študent, ne. In še vedno sem študent. In ... tko pomagam tud kot hišni stilist v eni izmed brandov v trgovini, ki se prodajajo v Lublani. In

pri nakupovanju kolekcij in pri celostni podobi in pri stilskem svetovanju. Men to vse pomaga, v bistvu, ne. V bistvu jst vidm, kok jst v bistvu vidm, kok deluje tako kolesje popolne industrije. Vem, kok deluje Hollywood, vem, kok deluje pop industrija in vem, kok delujem jst sam. Jst mislm, da vsak oblikovalec bi mogu it delat eno leto v trgovino, da vidiš, kaj ljudi moti. Lahk si ti tak, lahk si tko jezen na te stvari, da zanalašč delaš take stvari, ki jih ... ljudje motjo. Lahk pa si v bistvu ... videš, ne, kaj v bistvu ljudje radi nosjo, kaj v bistvu bi meli, kok lahko svoj stil transformiraš v to, ne. To je, se mi zdi, super izkušnja, ne, ampak pri nas je glih tko, ne, da če ti recimo delaš nekje in te ljudje vidjo ... in so čist šokirani: „kaj pa vi tle delate? Kaj pa vi tle urejate?“ Sm, ne, mislm, „kaj, kaj, kaj“ vprašaš kšnga človeka, „kaj pa vi tle delate?“ Mislm, ne, ljudje si vedno postavljajo neke norme in se mi zdi to čist brezveze, ne.

10H: Stereotipno vprašanje za vse oblikovalce vedno, ne, smo zakockali znanje naše tekstilne industrije?

10I: Oh, seveda, ne. Jst mislm, da tekstilna industrija pa modna, to je velikrat blo pomešan {eee} pr nas v Sloveniji. Seveda v ... v Milanu tud poznajo zgodbo Mure, poznajo njeno uspešnost {eee} ... ker so tud nas vodli in vsi ostali. Vsi so v bistvu žalostni, kaka stvar se je zgodila. Jst mislm, da bi pač določena podjetja bi mogla držat proizvodnjo in pač delat za vse velke brende, linijo svojo pa zlo zminimirat, met zlo majhen del kolekcije, jo predstavlat na fešn vikih v svetu. Ampak to zdej ne pomen, da je to ogromna proizvodnja vsega, to je samo majhen (?) kolekcije so ekskluzivnih modelov, ekskluzivnih materialov. Jst mislm, da je zlo vpli ... zlo velik, vsaj par ljudi zlo vplivnih v svetu mode, ki so Slovenci, na zlo ogromnih položajih, na zlo velikh položajih, ki bi lahko pomagali Muri, pa pač ne vem, očitno niso bli povabljeni al pa jih sploh te ljudje ne poznajo. In jst mislm, da ja, pač na žalost je vse šlo, ne. Poleg tega se pa ene kolekcije predstavljajo recimo na določenih mestih, je v bistvu neka javna prireditel in se poleg oblačil določenga brenda slovenskega nosi Dolce Gabana očala in Dolce Gabbana torbe, ne. Sej smo znoreli, ne. Mislm, mi se sami iz sebe norca delamo, ne, v bistvu gre tko pr nas v tekstilni industriji, ne. Jst se tud dostkrat recimo srečam s kakim problemom, ko se z nekom dobim za kakšno stvar, a veste, „men so vaše majce zlo všeč, zlo dobr ste nam to naredu, tko, ampak ... a veste, naša tajnica pa ne mara rdeče barve,“ ne, in jst zdej ne vem, kaj mi hoče ta direktor povedat, a da bo zdej majce oblikvala tajnica al da mene sploh ne rabjo al kaj, ne. Tle smo vsi mal za vse, ne, pač ta sistem naš. [odrezano]

10H: So recimo povabili kakšnega mladega kdaj ... vas morda, si ne upajo, ste ...

10I: Ja, ja, ja, jst ne vem, al si mene ne upajo, ampak vseen, ne ... jst ... jst bi z veseljem naredu kakšno kapso kolekcijo s kakšnim podjetjem, kar pomeni, da bi nardili 5 ekskluzivnih modelov, ne. Mogoče so si ... clo slovenska podjetja ne zavedajo, da pač če bi z mano nardili, bi bli najbrž zlo hitr v Vogue, zlo hitr povsod, ne. Ampak jst še kot ... še ko prosim nekoga za nekaj, preden se mi nek projekt zgodi, ne, al gre to recimo za sponzorstvo al pa če lahko dobim popust za neke stvari,

mi ne odpišejo, ne. Ko pa se vso to ... vse to pojavi v medijih, pa se te ljudje javijo, da pa ... res bi lahko sodelovali, ne ... mislm, kaj ... ne, seveda ne odpišem nazaj, ne, ker nisem neumen. Ampak tko pač delujemo pr nas, ne.

10H: Ko je francoski predsednik nataknil na nos očala, ki niso bla francoska, ne, je pol francoske modne industrije in novinarjev skočilo v zrak, ne. Pri nas moram priznat, da je le malo ljudi, ki so recimo v ospredju te države, da bi prepoznali, da nosijo kakšen delček ali kakšno oblačilo mladega slovenskega oblikovalca.

10I: Sej mogoče nosjo, pa mi ne vemo. Ampak pojma nimam zakaj. Jst ko se recimo pogovarjam s kolegi, ki so starejši od mene, al pa mlajši od mene, recimo v Italiji. Njih modna zbornica podpira. Njih gospodarska zbornica podpira. Mi nimamo modne zbornice, gospodarska zbornica pa mene ne podpira. Vsi se čudjo, kok lahko sploh proizvedeš tko lepe stvari, glede na to, da ti zlo mal ljudi pomaga, ne. Pač ja, jih, ne. Mislm kšni oblikovalci k so sam v Italiji se prodajajo, pa super živijo mladi, ne. Slovenija je pač tko majhna, ne, tko slabo kupno moč ma, na splošno pa, ko se pogovarjamo med sabo, Evropa ma katastrofalno kupno moč, Azija je perfektna, Amerika isto.

10H: Mal ste že načeli ta primerjava, kako za mlade skrbijo Italija, Francija. Je res tako velika razlika?

10I: Ja, je. Ogromna. Pr nas ... zame ... jst ne morm rečt, da kdo zame skrbi. Jst ne morm rečt, da kdo prepoz ... da je kdo prepoznal potencial teh ljudi ... eee ... da bi men recimo ponudu neko pomoč, ne. Sej tle ne gre za 150 tisoč evrov, ne. Tle gre za proizvodnjo, za izdelavo ene kolekcije. V bistvu ti pomagajo taki ljudje, ki so včasih bli del ogromne tekstilne industrije, pa so jo mogli zapustit, ko majo radi ročno delo, ki ti radi pomagajo, ti radi pomagajo vezt, medtem ko piješ kavo z njimi. To v bistvu, ne, ampak drugač pa tega ni pr nas. Jst ne vem, koga drugač se podpira. Jst upam, da se koga ... z velikim potencialom. Jst pač sem se navadu, da sam funkcioniram po svoje. Jst sem mel Zoisovo štipendijo, ampak sem si jo seveda s svojim povprečjem tud zaslužu, k se je mizerno zmanjšala, to škoda besed, in pa seveda zdej, no, sej pravm, zdej za kulturo sem zlo vesel. Dobil sem pa tud nagrado za trajnostni razvoj pred leti, ko sem naredu en projekt s postenjem, ne. Tako, in sem bil zlo vesel, da so takrat prepoznali potencial te kolekcije pri nas.

10H: Peter Movrin, kako je, sanje postajajo resničnost, ne, ste že nekajkrat rekli, ne, sploh niso sanje, ne, vam se kar dogajajo stvari, al se mi samo zdi? {H}

10I: Ja, ja, ful se dogajajo stvari. V bistvu je vse tko intenzivno, ne, ampak sej pravim, men ni problem ... jst se ful ne počutm recimo ... Slovenc, ne ... men vsi, „ja pa zakaj si še vedno tuki“, pa sej men je tle čist fajn, ne. Sej jst lahko jutr odletim, pač sam pokličem očeta in me pelje na Marko Polo v Italijo na letališče in letim na Finsko, ne. Men ... jst sem tok mobilen, skos sem po svetu, da men ni problem prit pa hodt nazaj, ne. V EU smo šli zarad tega, da ni več mej, ne, da smo povsod, ne, ljudje so pa še vedno ful radi doma, ne. Men doskat kdo reče „jaa, pa ne vem, ti znaš anglešk, pa

ti lahko greš,“ ne vem, mislm, lej ... tvoja babi je tud šla v Ameriko pa ni znala, pa tri mesce je potvala z ladjo, mislm, smo vsi preživel. Ampak mi mam ta, ta ... varen moment slovenski, ne, mal je pa fajn, še vedno greš lahko na eno dobro kavo, ne. Mislm ...

10H: Naslednje leto boste pili malo slabšo kavo, ne? V Londonu?

10I: {H} Ja, zlo sl ... zlo velik ... to je prva stvar, da si nesem kafe aparat si nesem s sabo v London. [odrezano]

10H: Izobraževanje v Londonu, še en magisterij ... ga rabite?

10I: Ja, absolutno. Absolutno ga rabim. Ko si v šoli, dobiš ogromno izkušenj. Dobiš ogromno povezav s podjetji, s tekstilnimi podjetji, s produkcijo, z vsem ...

10H: Ampak govoriva o Londonskem izobraževanju.

10I: O Londonskem izobraževanju, ja ja ja ja. Oni ti v bistvu povejo, ti lahko pol v istih tovarnah kupuješ, kokr kupuje Armani. Spoznaš velik ljudi. Že to, da prhajaš s centra San Martinsa, te dvigne za 70 procentov višje.

10H: Četrty Slovenec ste, ne?

10I: Četrty Slovenec, ja. Če pogledamo ... {eeemm} ... do zdey v Milano, ne. Velik ljudem je bla vseč moja kolekcija, ne. Ampak ta nacionalizem, ne, „aha, a si iz Londona?“ „Ne, v bistvu ne, sem iz Slovenije, ne“, „ahaaa, okej.“ Ko pa poveš, da si sprejet na center San Martinsa, vsak še enkrat pogleda celo tvojo kolekcijo, ne. Seveda iz centra San Martinsa zaključne revije na tednu mode, ki si ga marsiker mlad oblikovalc zlo težko prvošči v drugačnem smislu. Jst mislm, da te pa oni ogromno naučijo. Ogromno, ogromno. Jst mislm, da majo oni tok širok spekter znanj in oni te lahko ponudjo Pradi, oni te lahko ponudjo Lui Ventonu, oni ti lahko ponudjo Gucci zarad tega, ker oni so tok dobro situirani in vejo, da pač s te šole prhajajo najboljši oblikovalci, ne. Tko k je pr nas recimo Nataša Šegal ...

10H: Peter Movrin, čez 10 let?

10I: Ah, to pa sploh ne vem, kje bom. Lahko, da bom že v penzionu {H}. Ne ne ne, sej se hecam. Am, jst bi zlo rad, pač delov bi ... mam ene svoje sanje, o katerih ne bom govoru, ker nikol ne govorim stvari, k bi jih rad delu, zarad tega ker če ne preveč ljudi razmišlja o tem in gredo stvari v nepravo smer. Bomo vidli, jst mislm, da bo čist v redu in jst mislm, da bo čist super, če bo mal bolš kot zdey, bo že perfektn. Pol pa si enkrat želim tud mogoče mal s študenti delat, no, pač z nekimi novimi generacijami. Bomo vidl, no, sej pravm.

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je magistrsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, februar 2015

Alenka Žitnik